

T.C.

DEM RO LU BÖLÜM  N VERS TES 

SOSYAL BÖLÜMLER ENST T S 

UYGULAMALI PS KOLOJ  YÜKSEK L SANS PROGRAMI

**B REY N   NE DO DU U A LE  KL M LE BENL K
GEL  M  ARASINDAK  L K N N  NCELENMES **

SEVAN BULGUR

YÜKSEK L SANS TEZ 

 STANBUL, 2023

T.C.

DEMİROĞLU BEKİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

UYGULAMALI PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**BİREYİN KİŞİNE DOKUDUĞU AKİLE KİMLİKİLE BENLİK
GELİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Sevan Bulgur

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi. F. Lüle Kaya

İstanbul, 2023

25.09.2023

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

Yüksek Lisans Öğrencisi Sevan BULGUR, Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Programı'nda hazırlamış olduğu "Bireyin İçine Doğduğu Aile İklimi ile Benlik Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tezini savunmuş ve aday jüri tarafından BAŞARILI/BAŞARISIZ bulunarak tez hakkında OYBİRLİĞİ/OYÇOKUNLUĞU ile KABUL/DÜZELTME/RED kararı verilmiştir.

Prof. Dr. F. Betül AYDIN
(Başkan)

Prof. Dr. Bahaddin SİNSOYSAL
(Üye)

Dr. Öğr. Üyesi. F. Şule KAYA (Danışman)
(Üye)

Bildirim

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezinin kâğıt ve elektronik kopyalarını Demiroğlu Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi bildiririm:

T Tezinin tamamı her yerden erişime açılabilir.

T Tezim sadece Demiroğlu Bilim Üniversitesi'nden erişime açılabilir.

T Tezinin 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezinin tamamı her yerden erişime açılabilir.

26.09.2023

Sevan Bulgur

Teéekkür

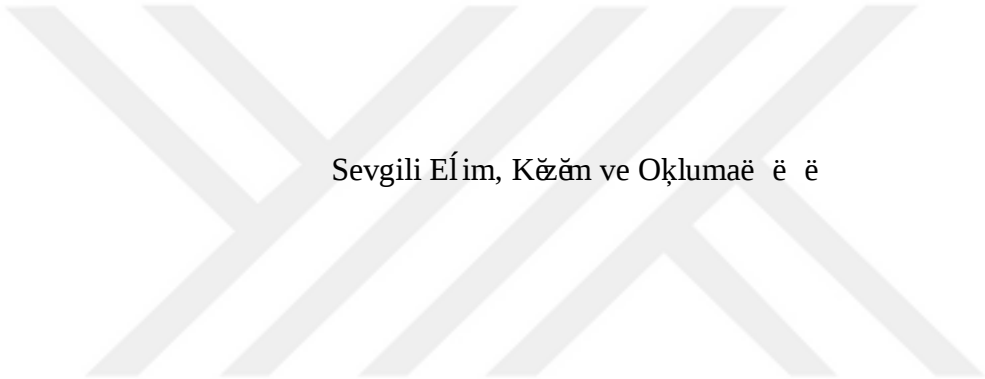
Lisans ve yüksek lisansın sürecinin tamamlanmasına kadar geçen sürede bana kattıklarıyla destek olan, sadece hocam ve danışmanım olarak değil; akademisyen kimliği ile bana iyi bir örnek olan ve öğrencisi olmaktan onur ve mutluluk duyduğum Dr. Öğr. Ü. F. Lüle KAYAöya tüm emek, sabır ve çabaları için teéekkür ederim.

Bunun yanı sıra her koşulda yanımda hissettiğim okulumuz dekanı Prof. Dr. F. Betül AYDINö, tez yazım ile ilgili lisans döneminde yardımcı olan Öğr. Ü. Gülçin Cihandide AYALPö ve yüksek lisans döneminde de bana her türlü yardıma esirgemeyen Prof. Dr. Bahaddin SıNSOYSALö ve Doç. Dr. Bülent Kadri GÜLTEKıNöe sonsuz teéekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans döneminde derslerine katıldığım tüm hocalarıma ayrı ayrı teéekkür ederim.

Saygılarımla,

Sevan BULGUR

Sevgili El'im, K   n ve O  luma        

İçindekiler

	Sayfa No
KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ADAMA	iv
İÇİNDEKİLER	v
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi
ÖZET	1
ABSTRACT	2
1. GİRİŞ	3
1.1. Aile	4
1.1.1. Aile Şekilleri	5
1.1.1.1. Tek Ebeveynli Aile	5
1.1.1.2. Çekirdek Aile	5
1.1.1.3. Geniş Aile	5
1.1.2. Ekolojik Yaklaşım	6
1.1.3. Ekolojik Sistem Temelli Aile	6
1.2. Aile İklimi	7
1.2.1. Duygusal Uyum	7
1.2.2. Bilişsel Uyum	7
1.2.3. Kuşaklararası İlgili	7
1.2.4. Kuşaklararası Otorite	7
1.2.5. Uyumluluk	7

1.2.6. Açık İletişim	7
1.2.7. Aile İklimi Bileşenleri	8
1.2.7.1. Aile İçi Kişilik	8
1.2.7.2. Kulaklararası Otorite	9
1.2.7.3. Bilişsel Uyum	9
1.2.8. Aile İlevleri	9
1.2.9. Ebeveyn Tutumlarının Etkisi	11
1.2.9.1. Aile Hoşgörülü Anne-Baba Tutumu	12
1.2.9.2. Aile Koruyucu Anne-Baba Tutumu	12
1.2.9.3. Dengesiz-Kararsız Anne-Baba Tutumu	13
1.2.9.4. Demokratik Anne-Baba Tutumu	13
1.2.9.5. Otoriter Anne-Baba Tutumu	14
1.2.9.6. İgisiz-Kayıtsız Anne-Baba Tutumu	14
1.3. Benlik Kavramı	14
1.3.1. Bireycilik ve Toplulukçuluk	16
1.3.2. Benlik Kurgusu	18
1.3.3. Aile Değişim Kuramı	18
1.3.4. Benlik Kurgusu Bileşenleri	19
1.3.4.1. Özerk Benlik	20
1.3.4.2. Kişisel Benlik	21
1.3.4.3. Özerk-Kişisel Benlik	21
1.4. Kulak Kavramı	22
1.4.1. Gelenekselciler	22
1.4.2. Baby Boomers	23
1.4.3. X Kuşağı	23
1.4.4. Y Kuşağı Milenyum	24

1.4.5. Z Kulakç	24
1.5. Araştırmanın Amac	24
1.6. Araştırmanın Önemi	24
1.7. Araştırmanın Modeli	25
1.8. Araştırmanın Hipotez ve Alt Hipotezleri	25
2. YÖNTEM	26
2.1. Evren ve Örneklem	26
2.2. Veri Toplama Araçları	26
2.2.1. Kişisel Bilgi Formu	26
2.2.2. Aile İklimi Ölçeği (AİÖ)	26
2.2.3. Özerk-kışisel Benlik Ölçeği (ÖİBÖ)	28
2.3. Verilerin Toplanması	29
2.4. Verilerin Analizi	29
3. BULGULAR	30
4. TARTILMA	64
4.1. Sonuç	73
4.2. Sınırlılıklar	75
4.3. Öneriler	75
KAYNAKÇA	76
EKLER	91
Ek A	91
Ek B	92
Ek C	94
Ek D	96
Ek E	98

Simge ve Kısaltmalar Listesi

AkÖ	Aile İklimi Ölçeği
ÖkB	Özerk-kııl kisel Benlik
ÖkBÖ	Özerk-kııl kisel Benlik Ölçeği

Tablolar Listesi

	Sayfa No
Tablo 2.1. Aile ıklimi Ölçeği. Björnberg ve Nicholson (2007) tarafından geliştirilmiş Gönül, İlk-Balı ve Lahin-Acar (2018) ve Türkçeye uyarlanmış formu	27
Tablo 2.2. Özerk-klıkisel Benlik Ölçeği Bilelenleri ve Kavram Karlığıkları	28
Tablo 3.1. AkÖ Güvenilirlik Sonucu	30
Tablo 3.2. ÖkBÖ Güvenilirlik Sonucu	30
Tablo 3.3. AkÖ Faktör Yükleri	31
Tablo 3.4. ÖkBÖ Faktör Yükleri	32
Tablo 3.5. Cinsiyet, Kulak, Eğitim Seviyesi, Medeni Durum ve Aile Gelir Durumuna ait Frekans ve Yüzde Değerleri	33
Tablo 3.6. Aile Tipi, Anne-Baba Eğitim Düzeyi, Anne-Baba Tutumu ve Yaşamın Çoğunu Geçirdiğiniz Yere ait Frekans ve Yüzde Değerleri	34
Tablo 3.7. Ölçeğlere ait Min., Max, Ortalama, Medyan, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık değerleri	35
Tablo 3.8. Ölçeğlere ait Kolmogorov ve Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları	35
Tablo 3.9. AkÖ ve ÖkBÖ ile Alt Boyut Puanları'nın Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları	36
Tablo 3.10. AkÖ ve ÖkBÖ ile Alt Boyut Puanları'nın Medeni Duruma Göre t-testi Sonuçları	37
Tablo 3.11. AkÖ Alt Boyutları'nın ÖkBÖ Alt Boyutları Üzerindeki klıkisinin ANOVA Sonuçları	38
Tablo 3.12. AkÖ ve Alt Boyutları'nın Kulaklara Göre ANOVA Sonuçları	39
Tablo 3.13. ÖkBÖ ve Alt Boyutları'nın Kulaklara Göre ANOVA Sonuçları	41
Tablo 3.14. AkÖ ve Alt Boyutları'nın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	42
Tablo 3.15. ÖkBÖ ve Alt Boyutları'nın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	43
Tablo 3.16. AkÖ ve Alt Boyutları'nın Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	45
Tablo 3.17. ÖkBÖ ve Alt Boyutları'nın Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	47
Tablo 3.18. AkÖ ve Alt Boyutları'nın Baba Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	49
Tablo 3.19. ÖkBÖ ve Alt Boyutları'nın Baba Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	51

Tablo 3.20. AkÖ ve ÖkBÖ Alt Boyutlarının Aile Türüne Göre ANOVA Sonuçları	53
Tablo 3.21. AkÖ ve Alt Boyutlarının Anne Baba Tutumuna Göre ANOVA Sonuçları	54
Tablo 3.22. ÖkBÖ ve Alt Boyutlarının Anne Baba Tutumuna Göre ANOVA Sonuçları	56
Tablo 3.23. AkÖ ve Alt Boyutlarının Yaşandan Yere Göre ANOVA Sonuçları	58
Tablo 3.24. ÖkBÖ ve Alt Boyutlarının Yaşandan Yere Göre ANOVA Sonuçları	59
Tablo 3.25. AkÖ ve Alt Boyutlarının Gelir Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	60
Tablo 3.26. ÖkBÖ ve Alt Boyutlarının Gelir Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	61
Tablo 3.27. AkÖ ve ÖkBÖ Alt boyutları Arasındaki İlişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi	62
Tablo 3.28. Aile ikliminin, Benlik Kurgularına Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	63

Ėekiller Listesi

	Sayfa No
Ėekil 1.1. Aile ėklimi Bileğenleri	8
Ėekil 1.2. Benlik Kurgusu Bileğenleri	20
Ėekil 1.3. AraĖtĖrmanĖn Modeli	25
Ėekil 4.1. Hipotezlerin SonuĖlarĖ	75

Özet

BULGUR, Sevan. Bireyin içine Doğduğu Aile İklimi ile Benlik Gelişimi Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2023.

Bu araştırmamın amacı bireyin içine doğduğu aile ortamının bireyin benlik gelişimi ile nasıl bir ilişkisinin olduğunu araştırmaktır.

Araştırmamın, İstanbul ilinde yaşayan 18 yaş ve üstü bireylerin Aile İklimi ile Benlik Kurgusunun kulaklararası ilişki bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmada niceliksel tarama yöntemi ile çalışılmış olup, 200 kadın olacak şekilde 400 kişiye kişisel bilgi formu, aile iklimi ölçeği ve özerk-ilişkisel benlik ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma verileri, SPSS 20 programı kullanılarak, t Testi, Tek yönlü ANOVA testi, Pearson Korelasyon testi ve Regresyon testi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Araştırmamın sonucunda; aile ikliminin kişilik benlik kurgusunu etkilediği bulunmuştur. Ayrıca; kadınların ve evli bireylerin, tüm alt boyutlarda benlik kurgularının, bireyin içine doğduğu aile iklimi ile ilişkisi görülmüştür. Ayrıca, kulaklararası otorite ve bilişsel uyum ile özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik gelişimi alt boyutlarının kulaklar açısından farklılaştığı bulunmuştur. Z kuşağının diğer kuşaklara göre Özerk ve Özerk-ilişkisel benlik geliştirmede önde olduğu görülmüştür.

Bireyin eğitim durumuna göre; eğitim düzeyi arttıkça, aile içi ilişkisel ile özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik ortalamalarının da arttığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Benlik, Özerk, ilişkisel, Özerk-ilişkisel, Aile iklimi.

Abstract

BULGUR, Sevan. The Relationship Between the Family Climate the Individual is Born into and Self-Development, Master's Thesis, Istanbul, 2023.

The purpose of this research is to investigate how the family environment into which an individual is born is related to the individual's self-development.

Our research aims to examine the Family Climate and Self-Concept of individuals aged 18 and over living in Istanbul in the context of intergenerational relations.

The research was conducted with the quantitative survey method, and personal information forms, family climate scale and autonomous-relational self scale were used for 400 people, 200 of whom were women.

Research data were evaluated by applying T Test, One-way ANOVA test, Pearson Correlation test and Regression test using SPSS 20 program. As a result of our research; It has been found that family climate affects personality self-concept. Moreover; It has been observed that the self-concept of women and married individuals in all sub-dimensions is related to the family climate into which the individual was born. In addition, it was found that intergenerational authority and cognitive harmony, as well as autonomous self and autonomous-relational self development sub-dimensions, differed across generations. It has been observed that Generation Z is ahead of other generations in developing Autonomous and Autonomous-Relational self.

According to the educational status of the individual; It has been observed that as the education level increases, the averages of family relatedness, autonomous self and autonomous-relational self also increase.

Keywords: Self, Autonomous, Relational, Autonomous-Relational, Family Climate.

1. GİRİŞ

İnsan, tüm hayatı boyunca gelişime açık olarak yaşayan ve bu süreçte sürekli olarak bir benlik gelişiminin kendi ruh sağlığı üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Benlik anlayış, doğumdan itibaren oluşmaya başlar ve hayat boyunca gelişime açıktır. Benlik kavramı kişinin kendisini hangi konumda gördüğü, kendisini nasıl algıladığı ile alakalı aklında var ettiği bir görüntüdür. Çocukluk döneminden itibaren bireylerin çevredekilerle girdikleri iletişim, bir yönden bireyin toplumsallaşması diğer bir yönden de bireyin kendiyle alakalı yönlerinin neler olduğunu görmesini sağlar. Bireyin doğumundan itibaren, içinde bulunduğu sosyal ve fiziksel ortama uymasında en önemli destekçisi annesi ve babasıdır. Anne ve babanın rolü, çocuğun ilk özdeşim modelinde çok önemlidir. Anne ve babanın çocuklarına sevgi, anlayış ve saygı içinde yetiştirmeleri toplum içinde üretken, katılımcı bireyler ve kendine güvenen, kişiler olmalarına yardımcı olur (Aruoba, 2005; Güney, 2006). Birçok kültür ve toplumda çocuğun yetiştirilmesi ile ilgili kurallar değişiklik gösterdiği gibi ailelerin davranış biçimleri de değişiklik göstermektedir. Çeşitli sosyo-ekonomik sınıflardaki anne- babaların ödül ve ceza uygulaması çocukların yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Sevgi, güven ve sevecenlik ile adil olarak yetiştirilen çocuklar olumlu kendilik geliştirirken; belirsiz, ilgisiz ve güven ortamı olmayan bir ailedeki çocuklar ise olumsuz kendilik geliştirirler (Kulaksızoğlu, 2003). Demokratik ve adil bir süreç uygulayan anne-babaların çocukları yüksek kendilik saygısına sahip olurken, otoriter ve ilgisiz anne-babaların çocukları düşük kendilik saygısına sahip olmaktadır. Bu sebeplerle çalışmamızda, aile iklimi kavramının, benlik modeli üzerindeki etkisi incelenmiştir. Anne-baba tutumlarının benlik modelleri gelişimi üzerinde etken teşkil ettiği ve her modelin kendine özgü pozitif ve negatif taraflarının olduğu bilinmektedir. Özerk benliğe sahip olan bireyler, davranış ve tutumlarını kendi hislerine, içsel dürtü ve düşüncelerine göre kurgularken (Özdemir, 2012), ilişkisel benliğe sahip bireyler için ise sosyal çevresinde bulunan diğer kişiler önemlidir. Kişinin tutumları tercihleri ve kişisel nitelikleri genellikle ikinci planda kalmaktadır. Bireyin ilişkileri ve davranışları etrafındaki bireyler tarafından belirlenmektedir (Markus ve Kitayama, 1991). Özerk ilişiksel benliğe sahip bireylerde kulaklar arasındaki bağlantının çok az olduğu fakat duygusal ve hissi bağlantının daha

fazla olduğu gör÷lmektedir. Bu modelde bireyler hem bireysel özellikler gösterirken aynı zamanda sosyal bir gruba ait olabilmektedirler. Türkiye’de özerkliğin artmasına rağmen ilişkiseliliğin de azalmamakta olduğu gör÷lmektedir (Kağaçbaşı 2000; Kınamoğlu ve Karakitapoğlu-Aygün, 2004; Kağaçbaşı ve Ataca, 2005). Yetilkin bireylerde kulaklararası aile iklimi ve benlik kurgusu ilişkisi ile ilgili çalışma yapılmamıştır.

1.1. Aile

Aile; aralarında genetik ve kan bağı özellikleri bulunan, evlat edinme veya evlilik bağı ile birliktelik olulan sosyolojik ve biyolojik olguyu oluşturan bireylerin içinde bulunduğu grup olarak adlandırılmaktadır (Fitzpatrick ve Caughlin, 2002; Wilson, 1985). Aile, içinde bulunan kişilerin psikolojik ya da biyolojik birbirleri ile ilişkili olduğu toplumun en temel yapılarından birisini oluşturmaktadır. Aynı dönemde paylaşılmayış sorumluluk almayış ortak hayatış ekonomik ve duygusal ortaklığış içeren yapıdır (Gladding, 2017; Lamanna ve Riedmann, 2006). Aile, kişilere manevi, sosyal, fiziksel ve psikolojik gelişimleri için ihtiyaç duyulan durumu temin etmekte ve aynı zamanda bağlanma, ait olma, mutluluk ve ait olma gibi hisleri tecrübeye olanak vermekte, topluma uyum sağlayabilen olgun ve sorumlu kişilerle kişilerin yetilmesinde önem arz etmektedir (Bernard ve Shea, 2013; Framo, 1996). Aile ile alakalı yapıdan çok fazla tanımlamaya ilave olarak aileyi ilişkisel, illevsel ve yapısal temelli, olarak değerlendirenler de vardır. Aile içi ilişkisel boyut; aile bireyleri arasındaki etkileşime, ilişkilere ve karşılanan ihtiyaçlara odaklanmaktadır. İllevsel boyut; aile bireylerinin gerçekleştirilmesi gereken görevler, roller ve sorumluluklara dikkat çekerken, yapısal boyut; aileyi bir bütün olarak ele alıp, aileye dahil olan kişilerin aileye dahil olma yollarını incelemektedir (Wamboldt ve Reiss, 1989). Aile içinde kurulan ilişki biçimleri, bireylerin aile dışında kurdukları (romantik partner, aynı mesleği paylaşanlar ve arkadaş gibi) ilişkilerin kurulması ve sürdürülmesinde de mühim bir rol oynamaktadır (Covey, 1997). Bu sebeplerle ailenin birey üzerindeki etkisi, ailenin sosyal hayatında bireyin üzerindeki etkisini araştırmak önemli olmuştur (Gülerce, 2007).

1.1.1. Aile İlekilleri. Aile İlekilleri; dinsel özelliklere dayalı aileler, iktisadi ilişkilerin temele alındığı bağımlı ya da özerk aileler, iç güdüsel davranışlara bağlı aileler, aile içindeki güç faktörüne dayalı aileler (baba erkil, ana erkil ve yalnız erkil), akraba ilişkisine dayalı aileler (kan bağı evlilik gibi), cinselliğin temelde olduğu aile biçimleri gibi çeşitli İlekillerde olabilmektedir (Martindale, 1978). Toplum içindeki geçim faktörlerine (sanayi, tarım, hayvancılık, avcılık, balıkçılık, toplayıcılık vb.) göre aile İlekilleri birleşik, çekirdek, geniş, evlilik ve bağımsız olacak İleilde birçok türde ortaya çıkacak de belirtilmiştir (Nimkoff ve Middleton, 1960). Güç ilişkileri ve hiyerarşik düzen göz önüne alındığında kök aile, direk soydan gelen çekirdek aile, çizgisel aile, geniş aile, birleşik aile gibi tanımlar da karşımıza çıkmaktadır (Murdock, 1967). Günümüzde aile tanımlamaları tek ebeveynli aile, çekirdek aile, yeniden evlenme yolu ile oluşan (birleşik) aile, çocuksuz aile, çift kariyerli aile, lezbiyen / gey aile, çok kuşaklı aile, aile reisinin büyük baba ve büyük annelerin olduğu aile, yalnız aile ve asker aileler olarak tanımlanmaktadır (Gladding, 2017). Çalışmamızda, örneklem grubumuzu, tek ebeveynli, çekirdek ve geniş aile yapısına ait olan kişiler oluşturmaktadır. Bu sebeple yalnızca bu ailelerin tanımlanmıştır.

1.1.1.1. Tek Ebeveynli Aile. Ölüm, boşanma gibi olaylardan veya özel birtakım önceliklerden dolayı aile ve çocuklarla ilgilenme görevini baba ya da annenin tek başına üstlenmiş olduğu aile İlelidir. Tek ebeveynli ailelerde gelirler ve sosyal ilişkiler tekrardan oluşturulduğu için ilk 3 sene ailedeki bireyler için sancılı bir süreç yaşanmaktadır. (Klein ve Noel, 2006; Morrison, 1995).

1.1.1.2. Çekirdek Aile. Günümüz dünyasında en sık karşımıza çıkan çocukların ve anne-babaların oluşturduğu aile İlelidir (Liazos, 2004).

1.1.1.3. Geniş Aile. Çekirdek aileyi oluşturan ebeveynler ve çocuklara ek olarak büyük baba ve büyük annenin de içinde bulunduğu aile İlelidir. Bu tür aile İlelinin, aile üyelerinin yerine getirilmesinde, kuşaklararası paylaşım ve dayanışmanın olmasında, çocukların sağlıklı sosyal ve psikolojik olarak gelişim göstermesinde önem teşkil eder (Bengtson, 2001; Deleire ve Kalil, 2002).

1.1.2. Ekolojik Yaklaşım. Bireyin problemlerin üstesinden gelme stratejisi geliştirmesini ve sorunun üstesinden gelmesini öğretmeyi amaçlar. Bu yaklaşım, kişiyle sistemler arasındaki ilişkiye odaklanarak, kişinin ihtiyaçlarına gidermek amacıyla sistemleri düzenlemeyi amaç edinmiştir. Ekolojik yaklaşımda kişiler, içinde bulundukları çevreyle etkileimleri aracılığıyla ile uyum sağlayan canlılar olarak algılanmaktadır (Miley, O'Melia ve Du-Bois 1998, s 31-32).

1.1.3. Ekolojik Sistem Temelli Aile. İnsanın gelişmesinde ailesel etkilerin ve özelliklerin yanında ekolojik çevresel sistemlerin, bağlamsal özelliklerin ve kültürel yapıların önemli bir paylarının olduğuna dair bazı görüşler vardır. Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Teorisinde bireyin içinde yer aldığı aile, okul, arkadaş ve mahalledeki ilişkiler mikrosistem olarak isimlendirilmekte ve maksimum seviyede bireyin etkileim içinde olduğu unsurlar olarak adlandırılmaktadır. Mikrosistem içinde yer alan bu unsurların birbirleri ile olan etkileşimi mezosistemi; dini, politik, ekonomik, eğitim ve toplumsal unsurlar egzosistemi; değerler ve kültürel standartlar makrosistemi; süre ile ilgili özellikler ise kronosistemi ortaya çıkarmaktadır. Kültürel ve bağlamsal unsurlar bireyin gelişiminde birbirleri ile ilişki içinde olarak, ailesel ve bireysel özelliklerin ele alınmasında önem arz etmektedir (Bronfenbrenner, 1977; Bronfenbrenner ve Ceci, 1994; Bronfenbrenner ve Evans, 2000). Ekolojik ve kültürel nitelikleri ele alan diğer bir yaklaşım ise Ekokültürel Kuram olarak isimlendirilmiş ve bu kuramda birey kültürel ve ekolojik bağlamda psikolojik ve biyolojik nitelikler ile birlikte ele alınmaktadır (Berry, 1980; Berry, Poortinga, Segall ve ark., 2002). Ekolojik, kültür ve biyolojik niteliklerin içinde olduğu Biyolojik Ekoloji Kuramında; insanın gelişmesinde bireyin içinde bulunduğu sosyal, çevre, fiziksel, toplumsal, kültürel niteliklerin çocuk yetiştirmek ile alakalı gelenek ve alışkanlıkların, çocuğu yetiştiren bireylerin psikolojik yapılarının da önem taşıdığını belirtmektedirler (Harkness ve Super, 1996; Super ve Harkness, 1986). Birçok kuramsal yaklaşımda da görüldüğü gibi bireyin gelişimi araştırılırken aileyi yalnızca çekirdek aile üyesi olarak ele alınmasından öte kültürel ortamın da önemli olduğu, geniş aile ilişkileri ve sosyokültürel çevre bağlamlarında incelemenin daha detaylı bilgi edinilmesi açısından önemli olduğu değerlendirilmiştir (Charles, Davies ve Harris, 2008; Nichols, 2013; Nierman, Krapf, Renner ve ark., 2014).

1.2. Aile iklimi

Ekolojik yaklaşımdan etkilenmiş olan aile iklimi kavramı ilk defa 2007 yılında Björnberg ve Nicholson tarafından İngiltere'de ortaya atılmıştır. Bireyin ait olduğu aile ortamındaki etkileşime uzun süre maruz kalarak geliştirdiği psikolojik oluşuma aile iklimi denmektedir.

Aile bireylerinin birbirleri ile olan ilişkisi seviyesi, benlik ve bağlanma kuramında da fazlaca bahsedildiği gibi kişilerin iç sesi halini alır. Kişilerdeki bu iç ses, yaşamlarındaki sosyal çevre ve karşılarına çıkan durumlar karşısında takındıkları davranış ve tutumları üzerinde çok etkilidir (Van Steijn, Oerlemans, Van Aken ve ark., 2015). Aile iklimi genel olarak altı boyutta incelenmektedir.

1. Duygusal uyum, 2. Bilişsel uyum, 3. Kulaklararası ilgi, 4. Kulaklararası otorite, 5. Uyumluluk, 6. Açık iletişim.

1.2.1. Duygusal Uyum. Aile içerisinde bulunan kişilerin birbirlerine karşı göstermiş oldukları sevgi, güven ve samimiyet gibi hisleri,

1.2.2. Bilişsel Uyum. Aile içerisinde bulunan kişilerin ortaklaşa yapacak olan işler ve alınacak kararlar ile alakalı düşünce ortaklığına

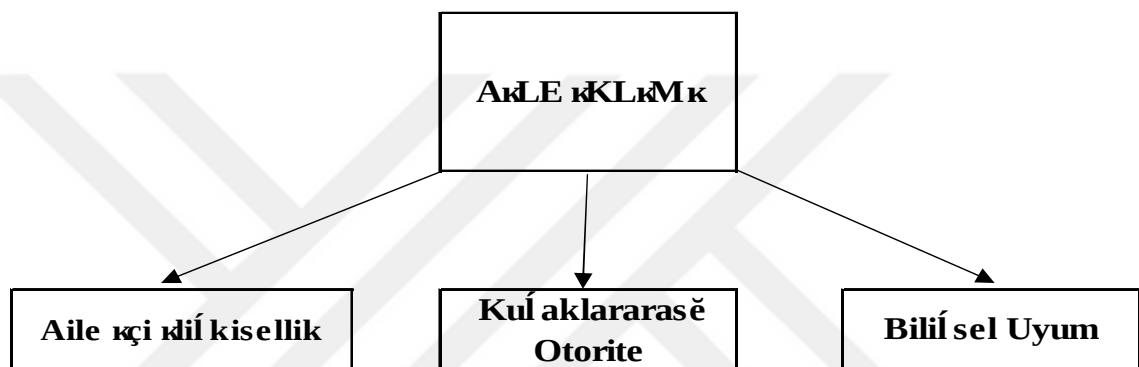
1.2.3. Kulaklararası ilgi. Aile içinde farklı yaş gruplarının birbirlerinin yaşantılarında yaşananlara göz önünde bulundurmaları

1.2.4. Kulaklararası Otorite. Aile içerisinde kabul edilmiş olan kural ve kararların, yaşça büyük ve yaşça küçük olanlar ile ortaklaşa karara bağlanıp bağlanmadığına

1.2.5. Uyumluluk. Ailenin karşılarına çıkan olumsuz durumların, hep beraber üstesinden gelebilme durumlarına

1.2.6. Açık iletişim. Aile içinde yaşayan kişilerin, birbirlerine düşüncelerini açıkça söyleyebilme durumlarına inceler.

1.2.7. Aile iklimi Bileşenleri. Björnberg ve Nicholson'un (2007) birlikte yaptıkları çalışmada açık iletişim, uyumluluk, kulaklararası otorite, kulaklararası ilgi, duygusal uyum ve bilişsel uyum olmak üzere 6 boyuttan oluşmuştur. Bu kurama dayalı olarak geliştirilen aile iklimi ölçeğinin orijinal hali altı faktör ve 48 maddeden oluşurken, Türkiye'deki örneklem yapışından dolayı üç faktörlü 34 maddeli yapı desteklenmiştir. Bu sebeple, Türkiye'de yapılan güvenirlik geçerlik çalışmasında, aile iklimi bileşenlerinin aile içi ilişkisel, kulaklararası otorite ve bilişsel uyum olarak 3 boyut altında şekillendiği Şekil 1.1'de görülmektedir.

Şekil 1.1. Aile iklimi Bileşenleri

1.2.7.1. Aile içi ilişkisel. Kişiler arasındaki sosyal etkileşim, aile içindeki açık iletişim, tutarlı aile ilişkileri ve kişilerin birbirleri ile uyum içinde olmaları aile içi ilişkisel olarak adlandırılmaktadır (Björnberg ve Nicholson, 2007). Aile içindeki ilişkiler, problem teşkil eden durumlar karşısında problemleri bertaraf etme stilleri ve birçok olaylara yönelik karar alabilme biçimlerinin de dahil olduğu aile içi ilişkisel, ailedeki bireylerin birbirleri ile tesirli ve illevesel olarak yaklaşımlarına ilâret eden aile süreçleri dahilinde değerlendirilmektedir (Broderick, 1993).

Açık iletişim boyutu, aile bireylerinin ilişkilerde kendi fikir ve düşüncelerini özgürce çekinmeden birbirlerine karşı ifade edebilmelerini içerir.

Kulaklararası ilgi boyutu, geniş aile süreçlerinde bireylerin birbirlerinin şaklâkları ile, ne yaptıkları ile hedefleri ile alakadar olmalarını içermektedir.

Duygusal uyum boyutu, kulaklararası bireylerin birbirlerine olan ait olma, baklâk ve karşılâk sevgiyi içeren bir model olarak karşılaşma çekmektedir (Gönül, İlâk ve Lahin, 2018).

Uyumluluk boyutu, günlük hayat içinde vuku bulan olaylar ve kriz durumları ile beraber seyreden gelişimsel ve durumsal hayat problemlerine karşı ailenin üstesinden gelebilmesi, duruma göre ilişkilerin ve rollerin değişime uğratılabilmesidir (Galvin ve Brommel, 1991; Olson, McCubbin, Larsen ve ark., 1983).

1.2.7.2. Kulaklararası Otorite. Aile ikliminin 2. alt boyutunda yer alan kulaklararası otorite; yeni kuşağın, yalnızca daha büyük olanların taleplerine olumlu cevap vermeye çalışması, yalnızca büyük olanların otoritesinin yargınamaz olması belli bali kaidelerin ailedeki yalnızca büyükler tarafından konması ailede bulunan büyüklerin söylediklerinin tamamının benimsenmesi olarak adlandırılmaktadır (Björnberg ve Nicholson, 2007).

1.2.7.3. Bilişsel Uyum. Aile ikliminin 3. alt boyutu olan bilişsel uyum; aile içinde bulunan kişilerin birçok konu üzerinde aynı düşüncelere haiz olma, inançların, yaşama dair değerlerin ve tutumların birbiri ile benzerlik taşıması müterek zevkleri ve ilgileri paylaşması yaşam ile alakalı birçok olay durumunda benzer bir düşünceye malik olması paylaşabilecek çok fazla müterek düşüncenin olması şeklinde tanımlanmaktadır (Björnberg ve Nicholson, 2007).

1.2.8. Aile İlevleri. Elliot ve Merill geleneksel aile ilevinin; soyun sürekliliğini saklamakta olan biyolojik görevi, bireyi, manevi ve maddi açıdan koruma görevi, ailede yaşayan kişiler arasındaki duygusal bağları ve ilişkileri düzenleyen psikolojik görevi, bireylerin inanç bakımından gelişimine ön ayak olan dini görevi, ailedeki bireylerin eğitilmesi görevi, boş vakitlerin nasıl değerlendirilmesi gerektiği görevi, toplum içinde prestij ve statü kazanmasına yardımcı olma görevi olmak üzere sekiz ana ilevi ve görevinin olduğunu belirtmektedirler (Elliot ve Merill, 1961). Ailenin, kişilerin hayatlarına etki eden birçok ilevi bulunmakta olup çeşitli şekillerde ele alınmaktadır. Ackerman'a göre aile ilevleri, sosyal, biyolojik, ekonomik ve psikolojik olarak 4 baliikte ele alınmaktadır (Ackerman, 1965). Diğer bir açıdan aileye bir sistemmi gibi bakıldığında hem aile bağları hem bireysel bağları için kimlik duygusunun kuvvetlendirilmesi, dışsal ve içsel aile hatlarının oluşturulması aile içinde bulunan bireylerin iyi olmaları için ailenin duygusal yapışının yönetilmesi, barınma, gıda ve

eğitim gibi ana ihtiyaçlara ait sorumlulukların yerine getirilmesi, ailede yaşanan çeşitli olaylarla baş edilebilmesi olmak üzere birçok illeve sahip olduğu görülmektedir (Sabatelli ve Bartle, 1995). Sistem yaklaşımlarına açısından mercek altına alındığında aile illevlerine ilişkin birçok çeşit ortaya çıkmaktadır. Mc. Master Aile İlevselliği Modeli ise aile bireyleri arasındaki ilişkileri ayrı ayrı bölümlerden ziyade bir bütün olarak ele alınmasını daha faydalı olduğuna düşünmektedir (Epstein, Bishop ve Levin, 1978). Mc. Master Modeli, problem çözme (ailenin karşısına çıkan manevi veya maddi sorunlara çözüm üretebilme yeteneği), iletişim (aile bireyleri arasındaki kurulan etkileşim türleri, sözel iletişim ve bilgi alışverişli çeşitleri), roller (aile bireylerinin görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirme seviyeleri), duygusal tepki gösterme (çeşitli problemler karşısında olumsuz veya olumlu duygulardan tutarlı ve orantılı olarak tepki gösterme becerisi), gerekli ilgiyi gösterme (bireylerin birbirlerine karşı ilgisi, sevgisi ve bakış), davranış kontrolü (aile içindeki kurallara disiplin türleri ve kişilerin hal ve hareketlerinin belli normlara göre ele alınması) olmak üzere ailenin altı ana illevi olduğu belirtilmektedir (Epstein, Baldwin ve Bishop, 1983; Miller, Ryan, Keitner ve ark., 2000; Stevenson-Hinde ve Akister, 1995). Beavers Aile Sistem Modelinin, aile stili ve aile yetkinliği olmak üzere illevselliğe ait iki koldan oluştuğunu belirtmiştir. Aile stili; bireylerin aile ile olan ilişkilerinin bakanlı bakanlı veya her ikisinin de dengeli bir şekilde olması ile alakalıdır (Beavers ve Hampson, 2000; Beavers, Hampson ve Hulgus, 1985; Beavers ve Voeller, 1983). Aile yetkinliği ise; herhangi bir olay karşısında ailenin esnek olması, sorunlarla baş etme becerileri, iletişim türlerinin doğru olup olmadığı ve bireylerin özerkliklerinin desteklenmesiyle alakalıdır. Circumplex Aile Sistem Modeli; birlik (aile bireylerinin, aile içinde bulunan diğer bireyler ile kurduğu duygusal bağların kopuk, bağı ayrı ya da bütünleşmiş olduğu) ve esneklik (aile yapısı ve aile bireylerinin ilişkilerini, rollerini bazı durumlara göre şekillendirebilerek ortaya çıkan farklı bir duruma uyum gösterme becerisi) olmak üzere iki boyut olarak ortaya çıkmakta ve bu iki boyut arasında kolaylaştıracı bir rol oynayan iletişimin önemliliği de ortaya çıkmaktadır. Evliliklerin ve ailelerin gelişimi için esneklik ve birlik seviyelerinin dengeli olması önem arz etmektedir. (Barnes ve Olson, 1985; Olson, 2000; Olson, Sprenkle ve Russell, 1979). Aile illevine ilişkin Türkiye genelinde yapılmış bir araştırmada; bireylerin aileye yüklenmiş olduğu anlamın bir hayli kuvvetli ve pozitif olduğu görülmekte, bireylerin aile illevlerini; ait olma,

muntazam bir yaşam yaşaması ve sevgi gibi duygusal ihtiyaşların giderilmesi, soyun devam etmesi ve çocukların ruhsal sağlıkı yönünden iyi olmalarını desteklemesi gibi şeliteli türlerde aēđlanmıřtır (Gülerce, 1996).

1.2.9. Ebeveyn Tutumlarının Etkisi. Ailenin önemi bireyin kılılığının oluşmasında önemli bir role sahiptir. Ebeveynlerin birbirleri ile aile içindeki bireylere ve etraflarına karşı olan hal ve hareketleri, çocuğun biyopsikososyal yapşının gelişiminde çok önemli role sahiptir. Ebeveynler, kendi yaptıkları davranışlarla çocuklarına model olurken, onların karşılaştıkları her türlü olaylara, nesnelere veya kılilere karşıda ne şekilde durması gerektiğini sağlar bu davranış ve dülünce kalışlarının oluşması bireyin kılilik oluşumunun ana konusu durumuna gelir (Bandura, 1963). Maccoby ve Martin'e göre annelerin ve babaların tutumlarının etkileyen iki ana bağlık vardır. İlk annelerin ve babaların çocukların gereksinimlerini karşılama seviyesi, ikincisi ise çocuklarından beklentileridir (Maccoby, 1983).

Ebeveyn tutumları bazı sebeplerden dolayı farklılık gösterir. Belsky, aynı kültür içinde yer alan farklı ailelerde farklı tutumların görüldüğünün üç sebeple aēđlanabileceğini belirtmiştir (Belsky, 1984). Birincil sebep, anne-babanın kaynakları ve kılisel yapıları, ikinci sebep, çocuğun kılilik yapşı, üçüncü sebep ise aile ve çocuğun yaşadığı sosyal ortam olup, annesinin ve babasının yaptığı il, sosyal yapıları evlilikteki uyumları gibi şeliteli konuları içeren bir yelpazeden oluşur (Belsky, 1984; Sümer, 2010). Birey, ilk hal ve hareket kalışlarını kendi anne ve babasını gözlemleyip öğrenmeye şalış ve öğrendikten sonra da kendi yaşantısına yöne vermek için kullanır (Lanlı 2015; Bandura, 1963). Bir bağka bakış aēđına göre ise en iyi tutum, hudutlarını ağamayacakı bir serbestlik ortamında bireyin yeteneklerini gösterebildiğı ve kendini rahatça ifade edebildiğı tutumdur (Sümer, 2010). Bireyin kılılığının gelişiminde, ebeveynlerinin dışında, aile ile beraber zaman geşirdiğı teyze, büyükbaba, büyükanne, dayı amca gibi diğer akrabaların ve içinde bulunduğı sosyal alanın da etkisi büyüktür (Lanlı 2015; Kaşaşbalı 2007). Diğer bir aēđan anne ve babanın, çocuğun yapmış olduğı davranışlardan yanlış olanlara izin vermemesi, çocukların hal ve hareketlerini düzene koyduğı gibi uyarı kınama veya cezalandırma gibi uygulamalar davranışlarda değişliklere yol aşar (Özakkağ, 2016). Ebeveynlerin de içinde yetiştiğı sosyal çevre ve kültürel yapı da çocuklarına karşı olan tutumlarını etkilemektedir. Ebeveynler, çocuğun

biyopsikososyal geliřiminde, içinde bulunulan çevreye ve topluma adapte olmasđ dđ evre ile yaptđklarđ iliřkide bir problemin ortaya đkmamasđ adđna; içinde bulunulan kđltđr ve toplumun deđer yargđlarđnđ da kabul ettikleri bir tutum dahilinde ocuklarđnđ hayata hazđlamayđ amaç edinirler (Łanđ 2015; Bandura, 1963; Kađđđbalđ 2007; Maccoby, 1983).

1.2.9.1. Alđđ Hođgđrđlđ Anne-Baba Tutumu. ocuklarđn isteklerine herhangi bir dur durak konmadan kabul ederek, uygun bulunmayan davranđlara herhangi bir ceza uygulamayđp hatta gđz ardđedilerek gereklilikinden çok fazla serbestliđin verildiđi tutum biçimidir. Çok fazla serbestlik verilen ocuk, toplumsal çevrenin ve bađka ocuklarđn da kendisi ile beraber olmalarđnđ aynđ zamanda tđm isteklerinin yerine getirilmesini bekler. Bu durum sosyal iliřkilere zarar verir (Yavuzer, 2003). Alđđ hođgđrđlđ olma sebepleri arasđnda, ileri yađta çocuđa sahip olmak, iki dođum arasđndaki yađ aralđđđnđ bir hayli çok olmasđ ve bđyđk bir aile ortamđnda tek bir çocuđun bulunmasđ ailenin alđđ hođgđrđlđ bir tutum edinmelerinin önemli etmenlerinden bazđlarđđr. Çocuđun her isteđi aile içinde bulunan bireylerince herhangi bir łart olmaksđđn yerine getirilir (Candemir, 2000; Yđcel, 2003). Yapđan arađtđrmalar neticesinde, alđđ hođgđrđlđ anne ve baba tutumunun, çocuklarda ben merkezci bir kiđiliđe sebep verdiđi, sosyal iliřkilerde uyumlu olmayan davranđlar sergilendiđi, karđđđklđ iliřkilerde birçok sorunlarđn ortaya đktđđve her talebin hemen yapđmasđ gibi tutumlarđndan dolayđ içinde bulunduđu akran çevresinden kabul gđrmemelerinden dolayđasosyal bir kiđiliđin olulđmasđnda rol oynadđđđgđrđlmđltđr (Yavuzer, 2005).

1.2.9.2. Alđđ Koruyucu Anne-Baba Tutumu. ocuklarđna alđđ zen ve ilgi gđsterip, ocuklarđn yerine dđlđnđp, taleplerini sđylemeden karđđarlar (Baumrind, 1966; Demiriz, 2007). Bu tutuma sahip ailelerin ocuklarđn, zgđvenleri dđlđk, yađđlarđna gđre bađđnsđz karar verme becerisi, sosyal, bilişsel ve motor becerileri zayıftđr. Sonuçta kolayca karar veremeyen, alacađđ kararlarđnđ bağka insanlara danđma ihtiyağ hisseden, kendini savunamayan, yađantđđnđ kendi isteği doğrultusunda gitmediği zamanlarda hemen zđzđlen, kendi kendine yeterli gelemeyen bir birey olarak ortaya ğkarlar (Navaro, 1987).

1.2.9.3. Dengesiz-Kararsız Anne-Baba Tutumu. Anne ve babalar zaman zaman ne türde tutum takınacakları konusunda karar veremeyebilirler. Çoğunlukla gün içinde çeşitli ölçülerde alıç koruyucu ve otoriter, alıç hoıgörülu tutum sergilerler. Örnek olarak; aile içinde çocuğun herhangi bir hal ve durumu, baba yönünden hoıgörü ile karlığanırken, anne tarafından bu hal ve durum otoriter tutum sergilenerek ceza uygulanabilir. Bu gibi durumlar anne-baba arasında anlaımazlığa sebep verirken, çocukta da karlığ duygulara sebep verir. Genıl ailelerde bazen anne-babaların disiplin yöntemleri ve kuralları aile içinde bulunan diğer üyeler tarafından göz ardı edilir. Alıç hoıgörülu veya alıç koruyucu anne babanın aile ortamındaki otoritesinin çocuğun gözünde itibar kaybetmesi, anne ve babaların uzunca bir süre uygun olan disiplin metotları ile saıladıkları olumlu davranıların etkisini düürmekte, kimi zaman da tam zıtına çevirebilmektedir. Bu sebeplerden dolayı ebeveynlerin çocuklarına karlı olan davranılarında birlikte karar alarak davranmaları ve aile içindeki bireylerin de bu hususta anne-babaya yardım etmeleri çocuğun olumlu kıılık geliştirmesine zemin hazılayacaktır (Gander, 2004).

1.2.9.4. Demokratik Anne-Baba Tutumu. Aile içerisinde bireylerin gereksinimlerinin neler olduının ön görölerek, koıulsuz saygı ve sevgi çerçevesinde değerlendirildiği, bireyler arasında iletiimin güçlü olduğu, anne-baba için aile üyelerinin birer birey olarak kabul edildiği yapıdır. Bu da çocuğun biyopsikososyal gelişimini en iyi şekilde etkiler. Uyulacak kurallar anne-baba tarafından, net ve aığ bir şekilde çocuğa aığklanır (Dokuyan, 2004; Öztürk, 2004). Demokratik bir tutum sergileyen anne ve babaların çocukları belli baılı bazı sorumluluklara sahiptir, böylelikle kendi ayakları üzerinde durabilen ve kendisine yetebilecek çocukların büyüşülmesi amaçlanmaktadır (Hale, 2008).

1.2.9.5. Otoriter Anne-Baba Tutumu. Anne ve baba ile çocuklar arasında duygusal bir yakınlık olmada, aile bireylerinin sert bir disiplin uygulanarak büyütüldüğü, çocuklar biyopsikososyal olarak olumlu olmayan bir biçimde etkileyen bir tutum biçimidir. Ebeveynler koydukları kaidelere, çocukların itirazsız bir şekilde itaat etmesini bekler, hatta bu kaidelere uymayanlar da cezalandırılır. Aile, çocuğun yerine birtakım kararlar alırken onun özgür bir birey olduğunu kesinlikle görmez. Çocuk, aile içinde düşüncelerini ve duygularını dile getiremez. Kolullu bir sevginin sergilendiği bu ortamda çocuk sevilmediği gibi bir hisse kapılabilir ve özgüveni tam olmayan bir birey haline dönebilir (Yavuzer, 2005; Baumrind, 1971; Sertelin, 2003). Bunun dışında bu gibi çocuklar yalnız yapma düşüncesi ile kaygı, akranlarına göre sosyal ortamlarda çekingen ve depresif davranabilirler (Yavuzer, 2005; Hale, 2008).

1.2.9.6. Algısız-Kaygılı Anne-Baba Tutumu. Erken yaşta anne ve baba olma, istenmeyen gebelik, ebeveynler arasında anlaşmazlık, anne-baba olma hakkında yeterli bir bilgiye sahip olamama, ailenin problemleri sosyal yaşamından dolayı çocuğa verebilecek yeterince zamana sahip olamama gibi etkenler çocuk ile anne-baba arasında iletişim sorunlarına sebep vermektedir. Çocuğun temel gereksinimlerinin tam olarak karşılanmaması dışında, duygusal ve sosyal ihtiyaçları da göz ardı edilir. Bu tutuma sahip ailelerde, çocuk gün içinde çoğu zaman yalnızdır, ebeveynleriyle de olumlu bir şekilde iletişim kuramaz (Yörükoğlu, 1998; Yavuzer, 2003; Yücel, 2013).

Çocuk yaşamda katılımcılara anne baba tutumlarına nasıl algıladıklarını sorulmuş ve bu belirlenimden birini seçmesi istenmiştir. Katılımcıların ifadesi üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

1.3. Benlik Kavramı

Benlik, bireyin kendisini algıladığı süreden başlayarak yakın çevresi ile de etkileşerek oluşmaktadır, birey kendinde ortaya çıkan bu benlik kavramına uygun bir biçimde, etrafında gerçekleşen birçok olayı tanımlar. Kişi, benliğini oluştururken kendi yargılarıyla birlikte içinde bulunduğu yakın çevrenin değer yargıları arasında bir bağlantı kurar. Bireyin, yakın çevre ile kendi benliği arasındaki değer yargılarının yargı mesafesinin farklı olması bireyde uyum zorlukları oluşturabilir. Bu durum anne ve babaların çocuklarına yetiştirirken içinde yer aldıkları sosyal değerler ile çocuğun

bireysel özellikleri arasında denge kurması önemlidir. İnsanlar, benlik sahibi olarak doğmadıkları gibi, benliklerini kendileri oluşturarak daha sonra edinirler (Rogers, 1959). Maslow'a göre benlik, temel ihtiyaçları yerine getirilen birey, en üst düzeyde kendini gerçekleştirmiş birey seviyesine ulaşır (Maslow, 1970). Benlik, kişinin kendisine yönelen inançlarının, tutumlarının ve sentezlendirmelerinin toplamıdır (Burn, 1982). Benlik, kişiyi diğer kişilerden ayıran kişinin kendine özgü davranış, düşünce ve duygularının bütününden ibarettir (Rosenberg, 1986). Benlik, kişinin kendisiyle alakalı farkındalığının ele alan bir kavramdır (Smith, Bond ve Kağaçbaşı 2006). Kişi hayatı içinde kendini tanımlayabilecek değişiklik basamaklara ait birçok tanımlarla benliğini açıklayabilmektedir. Kişinin kendine ait algıları değerlendirmeleri, tutumları ve inançlarıyla yaşadığı tecrübelerle, içinde bulunduğu ortamı analiz etme ve yaşadığı ortamdan gelen geri dönüşler sayesinde ortaya çıkar (Bosma ve Jackson, 1990; Shavelson ve Bolus, 1982; Shavelson, Hubner ve Stanton, 1976). Benlik, kişinin gelişimi ile ilgili büyük öneme sahip etkenlerinden bir tanesidir, çünkü çok yönlü ve dinamik bir yapıya sahip olup aynı sürede kişinin var olmasında önemli bir yer tutar (Coopersmith ve Feldman, 1974; Oppenheimer, 1990). Adler, kişiyi sosyal yapıları içinde değerlendirmiş, sosyal alakaya, hayat amaçlarına, alışışına karşı üstünlük, doğum sırasına, aile içi ilişkilere önem vermekte ve benliği kişiye anlamlı bir yaşam sunma amacı olan yaratıcı benlik olarak tanımlamıştır (Adler, 2001). Benliğin, ilkel, dürtüsel arzularla ve de dış çevre standartlarına uyulması arasında denge kurmasının önemliliği üzerinde durmuştur (Freud, 2012; Verma ve Bagley, 1982). Freud 3 benlik türünün olduğunu belirtmiştir. Bunlar; orta benlik (ego), alt benlik (id) ve üst benliktir (süperego). Jung'a göre benlik, duygular, bilinçli düşünceler ve birtakım anılardan oluşmuş bireye kimlik duygusu kazandırmayı amaçlayan bir yapı olarak tanımlanmış ve benliğin, bilinçdışı ile gerçeklik arasındaki dengeyi kurmayı amaçlayan bir faktör olduğunu belirtmiştir (Burger, 2006; Murdock, 2014). Benliği, ilk defa psikoloji bağlamında detaylı olarak ele alan William James'tir. Psikolojinin Prensipleri adlı kitapta 1890 yılında ortaya çıkmaktadır. James, benliği bireyin öben kimimô sorusuna cevap verebileceği, kendi ile alakalı birçok şeyi içeren bir kavram olarak açıklamış ve benliğin kişilerin davranışlarını adlandırmak için önem arz eden bir kavram olduğunun üzerinde durmuştur (James W. 1890; akt., Kağaçbaşı ve Cemalcılar, 2014). Benlik, psikoloji alanında birçok kuramcının ilgisine çekmiş, irdelenmiş ve farklı biçimlerde

tanınlanmıdır. Eriksona göre ise benlik, kiinin hayatında yaadığı olayları kabul edip memnun olmaı baırdı bir kimlik geliştirmesi ve bir benlik oluşturmaı biçiminde adlandırılmıdır (Erikson, 1998; Verma ve Bagley, 1982). Horneye göre benlik, birey benliğini devamlı geliştirilmi beceriler ve öğeler kazandıarak mükemmelliğe ulaımaya çalırmaktadır (Burger, 2006). Rogersa göre ise, bireyin kendinin ve yaamı olduğu tecrübelerin farkına varmasıdır, diğer bir yönden ideal benlik ise bireyin, sahip olmayı ve kendini de görmeyi arzuladığı özelliklere ait bir tanımdır (Corey, 2015; Murdock, 2014; Rogers, 1961).

1.3.1. Bireycilik ve Toplulukçuluk. Benlik, sosyal bir ürün ve kültürel ağıdan açıklanabilen birey modeli olarak ortaya çıkmaktadır (Heelas ve Lock, 1981). Benliği kültürel özellikleri ile birlikte ele alırken, bireycilik ve toplulukçuluğun da ele alınması önem telkil etmektedir (Kağçabalı ve Berry, 1989). Kiinin var oluş temelindeki etkenlerden bir tanesi olan benlik, kiinin kendine ve yakın çevresinde bulunan baıka kiilere karı algı, duygu, düşünce ve davranırları içermekte olup, kiinin içinde bulunduğu kültürden ve toplumdan da etkilenmektedir. içinde bulunan toplumun kültürüne göre, bireylerin benlik yapıları şekillenebilmektedir (Kağçabalı 2012; Kağçabalı ve Cemalçar, 2014). Bireycilik ve toplulukçuluk, Hofstede'nin Kültürün Sonuçları kitabında kültürlerarası psikoloji alanındaki kullanımı ile önümüze çıkmaktadır (Hofstede, 1980). Bireycilik, modern hayatı getirmi olduğu özgürlük, insan hakları bireysellik ve cinsiyet rolleri eğitliği gibi etkenlere dayandırılmaktadır (Lukes, 1973). Bireycilik, Tönnies'in sosyal bilimler alanında toplulukçuluğu ve toplumları tanımlarken kullanımı olduğu cemiyet ve cemaat kavramsallaımasına dayanmaktadır (Tönnies, 2001). Toplulukçuluk ise, geleneksel hayatı getirmi olduğu inançlar, kültürel özellikleri ve kültürel gelenekler olarak karıımıza çıkmaktadır (Kim, 1994; Morris ve Peng, 1994). Bireycilik, bireyin kendisine ait hedeflerin önemsendiği, sosyal ve yakın çevreden tamamen bağımsız olarak değerlendirildiği ilıksel bağıları çok kuvvetli olmadığı kültürlerde geçerli bir kavram olarak yerini almakta iken, toplulukçuluk ise tam tersi olan, kiinin toplum ile ilıksinin ön planda yer aldığı bireysel amaçlardan öte toplumsal amaçları önemli olduğu, kiilerarası bağıları kuvvetli olduğu, insanların çelıtlı gelenekler ve değerler ile birbirlerine bağılı oldukları kiinin kendisini anlatırken içinde bulunmu olduğu grup, topluluk ve ailenin bir üyesi

1.3.2. Benlik Kurgusu. Kiliyi balıka kililerden ayrılan benliki ve öteki kililerle olan bireyler arası ilikileriyle alakalı tutum, düünce, davranış ve duyguların tümü olarak açıklanmaktadır (Singelis, 1994). Benlik kurgusu, kültürü davranışla ilikilendirmenin ve aralarındaki bağlantıya ele almanın en iyi seçeneğidir (Singelis ve Brown, 1995). Benlik kurguları kilinin içinde bulunduğu ortamdaki değerlerden, normlardan, kültürel özelliklerden ve sosyal kurallardan etkilenmekte olup, kilinin davranış, duygu ve düüncelerinde etkilidir (Matsumoto ve Juang, 2016). Benlik kurguları genelde özgür (benliğin arkadaşı, kardeşi, yakın çevre ve aileden bağımsız olması) ve karlılıkla bağımlı (benliğin arkadaşı, kardeşi, yakın çevre ve aileye bağımlı olması) olarak iki faktörde değerlendirilmiştir, bu faktörler benliki oluşturan bireysellik ve ilikisellik kültürüyle ele alınmıştır (Markus ve Kitayama, 1991a). Literatürde benlik kurgularıyla alakalı yapılan araştırmalarda genel olarak ilikisel, bağımsız, bağımlı ayrı, toplulukçu gibi kavramlarla ele alınmaya çalışıldığı sık sık gözlenmektedir (Fernandez, Paez ve Gonzalez, 2005; Markus ve Kitayama, 1991b; Sharkey ve Singelis, 1995; Singelis, Bond, Sharkey ve ark., 1999; Yamada ve Singelis, 1999). Genellikle bireycilik ve özerklik özelliklerinin yoğun olarak görüldüğü, kililerarası ilikilerin ve birbirine bağımlı önemli olmadığı kilisel amaçların temel olduğu batı toplumlarında bağımsız (özerk) benliğin; toplulukçuluk ve ilikisellik özelliklerinin temel alındığı kilisel amaçlardan öte, kililerin birbirleri ile ilikilerin yolunda gittiği, toplumsal hedeflerin önemsendiği, kililerin sosyal normlar ve değerlerle birbirlerine bağımlı oldukları karlılıkla bağımlı (ilikisel) benliğin, doğudaki toplumlarda yer bulduğu genel olarak görülmüştür (Gudykunst, Yang ve Nishida, 1987; Kitayama, Markus, Matsumoto ve ark., 1997; Miller, 1984; Tafarodi ve Walters, 1999). Yine de bu şekilde bir genellemenin ve kesin olarak bir kanıya kapılmanın çok da yerinde olmadığı ilikisel ve bireyci (özerk) değerlerin çelişkili kililer ve toplumlarda birlikte olabileceği gibi aynı sürede bu değerlerin birbirlerine çok ta ters olmadığı biçiminde birçok düünceler de vardır (Cross ve Madson, 1997; Matsumoto, 1999; Oyserman, Coon ve Kimmelmeier, 2002; Takano ve Osaka, 1999; Uleman, Rhee, Bardoliwalla ve ark., 2000). İlikili-özerklik kavramına öne çıkarmakta ve benlik çalışmaları kilinin benlik süreçlerinin belirli olmasını kilinin kendi kendini yönetebilme becerisine sahip olmasını düünce, duygu ve davranışlarında bağımsız olmasını çevresindeki ve aile içindeki kililer ile pozitif yakın ilikiler içinde bulunmasını önemli olarak görmektedir (Karadayı 1998).

Pek çok araştırmacı özerkliğin ve ilı́kiselliğin birlikteliğinin ilı́levsellik yönünden ehemmiyetli olduğuna dair birçok çelıtler ortaya çıkarmı́lardı́r. Kılilerin benliklerinin yalnızca ilı́kisel ve özerk olarak ele alınımasıñın bazı eksikliklere yol açacağıñı belirterek özerk ve ilı́kisel benlik yapışını bir araya getiren Duygusal Psikolojik Bağılı́ık Modelini ortaya çıkarmı́tı (Kağıçbağı 1996a). Öz Belirleyicilik Kuramında kılilerin yetkin olma, özerk olma ve ilı́kili olma olmak üzere üç ana gereksinimlerinin olduğunu, bu gereksinimlerin tüm olarak yerine getirilmesinin kılilerin iyi oluı́ları üzerinde önemli bir etken olduğunu dile getirmiı́tir (Deci ve Ryan, 2002). Dengeli Ayrılma Bütünleılme, kılisel Bireyleılme modelini ortaya çıkarmı́, benlik geliıliminde bireyleılme ve ilı́kisel özelliklerin bir bütün olarak değerlendirilmesinin psikolojik ilı́levsellik yönünden önemliliğine vurgu yapı mıtı (Kınamoğlu, 2003). Duygusal Psikolojik Bağılı́ık Modeline göre Ökütte, kılının ailesi ile yakın ilı́kide olması hem de psikolojik olarak bağılı́ı olmayı bu arada kılının özerkliğine sahip olarak kendi yaı antışı ile ilgili kararları özgürce alacağı biçiminde açıkladı mıtı (Kağıçbağı 2005).

1.3.3. Aile Değılim Kuramı Aile Değılimi Kuramında bireyin geliılmesinde ailenin benimsediğı değerler, anne-baba tutumları ve aile benlik yapışı çocuk yetılirme stilleri temelinde değerlendirilmekte, ailenin yaı adığı çevre, kültürel değer, hayat fıartları sosyoekonomik yapı ve bağlamsal nitelikler genelinde ele alınılmaktadır (Kağıçbağı 1996b).

Aile Değılim Kuramında kırsaldaki ve kentteki ailelerinin farklı özellikleri olabileceğine değinmektedir. Bağınılı aile modeli, kırsal bölgelerde daha sık görülrken; bağınsız aile modeli orta sınıf kentsel bölgelerde ve duygusal bağılı aile modeli ise eğıitimi ve kentli ailelerde daha yaygındı. Ayrıca kılkemiz genel olarak toplulukçu bir kültür olarak anılsa da eğıitimi, genç ve kentte yaıayan kesimde bireyci özelliklerin yaygın olduğı bilinmektedir (Kağıçbağı ve Cemalcıdar, 2014). Bu açıdan, kılkemizdeki kırsalda ve kentlerde yaıayan grupların sosyokültürel özelliklerinin farklı olması beklenmektedir.

1.3.4. Benlik Kurgusunun Bileşenleri. Şekil.1.2'de benlik kurgusu bileşenleri görölmektedir.

Şekil 1.2. Benlik Kurgusu Bileşenleri, Kağaçbaşı(2007)

1.3.4.1. Özerk Benlik. Özerk benlik; içinde bulunulan sosyal ortamdan ayrık, bireyin kendi düşüncelerinin, maneviyatının ve maharetlerinin temelinde olduğu, kişisel amaçların aşır bastır bireyin tekmiş gibi ve kendisinin ön planda olduğu bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır (Markus ve Kitayama, 1991a). Özerk benlik, Bağımsız Aile Yapısı bağlamında ele alındığında bireyci kültürün söz sahibi olduğu sanayi ve endüstrinin ileri olduğu topluluk hayatında görülen, yoğun olarak çekirdek aile yapısının, doğurganlık oranının düşük olduğu, özgürlük görüşlerinin sık olduğu, çocuğun ruhsal gelişiminin önemli olduğu, çocuk büyütmede özerkliğin en önde değerlendirildiği, kulaklar arası özgür bağlantıların olduğu benlik kurgusu olarak açıklanmaktadır (Kağaçbaşı 1996b). Literatürde yapılan araştırmalarda özerk benlik kurgusu olan kişilerin, ebeveynlerden duygusal yönden özerk olanların fazlaca psikolojik problemler, özgüven eksikliği ve stres gösterdiği görülmüştür (Chen ve Dornbusch, 1998). Kişinin, sağlıklı psikolojik, toplumsal ve duygusal gelişimi için ebeveynlerinden özerkleşmesinin, bireyleşme ve ayrışmanın, bireyleşmenin neticesinde özerk benliğe sahip olmasının nesne ilişkileri yaklaşımı ve psikanalitik yaklaşım açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Erikson, 2014; Hoffman, 1984; Mahler, 1972). Fakat pek çok çalışmada özerkliğin ebeveyninden ayrışmadan öte ebeveyne güvenilir bağlanmaya ve ebeveyn ile oluşan samimi bağlantıların önemli olduğunu

göstermektedir (Chirkov, Kim, Ryan ve ark., 2003; Grotevant ve Cooper, 1986; Ryan ve Lynch, 1989).

1.3.4.2. *İlişkisel Benlik.* içinde bulunulan sosyal ortam ile bağlantılı sosyal ortamda paylaşılan mülterek ilişkilerin, rollerin ve statülerin merkezde olduğu, bir gruba ilişkin olmanın ve düzen sağlamanın önemli olduğu, bireysel hedeflerden öte içinde bulunulan topluluğun hedeflerinin önceliği olan, toplumsal değerlere ve normlara uygun olabilecek hal ve hareketlerde bulunmanın mühim olduğu bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır (Markus ve Kitayama, 1991b). Bağlı Aile Modeli bakımından ele alındığında ilişkisel benlik incelendiğinde, toplulukçu kültürün egemen olduğu tarımsal topluluklarda görülen, daha fazla geniş aile yapısının, yüksek doğurganlığın ve atalara bağlı olduğu, aile/topluluk bağını değerlerinin yaygın olduğu, çocuğun faydalı katkı sağlama değerinin önemli olduğu, çocuk yetiştirilmede bağlanış ve itaatin ön planda olduğu, kulaklararası sıkı ilişkilerin olduğu bir benlik kurgusu olarak karşımıza çıkmaktadır (Kağaçbaşı 2012). Literatürde yapılan araştırmalarda ilişkisel benlik kurgusu geliştirilmiş olan kişilerin, toplumsal desteğin kişilerin sosyal-kültürel uyumunu olumlu yönde etkisi olduğu (Tchou ve Merten, 2018), ilişkisel benlik kurgusunun, ortak paydaşın, öz disiplin ve bilgili farkındalıkla pozitif ilişkili olduğu, alıne özdeşleşme, izolasyon ve kendini yargıma ile pozitif olmayan ilişkiye sebep olduğu ortaya çıkmaktadır (Akın ve Eroğlu, 2013).

1.3.4.3. *Özerk-İlişkisel Benlik.* Benlik kurguları incelenirken kişinin özerk veya ilişkisel olarak araştırılmasının kişinin gereksinimlerini ve özelliklerini açıklamada yeterli olmayacağı görülüyor. Kağaçbaşı özerkliği ve ilişkiselliği barındıran bir kişilik kurgusunun oluşturulmasının daha doğru olacağına değinmiştir (Kağaçbaşı 1996b). Aile ile duygusal ve sıkı ilişkiler içinde olmayı içeren ilişkiselliğin ve kişinin bağımsız olması hayatıyla alakalı dilediği bir biçimde karar alabilmesini içeren özerkliğin birlikte olduğu ÖB terimini oluşturmuştur (Kağaçbaşı 2005). ÖB, Psikolojik / Duygusal Bağlılık Modeli kapsamında ele alındığında ilişkisellik kültürün önde olduğu sanayileşmiş topluluk bağlamında görülen, daha fazla karmaşık aile ortamının, doğurganlık oranının az olduğu, çekirdek aile ile beraber akrabalar ile bağların da önemsendiği, hem topluluk / aile bağlanışınınla birlikte bireysel bağlanış değerlerinin de yaygın olduğu, çocuk yetiştirilmede özerkliğin ve kontrolün birlikte olduğu, otoriter

babalık ve annelik modelinin yaygın olarak görüldüğü bir kılılık kurgusu olarak tanımlanmaktadır (Kağaçbaşı 2012). Özerk-ilişkisel, kılıilerin iyi olu derecelerini pozitif bir biçimde ilişkisi oduuna dekinilmiştir (Özdemir, 2012). Literatürde özerklik ile ilişkisel bağlandı bulunduğu ve sağlıklı kılıilik yapışın her ikisini içeren ÖBte bulunduğunu destekleyen bir hayli fazla araştırma yer almaktadır. Kılıilerin ruh sağlığı bakımından ilişkisel ve özerklik gereksinimlerini beraber değerlendiren ÖB kurgusunun, kılıilerin depresyon görölme ihtimalini azalttığı ve hayatından tatmin olma düzeyini arttırdığı görölmektedir (Morsünbül, 2013). Kılıide, özerkliğin ve ilişkisel birlikte olmasının psikopatoloji görölme riskini önemli derecede düürdüğü bildirilmiştir (Bayat, 2015).

1.4. Kulak Kavramı

TDK Felsefi Sözlüğüne göre; Ayné dönemin İartlarıné benzer sántıaré ve ayné dönemde dođmú kılıiler topluluğu olarak açıklanmaktadır (TDK, 2019). Kulak tanıné belli bir zaman diliminde ortak kültür ve haféayé paylaşılan insan grubu olarak tanımlanmaktadır (Eyerma ve Turner, 1998). Belirli bir zaman diliminde eğitim, müzik, ebeveynlik modelleri ve ruh halini paylaşılan insan grubu (Murpy, 2007). Bu çalışmada aile iklimi ve benlik kurgusu kulaklar arasé farklılıklar açışından değerlendirilmektedir. Kulak aralıkları Kelly ve Burschön belirttiğı İekilde olúturulmuştur (Kelly ve Bursch).

Kelly ve Burschö göre kulak aralıkları alıdaki gibidir;

- 1946 öncesi óGelenekselcileró 77 yaı ve üstü
- 1946-1964 óBaby Boomersó 58 ñ 76 yaı arasé
- 1965 -1979 óX Kulakó 44 ñ 57 yaı arasé
- 1980-1995 óMilenyum, Y Kulakó 27 ñ 43 yaı arasé
- 1996 sonrası óZ Kulakó 18 ñ 26 yaı arasé

1.4.1. Gelenekselciler. Bu kulakın üyeleri, 1946 yé öncesi doğanlardan oluúur. Bu kulaktakiler oldukça tedbirdir. Gereksinimlere riske girmezler. Günümüz İ hayatın temelini atan kulaktır. Genil bir bilgiye ve pratik zekaya sahiptirler. Yaıamı oldukları dönemin olaylarından etkilendiklerinden, güven arayışını onları para biriktirmeye, tutumlu olmaya yöneltmiştir. Bu kulak otoriteye bağılı ve düzene itaat eder. Disiplin

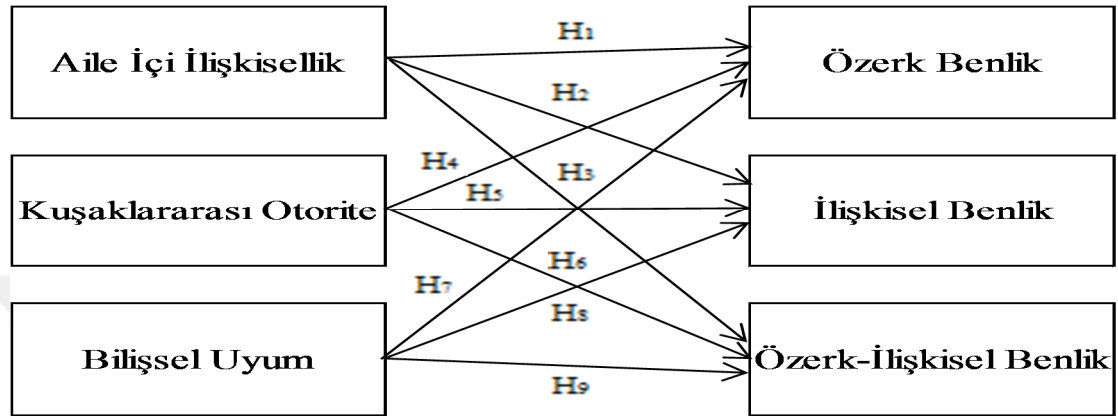
ve istikrar onlar için çok önemlidir. Bu sebepten dolayı gelenekselciler, uzun süre aynı işte çalışır ve çoğu zaman da o hayat boyu o işte kalırlar. Devlette çalışmak ve maaşlı bir iş sahibi olmak bu kuşak için önemlidir. Gelenekselciler genel olarak teknolojiye ayak uyduramazlar. Gerekli bilgileri kağıttan okumayı ve öğrenmeyi tercih ederler (Adıgüzel, Batur ve Ekili, 2014).

1.4.2. Baby Boomers. Bu kuşağın bireylerini 1946 - 1964 yılları arasında doğanlardan oluşur. II. Dünya Savaşında savaştan dolayı insanlar geleceğe güvenle bakmadıkları için çocuk sahibi olmaya istemiyorlardı bundan dolayı da bebek doğumlarında düşüşler olmuştu. Savaş bitince hükümetler nüfusu arttırmaya tedbirler almaya başladılar. Bu dönemde yaşanan ani artan bebek doğumlarından dolayı bebek patlaması- baby boom- adlandırılmıştır. Bu kuşak aynı zamanda önce çocuklarına sonra da yaşanan ana - babalarına bakmalarından dolayı "Sandviç Kuşak" da denilmektedir. Bu kuşak en önemli özellikleri ise; sadakat, çalışkanlık, başarıya ve amaca odaklanma, idealistik, otoriteye saygı kanaatkar olma ve kararlarının arkasında durma şeklindedir. Resmi ideolojiye uyarlar ve otoriteye bağlılardır. Dünya politikası da genel olarak hala bu kuşak elindedir. Yeniliğe sıcak bakmadıkları gibi genel olarak eski uygulamaları takip ederler. Kuralcı ve ilkolik olurlar (Adıgüzel ve ark., 2014).

1.4.3. X Kuşak Çeşitli sosyal olaylar ve ekonomik krizler döneminde doğan bu bireyler kayıp kuşak olarak da adlandırılan X kuşak 1965 ile 1979 yılları arasında doğanlardan oluşur. Bu kuşaktaki insanlar, Petrol krizi ve Berlin Duvarının yıkılması Türkiye'de ise 68 Kuşak sağ-sol çatışması TV'nin evlere girmesi gibi tarihsel olaylara tanıklık etmişlerdir (Delahoyde, 2009, s. 35; Türk, 2013, s. 19). Keskin ve sert politik davranışları farklı giyim-kuşam tarzları baskın müzik çeşitleri ve değişik hayat tarzları gibi topluma kendilerini farklı hissettirecek seçimlerde bulunan X Kuşağına mensup bu bireyler; kendilerini, yüksek oranda sosyalleşme ve saygın bir statüye sahip olmak gibi çeşitli yollarla ifade etmeye çalışırlar. Teknoloji sayesinde daha mobil, yüksek eğitimli ve daha zeki olan, işsiz kaldıkları zaman bile tekrardan okuma yolunu seçen bu kuşağın bireyleri genel olarak bakımsız, çalışkan ve lüpheci olurlar (Fox, 2011, s. 27; Reilly, 2012, s. 3).

1.7. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma İstanbul genelinde yaşayan 18 yaş ve üstü bireylerin aile iklimi ve benlik gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmış olan ilişkisel bir tarama modelidir. Araştırmada Aile iklimi bağımsız değilken, benlik gelişimi ise bağımlıdır. Şekil 1.3.öde araştırmanın modeline ait alt boyutlar görölmektedir.

Şekil 1.3. Araştırmanın Modeli

1.8. Araştırmanın Hipotez ve Alt Hipotezleri

Araştırmamızın ana hipotezini oluşturan cümlemiz; Aile ikliminin Benlik Gelişimi üzerinde ilişkisi vardır.

Araştırmada test edilen alt hipotezler aşaşda yer almaktadır;

H1: Aile ikliminin bireylerin benlik gelişimi üzerinde etkisi vardır.

H2: Z kuşağıın Özerk Benlik puanlarıdiğer kuşaklara göre daha yüksektir.

H3: X kuşağıın İlişkisel Benlik puanlarıdiğer kuşaklara göre daha yüksektir.

H4: Gelenekselcilerin, Kuşaklararası Otorite puanlarıdiğer kuşaklara göre daha yüksektir.

H5: Baby Boomers kuşağıın Bilişsel Uyum puanlarıdiğer kuşaklara göre daha yüksektir.

H6: Aile içi ilişkiselliğin, bireylerin ilişkisel benlik geliştirmesinde ilişkisi vardır.

H7: Kentlerde ve Metropollerde yaşayan bireylerin özerk benlik puanlarıyüksektir.

H8: Kadınların, özerk benlik puanlarıerkeklerin özerk benlik puanlarından yüksektir.

H9: İlişkisel benlik modeline sahip bireylerin aileleri otoriter yapıya sahiptir.

2. YÖNTEM

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni İstanbul genelinde yaşayan 18-77 yaş ve üstü bireylerden oluşmaktadır. TÜİK 31 Aralık 2022 verilerine göre İstanbul'da 18 yaş üstü nüfus toplam 11 350 971 kişidir. Nüfus içinde erkeklerin oranı %50,1 iken kadınların toplam nüfus içindeki oranı %49,9'dur (<http://www.tuik.gov.tr>, Erilim tarihi 28 Mart 2023). Örneklem sayısı belirlenirken %95 güven aralığı için ± 5 örneklem hatası göz önüne alınmış olup araştırmamız için örneklem büyüklüğünün 384 kişi olması gerektiği belirlenmiştir. Anket formunun doldurulması esnasında eksik bilgilerden dolayı kullanılmayacak formların olma olasılığına karşı 400 kişiden veriler alınmış olup herhangi bir eksiklik ile karşılaşılmadan tamamen değerlendirilmeye alınmıştır. Örneklem içerisinde kadın ve erkek oranı aynı %50 olarak görülmüştür.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmamızda, kişilerin aile ve sosyo-demografik özelliklerin incelenmesi için Kişisel Bilgi Formu (*Ek A*), aile iklimini incelemek için Aile iklimi Ölçeği (*AİÖ*) (*Ek B*) ve benlik gelişimini incelemek için ise Özerk kişisel Benlik Ölçeği (*ÖKBÖ*) (*Ek C*) kullanılmıştır. Çalışmanın Etik Kurul Onayı 13.12.2022 (*Ek D*) tarihinde alınmıştır. Veriler 30.12.2022 ile 02.04.2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu. Araştırmamızda bireylerin sosyo-demografik özellikleri (yaş - cinsiyet, eğitim ve medeni durumu) ve aileye ait özellikleri (gelir düzeyi, anne ve babanın eğitim düzeyi, aile tipi (çekirdek, geniş, tek ebeveynli aile), ebeveyn tutumu ve bireyin çocuklukla hayatını geçirdiği yer (köy, kasaba, şehir, metropol) olarak belirlenmiştir.

2.2.2. Aile iklimi Ölçeği (AİÖ). Ekolojik Yaklaşım kuramından etkilenerek geliştirilmiş olan Aile iklimi ölçeği 2007 yılında Björnberg ve Nicholson (2007) tarafından geliştirilmiştir. Türkçeye uyarlaması ise, Bal, Lâhin Acar ve Gönül (2018)

tarafından yapılmıştır. Orijinal ölçek altı faktör ve 48 maddeden oluşurken, Türkiye'deki örneklem yapışından dolayı üç faktörlü 34 maddeli yapı desteklenmiştir. Türkçeye adaptasyon çalışmasında Kulaklar-Arasé Otorite ve Bilişsel Uyum boyutları Türkçeye uyarlama çalışmasında genel olarak aynı kalırken, öteki 4 boyut (Açık İletişim, Duygusal Uyum, Kulaklar-Arasé İlgisi ve Uyumluluk) tek bir faktör altında birleştirilmiştir olduğundan bu faktör Aile içi ilişkiler Boyutu olarak ele alınmıştır. Başta yer alan 21 madde Aile içi ilişkiler alt boyutunu, 22-28 arası maddeler Kulaklar-Arasé Otorite alt boyutunu ve 29-34 arası maddeler ise Bilişsel Uyum alt boyutunu ölçmektedir. Ölçekteki 1, 6, 15, 21, 26, 28, 30. ve 32. maddeler ters puanlanmaktadır. Araştırmaya katılanlar ölçekle ilgili tutumlarının 5'li likert olarak ifadelemeleri istenmektedir. Aile içi ilişkiler alt boyutunun Cronbach Alfa değeri $\hat{U} = .95$, Kulaklar-Arasé Otorite alt boyutunun $\hat{U} = .87$ ve Bilişsel Uyum alt boyutunun ise $\hat{U} = .87$ dir.

Tablo 2.1.öde aile ikliminin kavram baliıkları ve karlıları verilmiştir.

Tablo 2.1.

Aile İklimi Ölçeği. Björnberg ve Nicholson (2007) tarafından geliştirilmiş Gönül, İla-Balı ve İlahin-Acar (2018) Türkçeye uyarlanmış formu.

Ana Kavram	Alt Kavram	Kavramın Alt Balıkları	Karlıları
Aile İklimi	Kulaklar Arası İlişkiler	Kulaklar Arası İlgisi	Yalnızca büyük olan neslin, yalnızca daha küçük olan nesle gösterdiği ilgi. Değer ve aktarıldığı deneyimi inceleyen balık.
		Kulaklar Arası Otorite	Aile içi hiyerarşiyi inceleyen balık.
	Aile Uyum	Duygusal Uyum	Ailenin pozitif duygusal bağlarını (sevgi, desteklenme hissi, güven vb.) inceleyen balık.
		Bilişsel Uyum	Ailenin değer, inanç, bakış açısı gibi düşünce düzlemindeki uyumunu inceleyen balık.
	Aile Süreçleri	Açık İletişim	Ailenin ilgiselliğini koruyabilmesindeki iletişimin düzeyini inceleyen balık.
		Uyumluluk	Ailenin yaşayacağı bir kriz durumunda birlikte hareket edebilme düzlemini inceleyen balık.

2.2.3. Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği (ÖİBÖ). Ölçek; Kaşıkçıbaşı'nın aile deşilimi kuramı ve Özerk -İlişkisel Benlik Modeli temel alınarak, Kaşıkçıbaşı Baydar ve Cemalcılar (2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte üç alt boyut bulunmaktadır. Bunlar; Özerk Benlik, İlişkisel Benlik ve Özerk -İlişkisel Benlik'tir. Özerk -İlişkisel Benlik kurgusu için puanlar düştükçe olumsuz, puanlar arttıkça olumlu sonuç vermektedir. Araştırmaya katılanlardan ölçekteki 22 maddeyi belirli likert olarak değerlendirmesi istenmektedir. Ölçekte; 1-9 sorular arasında Özerk Benlik, 10-18 sorular arasında İlişkisel Benlik ve 19-22 sorular arasında ise Özerk -İlişkisel Benlik alt boyutunun sorulardır. Ölçekte; 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12. ve 18. maddeler ters kodlanmaktadır. Özerk Benlik kurgusu alt boyutunun Cronbach Alfa değeri $\bar{U} = .74$, İlişkisel Benlik kurgusu alt boyutunun $\bar{U} = .78$ ve Özerk- İlişkisel Benlik kurgusunun ise $\bar{U} = .84$ 'tür. Tablo 2.2'de benlik kurgusu kavram ilişkileri ve karlılıkları verilmiştir.

Tablo 2.2.

Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği Bileşenleri ve Kavram Karlılıkları

Ana Kavram	Alt Kavram	Karlılık
ÖZERK - İLİŞKİSEL BENLİK ÖLÇEĞİ	Özerk Benlik	Bireyin ailesinden ne kadar bağımsız olduğunu inceleyen başlık,
	İlişkisel Benlik	Bireyin ailesine ne kadar bağlı olduğunu inceleyen başlık,
	Özerk-İlişkisel Benlik	Bireyin ailesine ne kadar bağlı ve bağımsız olduğunu inceleyen başlık

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri 30.12.2022 ile 02.04.2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmamızda kullanılan veri toplama araçları Google Forms uygulaması kullanılarak elektronik ortama taşınmış ve her bir sorunun cevaplanması zorunlu olacak şekilde ayarlanmıştır. Böylelikle anket formunu cevaplayacak bireyin boş bırakabileceği veya gözden kaçırabileceği soruları önüne geçilmiştir. Araştırmaya katılan tamamen gönüllük esasına dayanmaktadır ve formda gerekli açıklamalar, bilgilendirmeler yapılmıştır. Anket formunda anlaşılmayan bir soru veya yorumlar için iletişim kurulabilecek e-posta adresi verilmiştir. Anket formu kartopu yöntemi kullanılarak 18 yaş ve üstü gruplara ve bireylere elektronik ortamda iletilmiş olup cevaplar otomatik olarak Google Forms uygulamasına herhangi bir müdahaleye gerek kalmaksızın kayıtlı altına alınmıştır. Anket formu toplam 69 sorudan oluşmakta ve yaklaşık 12 dakikada cevaplanmaktadır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmamızdaki ölçekler aracılığıyla elde edilmiş veriler IBM SPSS Statistics 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Toplanan toplam 400 veri içerisinde herhangi bir eksiklik görülmediğinden verilerin tamamı analize dahil edilmiştir. Tüm analizlerde $p < 0,05$ (iki yönlü) değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Ölçeklerin verilerinin dağılımlarının normal olup olmadığının görülebilmesi için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki farkın görülebilmesi için iki değişkenli olanlarda One Sample T-Testi üç ve üzeri değişkenli olanlarda ise Anova testi, etkilerin görülmesi amacıyla Regresyon testi uygulanmıştır. Anova testi uygulama sonrasında ortaya çıkan anlamlı farklılıkların hangi boyutlar ve özellikler arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc Testi uygulanmıştır. Ölçekler arasındaki korelasyonel ilişki testi ve etkilerinin görülmesi için regresyon testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Toplanan verilerle ilgili faktör analizi çalışması yapılmıştır. AkÖ'nin normalde 3 alt faktörden oluşmuştur. 26. ve 28. soruların birden fazla faktör içinde yer alması sebebi ile değerlendirme dâhilinde bırakılmıştır. Tablo 3.1'de Cronbach's Alpha değerinin .963 olduğu görülmüştür. Aynı şekilde ÖKBÖ'nin de 3 alt faktörden oluşmuştur. 1. ve 3. soruların birden fazla faktör içinde yer alması sebebi ile değerlendirme dâhilinde bırakılmıştır. Tablo 3.2'de Cronbach's Alpha değerinin .861 olduğu görülmüştür.

Tablo 3.1.

AkÖ Güvenilirlik Sonucu

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha	Madde
.963	.963	32

Tablo 3.2.

ÖKBÖ Güvenilirlik Sonucu

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha	Madde
.861	.861	20

AkÖ'nin iç tutarlık Cronbach Alfa değerleri, Aile içi ilişkiler için .986, Kulaklararası Otorite için .893 ve Bilişsel Uyum için ise .951 olduğu bulunmuştur. ÖKBÖ'nin iç tutarlık Cronbach Alfa değerleri, Özerk Benlik için .956, kişisel Benlik için .963 ve Özerk-kişisel Benlik için ise .966 olduğu bulunmuştur.

Tablo 3.3.

Aile İklm Ö Faktör Yükləri

Faktörler	Maddeler	Faktör Yükləri	Faktör Açıklayıcı Değeri	Alfa
Aile İklm Ö	S1	.711	54.076	.986
	S2	.910		
	S3	.886		
	S4	.901		
	S5	.904		
	S6	.874		
	S7	.896		
	S8	.900		
	S9	.867		
	S10	.902		
	S11	.925		
	S12	.886		
	S13	.892		
	S14	.891		
	S15	.871		
	S16	.884		
	S17	.910		
	S18	.918		
	S19	.920		
	S20	.890		
	S21	.842		
Kulaklararası Otorite	S22	.744	7.071	.893
	S23	.854		
	S24	.829		
	S25	.876		
	S27	.849		
Bilişsel Uyum	S29	.917	1.407	.951
	S30	.859		
	S31	.893		
	S32	.886		
	S33	.884		
	S34	.925		

Tablo 3.3.öde Aile İklm Ö Ölçeğinin alt boyutlarıñ faktör yükləri, faktör açıklayıcı değeri ve alfa değeri görölmektedir.

Tablo 3.4.

ÖzBÖ Faktör Yükleri

Faktörler	Maddeler	Faktör Yükleri	Faktör Açıklayıcılığı	Alfa
Özerk Benlik	S2	.850	5.05	.748
	S4	.840		
	S5	.898		
	S6	.840		
	S7	.843		
	S8	.860		
	S9	.794		
Kişisel Benlik	S10	-.899	47.015	.789
	S11	-.734		
	S12	-.902		
	S13	-.854		
	S14	-.794		
	S15	-.770		
	S16	-.843		
	S17	-.827		
	S18	-.969		
Özerk-Kişisel Benlik	S19	.886	29.921	.847
	S20	.888		
	S21	.947		
	S22	.870		

Tablo 3.4.de özerk-kişisel Benlik lekinin alt boyutlarıññ faktör yükleri, faktör açıklayıcılığı ve alfa değerleri görlmektedir.

Tablo 3.5.

Cinsiyet, Kuşlak, Eğitim Seviyesi, Medeni Durum ve Aile Gelir Durumuna ait Frekans ve Yüzde Değerleri

	Demografik Değer kenler	æ	%	% geç	% top
Cinsiyet	Kadın	200	50.0	50.0	50.0
	Erkek	200	50.0	50.0	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Kuşlak	Z Kuşlak	105	26.3	26.3	26.3
	Y kuşlak	160	40.0	40.0	66.3
	X kuşlak	92	23.0	23.0	89.3
	Baby Boomers	39	9.8	9.8	99.0
	Gelenekselciler	4	1.0	1.0	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Eğitim Düzeyi	İlkokul	6	1.5	1.5	1.5
	Ortaokul	52	13.0	13.0	14.5
	Lise	156	39.0	39.0	53.5
	Üniversite	168	42.0	42.0	95.5
	Lisansüstü / Doktora	18	4.5	4.5	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Medeni Durum	Evli	207	51.8	51.8	51.8
	Bekar	193	48.3	48.3	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Aile Gelir Durumu	5.000.-T.L. - 10.000.-T.L.	32	8.0	8.0	8.0
	10.001.-T.L. - 15.000.-T.L.	204	51.0	51.0	59.0
	15.001.-T.L. ve Üstü	164	41.0	41.0	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	

Tablo 3.5.öde görüldüğü üzere cinsiyete göre bireylerin, 200ü (%50.0) kadın, 200ü (%50.0) ise erkektir. Kuşaklara göre, 105 kişı (%26.3) Z Kuşlak, 160ü (%40.0) Y Kuşlak, 92ü (%23.0) X Kuşlak, 39ü (%9.8) Baby Boomers, 4ü (%1.0) ise Gelenekselcilerden olmaktadır. Eğitim düzeyine göre, 6ü (%1.5) ilkokul, 52ü (%13.0) ortaokul, 156ü (%39.0) lise, 168ü (%42.0) üniversite ve 18ü (%4.5) ise lisansüstü / doktor mezunudur. Medeni duruma göre, 207ü (%51.8) evli ve 193ü (%48.3) ise bekar. Aile gelir durumuna göre, 32ü (%8.0) düşük, 5.000.-T.L. ñ 10.000.-T.L., 204ü (%51.0) orta, 10.001.-T.L. ñ 15.000.-T.L. 164ü (%41.0) ise yüksek, 15.001.-T.L. ve üstüdür.

Tablo 3.6.

Aile Tipi, Anne-Baba Eğitim Düzeyi, Anne-Baba Tutumu ve Yağamın Çoğunu Geçirdiğiniz Yere ait Frekans ve Yüzde Değerleri

	Demografik Değerkenler	<u>n</u>	<u>%</u>	<u>%_{geç}</u>	<u>%_{top}</u>
Aile Tipi	Çekirdek Aile	319	79.8	79.8	79.8
	Genil Aile	58	14.5	14.5	94.3
	Tek Ebeveynli Aile	23	5.8	5.8	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Anne Eğitim Düzeyi	Okuma - Yazma Bilmiyor	70	17.5	17.5	17.5
	İlkokul	94	23.5	23.5	41.0
	Ortaokul	104	26.0	26.0	67.0
	Lise	69	17.3	17.3	84.3
	Ön Lisans	5	1.3	1.3	85.5
	Üniversite	52	13.0	13.0	98.5
	Lisansüstü / Doktora	6	1.5	1.5	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Baba Eğitim Düzeyi	Okuma - Yazma Bilmiyor	14	3.5	3.5	3.5
	İlkokul	108	27.0	27.0	30.5
	Ortaokul	106	26.5	26.5	57.0
	Lise	84	21.0	21.0	78.0
	Ön Lisans	6	1.5	1.5	79.5
	Üniversite	75	18.8	18.8	98.3
	Lisansüstü / Doktora	7	1.8	1.8	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Anne Baba Tutumu	AİĞe Koruyucu	79	19.8	19.8	19.8
	Baskıç/ Otoriter	89	22.3	22.3	42.0
	İlgisiz	46	11.5	11.5	53.5
	İzin Verici	101	25.3	25.3	78.8
	Demokratik	85	21.3	21.3	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	
Yağamın Çoğunu Geçirdiğiniz Yer	Köy	5	1.3	1.3	1.3
	Kasaba	10	2.5	2.5	3.8
	İehir	166	41.5	41.5	45.3
	Metropol	219	54.8	54.8	100.0
	Toplam	400	100.0	100.0	

Tablo 3.6.öda görüldüğü üzere aile tipine göre bireylerin, 319ü (%79.8) çekirdek aile, 58ü (%14.5) genil aile ve 23ü (%5.8) ise tek ebeveynli ailedir. Anne eğitim düzeyine göre, 70ü (%17.5) okuma-yazma bilmiyor, 94ü (%23.5) ilkokul, 104ü (%26.0) ortaokul, 69ü (%17.3) lise, 5ü (%1.3) ön lisans, 52ü (%13.0) üniversite ve 6ü (%1.5) lisansüstü / doktora mezunudur. Baba eğitim düzeyine göre, 14ü (%3.5) okuma-yazma bilmiyor, 108ü (%27.0) ilkokul, 106ü (%26.5) ortaokul, 84ü (%21.0) lise, 6ü (%1.5) ön lisans, 75ü (%18.8) üniversite ve 7ü (%1.8) lisansüstü / doktora

mezunudur. Anne baba tutumuna göre, 79ü (%19.8) alıç koruyucu, 89ü (%22.3) baskı / otoriter, 46ü (%11.5) ilgisiz, 101ü (%25.3) izin verici ve 85ü (%21.3) demokratiktir. Yaşamın çoğunu geçirdiğiniz yere göre, 5ü (%1.3) köy, 10ü (%2.5) kasaba, 166ü (%41.5) şehir ve 219ü (%54.8) ise metropol olarak cevaplandırtı.

Tablo 3.7.

Ölçeklere ait Min., Max, Ortalama, Medyan, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık değerleri

	Değişkenler	N	Min.	Max.	Ortalama	Medyan	ss	Çarpıklık	Basıklık
	AkÖ	400	1.20	4.97	3.6590	3.8667	0.74474	-1.246	1.169
Aile iklimi	Aile içi ilişkiler	400	1	5	3.9675	4.1190	0.95381	-1.241	.925
Ölçek Alt	Kulaklar. Otor.	400	1	5	3.0605	3.0000	0.8275	.114	-.685
Boyutlar	Bilişsel Uyum	400	1	5	2.8283	2.7500	1.06165	.191	-.904
	ÖkÖ	400	2.25	4.75	3.7298	3.8500	.60008	-.498	-.691
Özerk-kişisel	Özerk Benlik	400	1	5	3.27	3.4286	0.99122	-.281	-.506
Benlik Ölçeği	kişisel Benlik	400	2.22	4.89	3.3644	3.4444	0.40841	-.680	.802
Alt Boyutlar	Özerk kişisel B.	400	1	5	4.0525	4.5000	1.15703	-1.303	.720
	Geçerli Örnek Sayı	400							

Tablo 3.7.öde AkÖ ve ÖkÖne ait alt boyutların minimum, maksimum, ortalama, medyan, standart sapma, Çarpıklık ve Basıklık değerleri verilmiştir. Ölçeklerimize verilen cevapların Çarpıklık ve Basıklık değerleri +1.5 ile -1.5 arasındaadır. Bu değerler Tabachnick'e göre +1.5 ile -1.5 arasında ise normal dağılımdadır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

AkÖne (Ort. = 3.66, SS. = 0.745) ve ÖkÖne (Ort. = 3.73, SS. = 0.60) verilen cevapların sağa yatık ve normal dağılımda görülmüştür.

Tablo 3.8.

Ölçeklere ait Kolmogorov ve Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	İstatistik	N	p	İstatistik	N	p
Aile iklimi Ölçeği	.161	400	.000	.886	400	.000
Özerk-kişisel Benlik Ölçeği	.092	400	.000	.956	400	.000

Tablo 3.8. incelendiğinde normal dağılımı sağlanmadıkça ancak Tablo 3.7.öde görüldüğü üzere Çarpıklık ve Basıklık değerlerinin +1.5 ile -1.5 arasında olması normal dağılım olarak kabul görmektedir. (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Tablo 3.9.

AkÖ ve ÖkBO ile Alt Boyut Puanları Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	ss	t-testi		
					t	sd	p
AkÖ	Kadın	200	3.7528	0.71032	2.537	398	.012*
	Erkek	200	3.5652	0.76799			
Aile içi ilişkisel	Kadın	200	4.1226	0.92404	3.292	398	.001**
	Erkek	200	3.8124	0.96013			
Kulaklararası Otorite	Kadın	200	3.0010	0.82340	-1.440	398	.151
	Erkek	200	3.1200	0.82936			
Bilişsel Uyum	Kadın	200	2.8067	1.07031	-.408	398	.684
	Erkek	200	2.8500	1.05515			
ÖkBO	Kadın	200	3.8383	0.56624	3.672	398	.001**
	Erkek	200	3.6213	0.61457			
Özerk Benlik	Kadın	200	3.2957	0.99083	.518	398	.604
	Erkek	200	3.2443	0.99342			
İlişisel Benlik	Kadın	200	3.4028	0.37269	.080	398	.060
	Erkek	200	3.3261	0.43884			
Özerk İlişisel Benlik	Kadın	200	4.1925	1.08314	.227	398	.015*
	Erkek	200	3.9125	1.21309			

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.9. incelendiğinde bireylerin AkÖne yönelik algıları cinsiyete göre bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t[398] = 2.537$; $p < .05$). Aynı şekilde bireylerin ÖkBO'ya yönelik algıları cinsiyete göre bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t[398] = 3.672$; $p < .01$). Kadınların, AkÖne yönelik algıları ($X = 3.75$) erkek bireylere ($X = 3.56$) göre daha olumludur. Aynı şekilde kadınların, ÖkBO'ya yönelik algıları ($X = 3.83$) erkek bireylere ($X = 3.62$) göre daha olumludur. Alt boyutlarda özellikle Aile içi ilişkisel (.001) ve Özerk İlişisel Benlikte (.015) cinsiyetlere göre anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Tablo 3.10.

AkÖ ve ÖkBÖ ile Alt Boyut Puanların Medeni Duruma Göre t-testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	ss	t-testi		
					t	sd	p
AkÖ	Evli	207	3.7327	0.73883	2.058	398	.040*
	Bekar	193	3.5800	0.74485			
Aile içi ilişkisellik	Evli	207	4.0136	0.92767	1.001	398	.318
	Bekar	193	3.9181	0.98107			
Kulaklararası Otorite	Evli	207	3.1362	0.87077	1.902	398	.057
	Bekar	193	2.9793	0.77243			
Bilişsel Uyum	Evli	207	3.0515	1.02215	4.456	398	.001**
	Bekar	193	2.5889	1.05515			
ÖkBÖ	Evli	207	3.6754	0.59828	-1.883	398	.060
	Bekar	193	3.7881	0.59805			
Özerk Benlik	Evli	207	3.1408	1.0164	-2.722	398	.007*
	Bekar	193	3.4086	0.94667			
İlişki Benlik	Evli	207	3.3967	0.40306	1.638	398	.102
	Bekar	193	3.3299	0.41231			
Özerk İlişki Benlik	Evli	207	3.9118	1.23108	-2.535	398	.011*
	Bekar	193	4.2034	1.05439			

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.10. incelendiğinde bireylerin AkÖne yönelik algıları medeni duruma göre bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t[398] = 2.058$; $p < .05$). Aynı şekilde bireylerin ÖkBÖye yönelik algıları medeni duruma göre bakıldığında anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t[398] = -1.883$; $p < .01$). Evlilerin, AkÖne yönelik algıları ($X=3.73$) bekar bireylere ($X=3.58$) göre daha olumludur. ÖkBÖne göre bakıldığında ise bekarların algıları ($X=3.78$) evlilere ($X=3.67$) göre daha olumludur. Alt boyutlarda özellikle Bilişsel Uyum ($p=.001$), Özerk Benlik ($p=.007$) ve Özerk İlişki Benlikte ($p=.011$) medeni duruma göre anlamlı fark olduğu görülmektedir.

Tablo 3.11.

AKÖ Alt Boyutları ve ÖKBÖ Alt Boyutları Üzerindeki KİİKisinin ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Benlik Gelişimi	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Aile içi KİİKisellik	1. Özerk Benlik	400	3.2700	0.99122	G. Arasé	156.030	73	2.137		
					G. içi	235.994	326	0.724	2.953	.001**
					Toplam	392.024	399			
	Toplam	400								
	2. KİİKisel Benlik	400	3.3644	0.40841	G. Arasé	49.551	73	0.679		
					G. içi	17.000	326	0.052	13.02	.001**
					Toplam	66.551	399			
	Toplam	400								
	3. Özerk- KİİKisel Benlik	400	4.0525	1.57030	G. Arasé	178.719	73	2.448		
					G. içi	355.429	326	1.09	2.245	.001**
					Toplam	534.148	399			
	Toplam	400	3.5623	0.98997						
Kulaklar araséOtorite	1. Özerk Benlik	400	3.2700	0.99122	G. Arasé	175.450	20	8.772		
					G. içi	216.574	379	0.571	15.352	.001**
					Toplam	392.024	399			
	Toplam	400								
	2. KİİKisel Benlik	400	3,3644	0.40841	G. Arasé	7.502	20	0.375		
					G. içi	59.050	379	0.156	2.407	.001**
					Toplam	66.551	399			
	Toplam	400								
	3. Özerk- KİİKisel Benlik	400	4.0525	1.57030	G. Arasé	224.436	20	11.22		
					G. içi	309.712	379	0.817	13.732	.001**
					Toplam	534.148	399			
	Toplam	400	3.5623	0.98997						

Tablo 3.12. Devamı

Kulaklararası Otorite	1. Z Kulak	105	2.9486	0.72219	G. Arası	12.516	4	3.1290			
	2. Y Kulak	160	3.0188	0.84550	G. ıı	260.700	395	0.660			
	3. X Kulak	92	3.0304	0.86593	Toplam	273.216	399				
	4. B. Boomers	39	3.5231	0.80212					4.741	.001**	4-1, 2, 3; 5-1, 2, 3
	5. Geleneksel.	4	3.8500	0.19149							
	Toplam	400	3.0605	0.82750							
Bilişsel Uyum	1. Z Kulak	105	2.5127	1.02862	G. Arası	21.161	4	5.290			
	2. Y Kulak	160	2.8281	1.13014	G. ıı	428.551	395	1.085			
	3. X Kulak	92	3.0181	0.92134	Toplam	449.712	399				
	4. B. Boomers	39	3.2564	0.96643					4.876	.001**	2-1; 3-1; 4-1, 2
	5. Geleneksel.	4	2.5833	0.94771							
	Toplam	400	2.8283	1.06165							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.12.öde görüldüğü üzere AkÖnin alt boyutlarında kulaklararası farklılıklar olduğu görülmektedir. Kulaklararası Otorite alt boyutunda Baby Boomers ve Gelenekselci katılımcıların ($X = 3.35$; $X = 3.85$) puanlarının, Z, Y ve X Kulakına göre ($X = 2.94$; $X = 3.01$; $X = 3.03$) daha yüksek olduğu görülmüştür ($p = .001$).

Bilişsel Uyum Boyutunda Y, X ve Baby Boomers Kulak katılımcılarının ($X = 2.82$; $X = 3.01$; $X = 3.25$) puanlarının, Z Kulakına göre ($X = 2.51$) daha yüksek olduğu görülmüştür, yine aynı şekilde Baby Boomers Kulak katılımcılarının ($X = 3.25$) puanlarının, Y Kulakına göre ($X = 2.82$) daha yüksek olduğu görülmüştür ($p = .001$). Kulaklararası Otorite Boyutunun Baby Boomers ve Gelenekselcilece çok önemsendiği ancak Z, Y ve X Kulakına mensup katılımcıların ise çok fazla önemsenmediğini göstermektedir. Bilişsel Uyum Boyutunda ise Z kulakların kendi fikirleri doğrultusunda hareket ettiği görülmektedir.

Tablo 3.13.

ÖzBÖ ve Alt Boyutların Kulaklara Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Kulak	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
ÖzBÖ	1. Z Kulak	105	3.8695	0.54267	G. Arasé	27.147	4	0.947			
	2. Y Kulak	160	3.7137	0.64669	G. içi	116.529	395	0.354			
	3. X Kulak	92	3.6848	0.55612	Toplam	143.676	399		2.674	.032*	1-2, 3, 4
	4. B. Boomers	39	3.5359	0.59934							
	5. Geleneksel.	4	3.6250	0.56936							
	Toplam	400	3.7297	0.60008							
Özerk Benlik	1. Z Kulak	105	3.4558	0.91110	G. Arasé	27.407	4	3.414			
	2. Y Kulak	160	3.3339	1.06047	G. içi	364.617	395	0.958			
	3. X Kulak	92	3.1475	0.90486	Toplam	392.024	399		3.564	.007*	1-3, 4; 2-4;
	4. B. Boomers	39	2.8278	0.98385							
	5. Geleneksel.	4	2.9643	0.80284							
	Toplam	400	3.2700	0.99122							
İlişkisel Benlik	1. Z Kulak	105	3.3651	0.40729	G. Arasé	2.4160	4	0.099			
	2. Y Kulak	160	3.3326	0.39672	G. içi	64.1350	395	0.167			
	3. X Kulak	92	3.4130	0.42007	Toplam	66.5510	399		0.589	.671	-
	4. B. Boomers	39	3.3818	0.42024							
	5. Geleneksel.	4	3.3333	0.60858							
	Toplam	400	3.3644	0.40841							
Özerk İlişkisel Benlik	1. Z Kulak	105	4.3476	0.94849	G. Arasé	91.175	4	3.607			
	2. Y Kulak	160	3.9484	1.25771	G. içi	442.973	395	1.316			
	3. X Kulak	92	4.0299	1.13501	Toplam	534.147	399		2.741	.028*	1-2, 4
	4. B. Boomers	39	3.7628	1.21659							
	5. Geleneksel.	4	3.8125	0.62500							
	Toplam	400	4.0525	1.15703							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.13.de grldk üzere zB ile Alt Boyutları olan zerk Benlik ve özerk-likisel Benlik arasında kulaklararas farklılıklar olduu grlmektedir. zB toplam puanında Z Kulakna mensup katnclarn ($X=3.86$) puanlarn, Y, X ve Baby Boomers Kulakna mensup katnclara ($X=3.71$; $X=3.68$; $X=3.53$) göre da yüksek olduu grlmltr ($p=.032$).

zerk Benlik alt boyutunda Z Kulakna mensup katnclarn ($X=3.45$) puanlarn X ve Baby Boomers Kulakna mensup katnclara ($X=3.14$; $X=2.82$) göre puanlarn yüksek olduu grlmltr ($p=.007$). Ayn ekilde Y Kulakna mensup

katđđncđarđđ (X=3.33) puanlarđđ, Baby Boomers Kulđđđna mensup katđđncđarđđ (X=2.82) puanlarđđdan daha yđksek olduğu gđrđlmđđtđr ($p=.007$).

đđđđđ Benlik alt boyutunda Kulđđđlararasđ herhangi bir farklıđđ gđrđlmemektedir.

Đzerk-đđđđđ Benlik alt boyutunda Z Kulđđđna mensup katđđncđarđđ (X=4.34) puanlarđđ, Y ve Baby Boomers Kulđđđna mensup katđđncđarđđ (X=3.94; X=3.76) puanlarđđdan daha yđksek olduğu gđrđlmđđtđr ($p=.028$). Bu durum Z ve Y kulđđđđđ Đzerk ve Đzerk-đđđđđ benlik geliğtirmede diğer kulđđđlara gđre 6nde olduğunu gđstermektedir.

Tablo 3.14.

ANĐ ve Alt Boyutlarđđđ Eğitim Durumuna Gđre ANOVA Sonuçları

Değilkenler	Eğitim Durumu	N	X	ss	Varyans Kaynađđ	KT	sd	KO	F	p	Anlamlıđđđ
ANĐ	1. đđkokul	6	4.0778	0.25092	G. Arasđ	4.321	4	1.080			
	2. Ortaokul	52	3.5532	0.93039	G. ıđđ	216.980	395	0.549			
	3. Lise	156	3.5748	0.88289	Toplam	221.301	399				
	4. Üniversite	168	3.7560	0.52103					1.967	.099	4-3
	5. Lisansđđđtđ / Doktora	18	3.6500	0.61168							
	Toplam	400	3.6590	0.74474							
Aile ıđđ đđđđđ	1. đđkokul	6	4.1111	0.49547	G. Arasđ	22.794	4	5.699			
	2. Ortaokul	52	3.5815	1.09470	G. ıđđ	340.196	395	0.861			
	3. Lise	156	3.8046	1.09123	Toplam	362.990	399				
	4. Üniversite	168	4.2143	0.70096					6.617	.001**	4-2, 3; 5-2
	5. Lisansđđđtđ / Doktora	18	4.1429	0.81273							
	Toplam	400	3.9675	0.95381							
Kulđđđlar arasđ otorite	1. đđkokul	6	4.0000	0.21909	G. Arasđ	59.532	4	14.8830			
	2. Ortaokul	52	3.8192	0.68971	G. ıđđ	213.684	395	0.541			
	3. Lise	156	3.1705	0.71077	Toplam	273.216	399				
	4. Üniversite	168	2.7560	0.77023					27.512	.001**	1-3, 4, 5; 2-3, 4, 5; 3-4, 5
	5. Lisansđđđtđ / Doktora	18	2.4444	0.83329							
	Toplam	400	3.0605	0.82750							
Bilisel Uyum	1. đđkokul	6	4.0278	1.09756	G. Arasđ	18.866	4	4.716			
	2. Ortaokul	52	3.1058	1.31110	G. ıđđ	430.846	395	1.091			
	3. Lise	156	2.8953	1.09613	Toplam	449.712	399				
	4. Üniversite	168	2.6548	0.92222					4.324	.002*	1-2, 3, 4, 5; 2-4; 3-4
	5. Lisansđđđtđ / Doktora	18	2.6667	0.72310							
	Toplam	400	2.8283	1.06165							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.14.öde görüldüğü üzere eğitim düzeyi arttıkça AkÖden alınan toplam puan ortalamaları artmaktadır.

Aile içi kişilik alt boyutunda Üniversite mezunu katılımcıların ($X=4.21$) puanlarının, ortaokul ve lise mezunu olan katılımcıların ($X=3.58$; $X=3.80$) puanlarından daha yüksek olduğu ($p=.001$), lisansüstü/doktora mezunu katılımcıların ($X=4.14$) puanlarının, ortaokul mezunu katılımcıların ($X=3.58$) puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Eğitim arttıkça puan ortalamalarının arttığı görülmektedir ($p=.001$).

Kulaklararası otorite boyutunda ilkokul, ortaokul ve lise mezunu katılımcıların ($X=4.00$; $X=3.81$; $X=3.71$) puanlarının üniversite ve lisansüstü/doktora mezunu katılımcıların ($X=2.75$; $X=2.44$) puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=.001$). Eğitim seviyesi dültükçe Kulaklararası otoritenin daha etkili olarak ailede yer aldığı göstermektedir.

Bilişsel Uyum boyutunda ilkokul mezunu katılımcıların ($X=4.02$) puanlarının, ortaokul, lise, üniversite, lisansüstü/doktora mezunu katılımcıların ($X=3.10$; $X=2.89$; $X=2.65$; $X=2.66$) puanlarından daha yüksek olduğu, ortaokul ve lise mezunu katılımcıların ($X=3.10$; $X=2.89$) puanlarının, üniversite mezunu katılımcıların ($X=2.65$) puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=.002$). Eğitim seviyesi dültükçe Bilişsel Uyum boyutu puanlarını arttığı görülmektedir.

Tablo 3.15.

ÖkÖ ve Alt Boyutlarının Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlandırma
ÖkÖ	1. İlkokul	6	3.1667	0.77632	G. Arası	27.147	4	6.787			
	2. Ortaokul	52	3.1913	0.59522	G. içi	116.529	395	0.295			
	3. Lise	156	3.6622	0.55945	Toplam	143.676	399				
	4. Üniversite	168	3.9524	0.51352					23.006	.001**	3-1, 2;
	5. Lisansüstü / Doktora	18	3.9806	0.41272							4-1, 2, 3;
	Toplam	400	3.7297	0.60008							5-1, 2, 3
Özerk Benlik	1. İlkokul	6	2.2619	0.90539	G. Arası	27.407	4	6.852			
	2. Ortaokul	52	2.7720	1.23969	G. içi	364.617	395	0.923			
	3. Lise	156	3.2647	1.02179	Toplam	392.024	399				
	4. Üniversite	168	3.4073	0.80852					7.423	.001**	3-1,2;
	5. Lisansüstü / Doktora	18	3.8095	0.80961							4-1, 2;
	Toplam	400	3.2700	0.99122							5-1, 2, 3

Tablo 3.15. Devamı

İlişkisel Benlik	1. İlkokul	6	3.4815	0.20688	G. Arası	2.4160	4	0.604		
	2. Ortaokul	52	3.2179	0.49786	G. içi	64.1350	395	0.162		
	3. Lise	156	3.3234	0.44073	Toplam	66.5510	399			
	4. Üniversite	168	3.4358	0.32695					3.720	.006*
	5. Lisansüstü / Doktora	18	3.4383	0.44194						4-2, 3; 5-2
	Toplam	400	3.3644	0.40841						
Özerk İlişkisel Benlik	1. İlkokul	6	2.2917	1.56857	G. Arası	91.175	4	22.794		
	2. Ortaokul	52	3.1154	1.35984	G. içi	442.973	395	1.121		
	3. Lise	156	3.9888	1.10400	Toplam	534.147	399			
	4. Üniversite	168	4.4077	0.93002					20.325	.001**
	5. Lisansüstü / Doktora	18	4.5833	0.42008						3-1, 2; 4-1, 2, 3; 5-1, 2, 3
	Toplam	400	4.0525	1.15703						

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.15.öde görüldüğü üzere eğitim düzeyi arttıkça ÖKBÖ'de alınan toplam puan ortalamaları artmaktadır. ÖKBÖ toplam puanında üniversite ve lisansüstü düzeyde katılımcıların puanlarının ($X=3.95$; $X=3.98$) ve ilkök, ortaokul ve lise düzeyinde eğitime sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu ($X=3.16$; $X=3.19$; $X=3.66$) ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Aynı şekilde ÖKBÖ'nin Özerk benlik ($X=2.26$, $X=2.77$, $X=3.26$, $X=3.40$, $X=3.80$) ve özerk-ilişkisel benlik ($X=2.29$, $X=3.11$, $X=3.98$, $X=4.40$, $X=4.58$) ($p=.001$) alt boyutlarında da eğitim arttıkça puan ortalamalarının arttığı görülmektedir.

Bununla beraber ÖKBÖ ölçeğinin ilişkisel alt boyutunda ortama puanlarda ilkök mezunu olan katılımcıların ortalaması yüksek çıkmıştır ($X=3.48$) ve bu durumu lisansüstü/doktora, üniversite mezunları lise ve ortaokul takip etmiştir ($X=3.43$, $X=3.43$, $X=3.32$, $X=3.21$) ($p=.006$). Bu durum ilişkisel benlik tutumunun eğitim düzeyi ile doğrusal farklılık madde göstermektedir.

Tablo 3.16.

AKÖ ve Alt Boyutları İçin Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
AKÖ	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	3.4838	0.88175	G. Arasé	5.808	6	0.968			
	2. İlkokul	94	3.6986	0.78360	G. içi	215.493	393	0.548			
	3. Ortaokul	104	3.5702	0.80340	Toplam	221,301	399				
	4. Lise	69	3.7995	0.59988					1.765	.105	4-1,3; 6-1,3
	5. Ön Lisans	5	3.6267	0.53198							
	6. Üniversite	52	3.8186	0.47230							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	3.6500	0.50629							
	Toplam	400	3.6590	0.74474							
Aile içi kişisel	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	3.5707	1.02477	G. Arasé	30.175	6	5.029			
	2. İlkokul	94	3.9529	0.95872	G. içi	332.815	393	0.847			
	3. Ortaokul	104	3.8150	0.99625	Toplam	362.990	399				
	4. Lise	69	4.2409	0.82833					5.939	.001**	2-1; 4-1, 2, 3; 6-1, 2, 3
	5. Ön Lisans	5	4.2381	0.66667							
	6. Üniversite	52	4.4295	0.65594							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	4.0952	0.67344							
	Toplam	400	3.9675	0.95381							
Kulaklar arasé Otorite	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	3.4029	0.87443	G. Arasé	30,927	6	5.1550			
	2. İlkokul	94	3.2170	0.76743	G. içi	242,289	393	0.617			
	3. Ortaokul	104	3.0769	0.84958	Toplam	273,216	399				
	4. Lise	69	2.9710	0.77784					8.361	.001**	1-3, 4, 5, 6, 7; 2-4, 5, 6, 7; 3-5, 6; 4-5, 6
	5. Ön Lisans	5	2.0400	0.66933							
	6. Üniversite	52	2.5654	0.52651							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	2.5000	0.81731							
	Toplam	400	3.0605	0.82750							
Bilişsel Uyum	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	3.1786	1.32404	G. Arasé	36,680	6	6.113			
	2. İlkokul	94	3.0124	0.81732	G. içi	413,032	393	1.051			
	3. Ortaokul	104	2.9087	1.16351	Toplam	449,712	399				
	4. Lise	69	2.5894	0.89140					5.817	.001**	1-4, 6; 2-4, 6; 3-4, 6; 4-6;
	5. Ön Lisans	5	2.4000	0.96177							
	6. Üniversite	52	2.2179	0.71518							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	2.8611	1.15670							
	Toplam	400	2.8283	1.06165							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.16.öda görüldüğü üzere Aile içi ilişkililik boyutunda, anneleri ilköğretim mezunu olan katılımcıların (X=3.95) puanlarından, anneleri okuma-yazma bilmeyen katılımcıların (X=3.57) puanlarına göre daha yüksek; anneleri lise ve üniversite mezunu olan katılımcıların (X=4.24; X=4.42) puanlarından, anneleri okuma-yazma bilmeyen, ilköğretim ve ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=3.57; X=3.95; X=3.81) puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=.001$). Anne eğitim durumu yükseldikçe aile içi ilişkililik artmaktadır.

Kulaklararası Otorite boyutunda anneleri okuma-yazma bilmeyen katılımcıların (X=3.40) puanlarından, anneleri ortaokul, lise, ön lisans, üniversite ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların (X=3.07; X=2.97; X=2.04; X=2.56; X=2.50) puanlarından daha yüksek olduğu; anneleri ilköğretim mezunu olan katılımcıların (X=3.21) puanlarından, anneleri lise, ön lisans, üniversite ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların (X=3.07; X=2.97; X=2.04; X=2.56; X=2.50) puanlarından daha yüksek olduğu; anneleri ortaokul ve lise mezunu olan katılımcıların (X=3.07; X=2.97) puanlarından, anneleri ön lisans ve üniversite mezunu olan katılımcılara göre daha yüksek puanları olduğu görülmektedir ($p=.001$). Anne eğitim durumu dültükçe kulaklar arası otorite artmaktadır.

Bilişsel Uyum boyutunda, anneleri okuma-yazma bilmeyen, ilköğretim ve ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=3.17; X=3.01; X=2.90) puanlarından, anneleri üniversite mezunu olan katılımcıların (X=2.21) puanlarında daha yüksek, anneleri ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=2.58) puanlarından, anneleri üniversite mezunu olan katılımcılara (X=2.21) göre daha yüksek puanları olduğu görülmektedir ($p=.001$). Anne eğitim durumu dültükçe bilişsel uyum artmaktadır.

Tablo 3.17.

ÖzBÖ ve Alt Boyutları ile Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
ÖzBÖ	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	3.2750	0.53971	G. Arasé	32.643	6	5.441	19.257	.001**	2-1; 3-1; 4-1, 2, 3; 5-1; 6-1, 2, 3, 4; 7-1
	2. İlkokul	94	3.6569	0.51429	G. içi	111.033	393	0.283			
	3. Ortaokul	104	3.6601	0.64207	Toplam	143.676	399				
	4. Lise	69	4.0000	0.48073							
	5. Ön Lisans	5	4.0600	0.25836							
	6. Üniversite	52	4.1942	0.37997							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	3.9750	0.32519							
	Toplam	400	3.7297	0.60008							
Özerk Benlik	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	2.9122	1.23785	G. Arasé	25.131	6	4.189	4.487	.001**	3-1; 4-1, 2; 6-1, 2, 3; 7-1
	2. İlkokul	94	3.1307	0.95169	G. içi	366.893	393	0.934			
	3. Ortaokul	104	3.2582	1.09053	Toplam	392.024	399				
	4. Lise	69	3.4431	0.74921							
	5. Ön Lisans	5	3.5714	0.39123							
	6. Üniversite	52	3.6951	0.52700							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	3.9048	0.54710							
	Toplam	400	3.2700	0.99122							
İlişkisel Benlik	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	3.2635	0.44812	G. Arasé	1.5390	6	0.256	1.550	.161	2-1; 4-1;
	2. İlkokul	94	3.4054	0.48520	G. içi	65.012	393	0.165			
	3. Ortaokul	104	3.3237	0.40556	Toplam	66.551	399				
	4. Lise	69	3.4412	0.34032							
	5. Ön Lisans	5	3.4000	0.06086							
	6. Üniversite	52	3.4038	0.28352							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	3.3519	0.25740							
	Toplam	400	3.3644	0.40841							
Özerk ilişkisel Benlik	1. Okuma-Yazma Bilm.	70	3.1857	1.29568	G. Arasé	102.084	6	17.014	15.476	.001**	2-1, 3; 3-1; 4-1, 2, 3; 5-1, 3; 6-1, 2, 3; 7-1
	2. İlkokul	94	4.1436	0.85548	G. içi	432.064	393	1.099			
	3. Ortaokul	104	3.8365	1.35584	Toplam	534.148	399				
	4. Lise	69	4.5290	0.80843							
	5. Ön Lisans	5	4.8000	0.44721							
	6. Üniversite	52	4.7404	0.49000							
	7. Lisansüstü / Doktora	6	4.4167	0.51640							
	Toplam	400	4.0525	1.15703							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.17.öde görüldüğü üzere ÖkBO toplam puanlarına bakıldığında, anneleri ilkokul, ortaokul, ön lisans ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların (X=3.65; X=3.66; X=4.00; X=4.06; X=4.06; X=4.19; X=3.97) puanlarının, anneleri okuma-yazma bilmeyen katılımcıların (X=3.27) puanlarından daha yüksek olduğu; anneleri lise ve üniversite mezunu anne katılımcıların (X=4.00; X=4.19) puanlarının, anneleri okuma-yazma bilmeyen katılımcılara (X=3.27) göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=.001$).

Özerk Benlik boyutunda, anneleri ortaokul ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların (X=3.25; X=3.90) puanlarının, anneleri okuma-yazma bilmeyen katılımcıların (X=2.91) puanlarından daha yüksek; anneleri lise mezunu olan katılımcıların (X=3.44) puanlarının, anneleri okuma-yazma bilmeyen ve ilkokul mezunu olan katılımcılara (X= 2.91; X=3.13) göre daha yüksek, anneleri üniversite mezunu olan katılımcıların (X=3.69) puanlarının, anneleri okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul mezunu olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=.001$). Anne eğitim düzeyi arttıkça bireyin özerk benlik geliştirme düzeyi de artmaktadır.

kişisel Benlikte anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Özerk-kişisel benlik boyutunda, anneleri ilkokul ve ön lisans mezunu olan katılımcıların (X=4.13; X=4.80) puanlarının, anneleri okuma-yazma bilmeyen ve ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=3.18; X=3.83) puanlarından daha yüksek olduğu; anneleri ortaokul ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların (X=3.83; X=4.41) puanlarının, anneleri okuma yazma bilmeyen katılımcıların (X=3.18) puanlarından daha yüksek olduğu; anneleri lise ve üniversite mezunu olan katılımcıların (X=4.52; X=4.74) puanlarının, anneleri okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=3.18; X=4.14, X=3.83) puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir ($p=.001$).

Tablo 3.18.

AnÖ ve Alt Boyutları Baba Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
AnÖ	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	3.3667	0.86182	G. Arasë	8.035	6	0.968			
	2. İlkokul	108	3.6488	0.77660	G. içi	213.266	393	0.548			
	3. Ortaokul	106	3.4959	0.89216	Toplam	221.301	399				
	4. Lise	84	3.7159	0.71596							
	5. Ön Lisans	6	3.8778	0.59579					2.468	.024*	4-3; 6-1, 2, 3
	6. Üniversite	75	3.8729	0.37371							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	3.7095	0.37600							
	Toplam	400	3.6590	0.74474							
Aile içi ilişkiler	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	3.5884	1.17189	G. Arasë	35.997	6	5.029			
	2. İlkokul	108	3.8743	0.93657	G. içi	326.993	393	0.847			
	3. Ortaokul	106	3.6253	1.04198	Toplam	362.990	399				
	4. Lise	84	4.0952	0.96478							
	5. Ön Lisans	6	4.3016	0.61402					7.211	.001**	2-3; 4-3; 6-1, 2, 3, 4
	6. Üniversite	75	4.4546	0.52154							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	4.3061	0.57922							
	Toplam	400	3.9675	0.95381							
Kulaklar arasë otorite	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	3.1286	0.85793	G. Arasë	26,048	6	5.1550			
	2. İlkokul	108	3.2019	0.82371	G. içi	247,168	393	0.617			
	3. Ortaokul	106	3.2981	0.83186	Toplam	273,216	399				
	4. Lise	84	3.0333	0.83930							
	5. Ön Lisans	6	2.5667	0.89815					6.903	.001**	1-6, 7; 3-4, 5, 6, 7; 4-6, 7
	6. Üniversite	75	2.6400	0.60805							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	2.4000	0.64291							
	Toplam	400	3.0605	0.82750							
Bilişsel Uyum	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	2.5476	0.96394	G. Arasë	36.455	6	6.113			
	2. İlkokul	108	3.0802	0.96283	G. içi	413.257	393	1.051			
	3. Ortaokul	106	3.0959	1.26574	Toplam	448.712	399				
	4. Lise	84	2.5952	0.88657							
	5. Ön Lisans	6	3.3056	0.85905					5.778	.001**	2-4, 6, 7; 3-4, 6, 7; 5-6
	6. Üniversite	75	2.4133	0.87395							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	2.2857	1.17739							
	Toplam	400	2.8283	1.06165							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.18.öde görüldüğü üzere AÖÖ toplam puanlarına bakıldığında, babaları lise mezunu olan katılımcıların ($X=3.71$) puanlarının, babaları ortaokul mezunu olan katılımcıların ($X=3.49$) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde babaları üniversite mezunu olan katılımcıların ($X=3.87$) puanlarının, babaları okuma-yazma bilmeyen, ilköğretim ve ortaokul mezunu olan katılımcıların ($X=3.36$; $X=3.64$; $X=3.49$) puanlarından yüksek olduğu görülmektedir ($p=.024$).

Aile içi dil-kisellik alt boyutunda babalarē ilkokul ve ortaokul mezunu olan katāēncēlarēnēn ($X=3.87$; $X=3.62$) puanlarēnēn, babalarē ortaokul mezunu olan katāēncēlarēnēn ($X=3.62$) puanlarēnda daha yūksək; babalarē üniversite mezunu olan katāēncēlarēnēn ($X=4.45$) puanlarēnēn, babalarē okuma-yazma bilmeyen, ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olan katāēncēlarēnēn ($X=3.58$; $X=3.87$; $X=3.62$; $X=4.09$) puanlarēndan daha yūksək olduđu gör÷lmektedir ($p=.001$). Bu durum Aile içi dil-kisellik boyutu ile baba eđitim dñzeyi arasında dokrusal olarak farklılık göstermektedir.

Kulaklararası Otorite alt boyutunda babaları okuma-yazma bilmeyen ve lise mezunu olan katılımcıların ($X=3.12$; $X=3.03$) puanlarını, babaları üniversite ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların ($X=2.64$; $X=2.40$) puanlarından daha yüksek olduğu; babaları ortaokul mezunu olan katılımcıların ($X=3.29$) puanları babaları lise, ön lisans, üniversite ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların ($X=3.03$; $X=2.56$, $X=2.64$, $X=2.40$) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$). Bu durum kulaklararası otorite boyutu ile baba eğitim düzeyi arasında dokrusal olarak farklılık göstermektedir.

Bilimsel Uyum boyutunda, babalar ilköğretim ve ortaokul mezunu olan katılımcıların ($X=3.08$; $X=3.09$) puanlarını, babalar lise, üniversite ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların ($X=2.59$; $X=2.41$; $X=2.28$) puanlarından daha yüksek; babalar ön lisans mezunu olan katılımcıların ($X=3.30$) puanlarını, babalar üniversite mezunu olan katılımcıların ($X=2.41$) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Tablo 3.19.

ÖzBÖ ve Alt Boyutların Baba Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Eğitim Durumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
ÖzBÖ	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	3.4500	0.49147	G. Arasé	28.428	6	5.441			
	2. İlkokul	108	3.5713	0.55892	G. içi	115.248	393	0.283			
	3. Ortaokul	106	3.4594	0.61203	Toplam	143.676	399				
	4. Lise	84	3.8952	0.55034							
	5. Ön Lisans	6	4.1000	0.30166					16.157	.001**	4-1, 2, 3; 5-1, 2, 3; 7-1, 2, 3
	6. Üniversite	75	4.1347	0.42410							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	4.1857	0.27343							
	Toplam	400	3.7298	0.60008							
Özerk Benlik	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	3.4694	0.88317	G. Arasé	17.774	6	4.189			
	2. İlkokul	108	3.0503	1.03520	G. içi	374.249	393	0.934			
	3. Ortaokul	106	3.1590	1.21560	Toplam	392.024	399				
	4. Lise	84	3.3197	0.90504							
	5. Ön Lisans	6	3.4286	0.47809					3.111	.005*	6-2, 3; 7-2, 3
	6. Üniversite	75	3.5714	0.55923							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	3.9796	0.57987							
	Toplam	400	3.2700	0.99122							
İkil kisel Benlik	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	3.2698	0.62203	G. Arasé	2.7980	6	0.256			
	2. İlkokul	108	3.3693	0.43944	G. içi	63.753	393	0.165			
	3. Ortaokul	106	3.2484	0.42457	Toplam	66.551	399				
	4. Lise	84	3.4272	0.41912							
	5. Ön Lisans	6	3.5926	0.16728					2.874	.009*	2-3; 4-3; 5-3; 6-3;
	6. Üniversite	75	3.4533	0.23659							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	3.3333	0.21276							
	Toplam	400	3.3644	0.40841							
Özerk İkil kisel Benlik	1. Okuma-Yazma Bilm.	14	3.7857	0.84840	G. Arasé	79.190	6	17.014			
	2. İlkokul	108	3.8171	1.19364	G. içi	454.957	393	1.099			
	3. Ortaokul	106	3.5307	1.29316	Toplam	534.147	399				
	4. Lise	84	4.4375	1.00141							
	5. Ön Lisans	6	4.6667	0.51640					11.401	.001**	4-1, 2, 3; 5-3; 6-1, 2, 3; 7-3
	6. Üniversite	75	4.6467	0.65385							
	7. Lisansüstü / Doktora	7	4.6071	0.47559							
	Toplam	400	4.0525	1.15703							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.19'da görüldüğü üzere ÖKBÖ toplam puanlarına bakıldığında, babalar lise, ön lisans ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların (X=3.89; X=4.10; X=4.18) puanlarının, babalar okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul mezunu katılımcıların (X=3.45; X=3.57; X=3.45) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$). Bu durum ÖKBÖ toplam puanları ile baba eğitim düzeyi arasında doğrusal olarak farklılık göstermektedir.

Özerk Benlik alt boyutunda babalar üniversite ve lisansüstü mezunu olan katılımcıların (X=3.57; X=3.97) puanlarının, babalar ilkokul ve ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=3.05; X=3.15) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.005$). Baba eğitim durumu arttıkça bireylerin özerk benlik geliştirmesinin arttığı görülmektedir.

Kişisel Benlik alt boyutunda, babalar ilkokul, lise, ön lisans ve üniversite mezunu olan katılımcıların (X=3.36; X=3.42; X=3.59; X=3.45) puanlarının, ortaokul mezunu baba katılımcıların (X=3.24) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Özerk-Kişisel Benlik boyutunda, babalar lise ve üniversite mezunu olan katılımcıların (X=4.43; X=4.64) puanları babalar okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=3.78; X=3.81; X=3.53) puanlarından daha yüksek olduğu; babalar ön lisans ve lisansüstü/doktora mezunu olan katılımcıların (X=4.66; X=4.60) puanlarının, babalar ortaokul mezunu olan katılımcıların (X=3.53) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Tablo 3.20.

AkÖ ve ÖkBÖ Alt Boyutlarındaki Aile Türüne Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Aile Tipi	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
AkÖ	1. Çekir. Aile	319	3.6809	0.76657	G.Arasê	4.912	2	2.456	4.506	.012*	1-3; 2-3;
	2. Genîl Aile	58	3.7155	0.55659	G. içi	216.389	397	0.545			
	3. Tek Eb. Ail.	23	3.2130	0.73435	Toplam	221.301	399				
	Toplam	400	3.6590	0.74474							
Aile içi kişisel	1. Çekir. Aile	319	4.0004	0.98181	G.Arasê	7.532	2	3.766	4.206	.016*	1-3; 2-3
	2. Genîl Aile	58	4.0066	0.70119	G. içi	355.458	397	0.895			
	3. Tek Eb. Ail.	23	3.4120	0.97459	Toplam	362.990	399				
	Toplam	400	3.9675	0.95381							
Kulâklar arasê Otorite	1. Çekir. Aile	319	3.0639	0.82029	G.Arasê	0.594	2	0.297	0.433	.649	-
	2. Genîl Aile	58	3.1000	0.93902	G. içi	272.622	397	0.687			
	3. Tek Eb. Ail.	23	2.9130	0.61740	Toplam	273.216	399				
	Toplam	400	3.0605	0.82750							
Bilişsel Uyum	1. Çekir. Aile	319	2.8051	1.09717	G.Arasê	3.538	2	1.769	1.574	.209	-
	2. Genîl Aile	58	3.0345	0.88949	G. içi	446.175	397	1.124			
	3. Tek Eb. Ail.	23	2.6304	0.91143	Toplam	449.712	399				
	Toplam	400	2.8283	1.06165							
ÖkBÖ	1. Çekir. Aile	319	3.7350	0.60974	G.Arasê	0.182	2	0.091	0.251	.778	-
	2. Genîl Aile	58	3.7353	0.56538	G. içi	143.494	397	0.361			
	3. Tek Eb. Ail.	23	3.6435	0.56538	Toplam	143.676	399				
	Toplam	400	3.7297	0.60008							
Özerk Benlik	1. Çekir. Aile	319	3.2512	1.00392	G.Arasê	2.914	2	1.457	1.486	.227	-
	2. Genîl Aile	58	3.2365	0.91201	G. içi	389.110	397	0.980			
	3. Tek Eb. Ail.	23	3.6149	0.98168	Toplam	392.024	399				
	Toplam	400	3.2700	0.99122							
Kişisel Benlik	1. Çekir. Aile	319	3.3664	0.41061	G.Arasê	0.111	2	0.056	0.332	.718	-
	2. Genîl Aile	58	3.3793	0.29141	G. içi	66.440	397	0.167			
	3. Tek Eb. Ail.	23	3.2995	0.60250	Toplam	66.551	399				
	Toplam	400	3.3644	0.40841							
Özerk Kişisel Benlik	1. Çekir. Aile	319	4.0737	1.19142	G.Arasê	1.658	2	0.829	0.618	.540	-
	2. Genîl Aile	58	3.9009	1.11207	G. içi	532.490	397	1.341			
	3. Tek Eb. Ail.	23	4.1413	0.69424	Toplam	534.148	399				
	Toplam	400	4.0525	1.15703							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.20.de grldk üzere bireylerin Ak, kB ve alt boyutlarnda aile tipine göre bakıldığında Ak ve alt boyutlarından Aile içi kişisellik boyutunda anlamlı farklılıkların olduğu grlmektedir. kB ve alt boyutlarnda herhangi farklılık

görülmemektedir. AkÖ toplam puanında çekirdek ve geniş aile yapışına sahip katılımcıların (X=3.68; X=3.71) puanlarının, tek ebeveyne sahip katılımcıların (X=3.21) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.012$).

Aile içi ilişkisel alt boyutunda, çekirdek ve geniş aile yapışına sahip katılımcıların (X=4.00; X=4.00) puanlarının, tek ebeveyne sahip katılımcıların (X=3.41) puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.016$).

Kulaklararası Otorite, Bilişel Uyum, ÖkÖ toplam puan, Özerk Benlik, ilişkisel Benlik ve Özerk-ilişkisel Benlik ile ilgili herhangi bir ilişki görülmemiştir.

Tablo 3.21.

AkÖ ve Alt Boyutlarının Anne Baba Tutumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Anne Baba Tutumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
AkÖ	1. Alışveriş Koruy.	79	4.0629	0.43132	G.Arası	121.561	4	30.390			
	2. Bask./Otorite	89	3.6644	0.63982	G. içi	99.740	395	0.253			1-2, 3, 4,
	3. İlgisiz	46	2.1725	0.64793	Toplam	221.301	399		120.36	.001**	5;
	4. İzin Verici	101	3.8686	0.44098							2-3;
	5. Demokratik	85	3.8333	0.35967							5-2, 3
	Toplam	400	3.6590	0.74474							
Aile içi ilişkisel	1. Alışveriş Koruy.	79	4.3442	0.48207	G.Arası	219.691	4	54.923			
	2. Bask./Otorite	89	3.7303	0.74939	G. içi	143.299	395	0.363			1-2, 3;
	3. İlgisiz	46	2.0487	0.76780	Toplam	362.990	399		151.39	.001**	2-3;
	4. İzin Verici	101	4.4064	0.54492							4-2, 3;
	5. Demokratik	85	4.3826	0.48219							5-2, 3
	Toplam	400	3.9675	0.95381							
Kulaklararası Otorite	1. Alışveriş Koruy.	79	3.3823	0.66809	G.Arası	94.807	4	23.702			
	2. Bask./Otorite	89	3.7753	0.73288	G. içi	178.409	395	0.452			1-3, 4, 5;
	3. İlgisiz	46	2.9696	0.54808	Toplam	273.216	399		52.476	.001**	2-1, 3, 4,
	4. İzin Verici	101	2.7010	0.67742							5;
	5. Demokratik	85	2.4894	0.66297							3-4, 5;
	Toplam	400	3.0605	0.82750							4-5
Bilişel Uyum	1. Alışveriş Koruy.	79	3.4810	0.93864	G.Arası	106.935	4	26.734			
	2. Bask./Otorite	89	3.2266	1.10418	G. içi	342.777	395	0.868			1-3, 4, 5;
	3. İlgisiz	46	1.7899	0.75558	Toplam	449.712	399		30.807	.001**	2-3, 4, 5;
	4. İzin Verici	101	2.5413	0.90781							4-3;
	5. Demokratik	85	2.7078	0.83567							5-3
	Toplam	400	2.8283	1.06165							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.21.öde göröldükü üzere bireylerin AkÖ ve alt boyutlarönda anne baba tutumuna göre baköddöğönda anlamlö farklıöklarö olduöu görölmektedir. AkÖ toplam puanöna göre anne-babalarö alöğö koruyucu olan katöđöncödaröñöñ (X=4.06) puanlaröñöñ, anne-babalarö basköçöotoriter, ilgisiz, izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=3.66; X=2.17; X=3.86; X=3.83) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu; anne-babalarö basköçöotoriter olan katöđöncödaröñöñ (X=3.66) puanlaröñöñ, anne-babalarö ilgisiz olan katöđöncödaröñöñ (X=2.17) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu; anne-babalarö demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=3.83) puanlaröñöñ, anne-babalarö izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=4.40; X=4.38) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu görölmöüldür ($p=.001$).

Aile öçi öilöisellik alt boyutunda, anne-babalarö alöğö koruyucu, izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=4.34; X=4.40; X=4.38) puanlaröñöñ, anne-babalarö basköçöotoriter ve ilgisiz olan katöđöncödaröñöñ (X=3.73; X=2.04) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu, anne-babalarö basköçöotoriter olan katöđöncödaröñöñ (X=3.73) puanlaröñöñ, anne-babalarö ilgisiz olan katöđöncödaröñöñ (X=2.04) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu görölmöüldür ($p=.001$).

Kulöaklararası Otorite alt boyutunda, anne-babalarö alöğö koruyucu olan katöđöncödaröñöñ (X=3.38) puanlaröñöñ, anne-babalarö ilgisiz, izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=2.96; X=2.70; X=2.48) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu; anne-babalarö basköçöotoriter olan katöđöncödaröñöñ (X=3.77) puanlaröñöñ, anne-babalarö alöğökoruyucu, ilgisiz, izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=3.38; X=2.96; X=2.70; X=2.48) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu, anne-babalarö ilgisiz olan katöđöncödaröñöñ (X=2.96) puanlaröñöñ, anne-babalarö izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=2.70; X=2.48) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu; anne-babalarö izin verici olan katöđöncödaröñöñ (X=2.70) puanlaröñöñ, anne-babalarö demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=2.48) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu görölmöüldür ($p=.001$).

Bilöisel Uyum alt boyutunda, anne-babalarö alöğö koruyucu ve basköçöotoriter olan katöđöncödaröñöñ (X=3.48; X=3.22) puanlaröñöñ, anne-babalarö ilgisiz, izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=1.78; X=2.54; X=2.70) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu; anne-babalarö izin verici ve demokratik olan katöđöncödaröñöñ (X=2.54; X=2.70) puanlaröñöñ, anne-babalarö ilgisiz olan katöđöncödaröñöñ (X=1.78) puanlaröñöñdan daha yüksek olduöu görölmöüldür ($p=.001$).

Tablo 3.22.

ÖkBÖ ve Alt Boyutların Anne Baba Tutumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Anne Baba Tutumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
ÖkBÖ	1. Alışveriş Koruy.	79	3.6203	0.51556	G.Arası	61.190	4	15.297			
	2. Bask./Otorit.	89	3.2410	0.60587	G. içi	82.486	395	0.209			
	3. İlgisiz	46	3.2652	0.32878	Toplam	143.676	399		73.255	.001**	1-2, 3; 4-1, 2, 3; 5-1, 2, 3
	4. İzin Verici	101	4.1252	0.36143							
	5. Demokratik	85	4.1247	0.37038							
	Toplam	400	3.7298	0.60008							
Özerk Benlik	1. Alışveriş Koruy.	79	2.6275	0.88402	G.Arası	144.440	4	36.110			
	2. Bask./Otorit.	89	2.6485	1.07877	G. içi	247.584	395	0.627			
	3. İlgisiz	46	4.4348	0.70948	Toplam	392.024	399		57.611	.001**	3-1, 2, 4, 5; 4-1, 2; 5-1, 2
	4. İzin Verici	101	3.5205	0.59747							
	5. Demokratik	85	3.5899	0.55494							
	Toplam	400	3.2700	0.99122							
İlişkisel Benlik	1. Alışveriş Koruy.	79	3.5373	0.22395	G.Arası	30.015	4	7.504			
	2. Bask./Otorit.	89	3.2984	0.38874	G. içi	36.536	395	0.092			
	3. İlgisiz	46	2.6449	0.33178	Toplam	66.551	399		81.123	.001**	1-2, 3; 2-3; 4-2, 3; 5-2, 3
	4. İzin Verici	101	3.5050	0.29209							
	5. Demokratik	85	3.4954	0.26369							
	Toplam	400	3.3644	0.40841							
Özerk İlişkisel Benlik	1. Alışveriş Koruy.	79	3.7342	1.20452	G.Arası	138.086	4	34.522			
	2. Bask./Otorit.	89	3.1826	1.54284	G. içi	396.061	395	1.003			
	3. İlgisiz	46	3.9511	0.79341	Toplam	534.147	399		34.429	.001**	1-2; 3-2; 4-1, 2, 3; 5-1, 2, 3
	4. İzin Verici	101	4.6733	0.46468							
	5. Demokratik	85	4.5765	0.52896							
	Toplam	400	4.0525	1.15703							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.22.öde görüldüğü üzere bireylerin ÖkBÖ ve alt boyutlarında anne baba tutumuna göre bakıldığında anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. ÖkBÖ toplam puanına göre bakıldığında anne-babaların alışveriş koruyucu olan katılımcıların (X=3.62) puanlarının, anne-babaların baskın/otoriter ve ilgisiz olan katılımcıların (X=3.24, X=3.26) puanlarından daha yüksek olduğu, anne-babaların izin verici ve demokratik olan katılımcıların (X= 4.12, X=4.12) puanlarının, anne-babaların alışveriş koruyucu, baskın/otoriter ve ilgisiz olan katılımcıların (X=3.62, X=3.24, X=3.26) puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Özerk Benlik alt boyutuna göre anne-babalarē ilgisiz olan katđđncđdarēññ (X=4.43) puanlarēññ, anne-babalarē alēē koruyucu, baskēēotoriter, izin verici ve demokratik olan katđđncđdarēññ (X=2.62; X=2.64; X=3.52, X=3.58) puanlarēña göre daha yüksek olduğu; anne-babalarē izin verici ve demokratik olan katđđncđdarēññ (X=3.52, X=3.58) puanlarēññ, anne-babalarē alēē koruyucu ve baskēēotoriter olan katđđncđdarēññ (X=2.62; X=2.64) puanlarēña göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

klıkisel Benlik alt boyutuna göre anne-babalarē alēē koruyucu, izin verici ve demokratik olan katđđncđdarēññ (X=3.53; X=3.50; X=3.49) puanlarēññ, anne-babalarē baskēēotoriter ve ilgisiz olan katđđncđdarēññ (X=3.29; X=2.64) puanlarēña göre daha yüksek olduğu; anne-babalarē baskēēotoriter olan katđđncđdarēññ (X=3.29) puanlarēññ, anne-babalarē ilgisiz olan katđđncđdarēññ (X=2.64) puanlarēñdan daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Özerk-klıkisel Benlik alt boyutuna göre anne-babalarē alēē koruyucu ve ilgisiz olan katđđncđdarēññ (X=3.73; X=3.95) puanlarēññ, anne-babalarē baskēēotoriter olan katđđncđdarēññ (X=3.18) puanlarēñdan daha yüksek olduğu; anne-babalarē izin verici ve demokratik olan katđđncđdarēññ (X=4.67; X=4.57) puanlarēññ, anne-babalarē alēē koruyucu, baskēēotoriter ve ilgisiz olan katđđncđdarēññ (X=3.73; X=3.18; X=3.95) puanlarēñdan daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Tablo 3.23.

AkÖ ve Alt Boyutlarında Yaşlılardan Yere Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Yaşlıların Yaşadıkları Yer	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
AkÖ	1. Köy	5	3.1133	0.73583	G.Arası	3.100	3	1.033			
	2. Kasaba	10	3.7633	0.54034	G. içi	218.201	396	0.551			
	3. İlçe	166	3.7349	0.73344	Toplam	221.301	399		1.875	.133	-
	4. Metropol	219	3.6091	0.75616							
	Toplam	400	3.6590	0.74474							
Aile içi ilişki	1. Köy	5	3.1619	1.02994	G.Arası	5.902	3	1.967			
	2. Kasaba	10	4.0286	0.44682	G. içi	357.089	396	0.902			
	3. İlçe	166	4.0706	0.92665	Toplam	362.990	399		2.182	.090	3-1
	4. Metropol	219	3.9050	0.98000							
	Toplam	400	3.9675	0.95381							
Kulaklararası Otorite	1. Köy	5	3.2000	0.78740	G.Arası	0.414	3	0.138			
	2. Kasaba	10	3.1200	1.03795	G. içi	272.802	396	0.689			
	3. İlçe	166	3.0880	0.74848	Toplam	273.216	399		0.200	.896	-
	4. Metropol	219	3.0338	0.87836							
	Toplam	400	3.0605	0.82750							
Bilişsel Uyum	1. Köy	5	2.7667	1.47949	G.Arası	1.562	3	0.521			
	2. Kasaba	10	3.2167	0.92979	G. içi	448.150	396	1.132			
	3. İlçe	166	2.8163	0.89680	Toplam	449.712	399		0.460	.710	-
	4. Metropol	219	2.8212	1.17096							
	Toplam	400	2.8283	1.06165							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.23.de görld zere Ak ve alt boyutlarnda yalılardan yere göre bakldnda herhangi bir ilişki görülmemiştir.

Tablo 3.24.

ÖkBÖ ve Alt Boyutların Yaşayan Yere Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Yaşadıkları Yer	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
ÖkBÖ	1. Köy	5	3.2200	0.58267	G.Arası	4.364	3	1.455			
	2. Kasaba	10	3.4350	0.49947	G. içi	139.312	396	0.352			
	3. İlçe	166	3.8292	0.45896	Toplam	143.676	399		4.135	.007*	3-1, 2, 4
	4. Metropolit	219	3.6795	0.68050							
	Toplam	400	3.7297	0.60008							
Özerk Benlik	1. Köy	5	2.7143	1.36651	G.Arası	5.642	3	1.881			
	2. Kasaba	10	2.6714	0.92103	G. içi	386.382	396	0.976			
	3. İlçe	166	3.2599	0.84395	Toplam	392.024	399		1.927	.125	4-2
	4. Metropolit	219	3.3177	1.07890							
	Toplam	400	3.2700	0.99122							
İlçisel Benlik	1. Köy	5	3.2000	0.60041	G.Arası	2.003	3	0.668			
	2. Kasaba	10	3.3333	0.20951	G. içi	64.548	396	0.163			
	3. İlçe	166	3.4471	0.41483	Toplam	66.551	399		4.097	.007*	3-4
	4. Metropolit	219	3.3070	0.39676							
	Toplam	400	3.3644	0.40841							
Özerk İlçisel Benlik	1. Köy	5	3.4500	1.60468	G.Arası	29.698	3	9.899			
	2. Kasaba	10	3.8000	1.17733	G. içi	504.449	396	1.274			
	3. İlçe	166	4.3720	0.77153	Toplam	534.147	399		7.771	.001**	3-4
	4. Metropolit	219	3.8356	1.32626							
	Toplam	400	4.0525	1.15703							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.24.de grld üzere kB toplam puanların göre İlçirde yaayan kat (X=3.82) puanlarn, köy, kasaba ve metropollerde yaayan kat (X=3.22; X=3.43; X=3.67) puanlarından daha yüksek olduu grlmtir ($p=.007$).

zerk Benlik boyutunda herhangi bir anlamlll grlmemitir.

İlçisel Benlik alt boyutunda İlçirde yaayan kat (X=3.44) puanlarn, metropollerde yaayan kat (X=3.30) puanlarından daha yüksek olduu grlmtir ($p=.007$).

zerk-İlçisel Benlik alt boyutunda İlçirde yaayan kat (X=4.37) puanlarn, metropollerde yaayan kat (X=3.83) puanlarından daha yüksek olduu grlmtir ($p=.001$).

Tablo 3.25.

AkÖ ve Alt Boyutların Gelir Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Gelir Durumu	N	X	ss	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
AkÖ	1. 5000.T.L. - 10.000.TL	32	3.2427	0.89239	G.Arasé	17.876	2	8.938			
	2. 10000.T.L - 15000.T.L.	204	3.5343	0.84914	G. içi	203.425	397	0.512	17.444	.001**	2-1; 3-1, 2
	3. 15000. TL ve Üstü	164	3.8953	0.44561	Toplam	221.301	399				
	Toplam	400	3.6590	0.74474							
Aile içi kişisel	1. 5000.T.L. - 10.000.TL	32	3.3601	1.09473	G.Arasé	54.921	2	27.461			
	2. 10000.T.L - 15000.T.L.	204	3.7171	1.03285	G. içi	308.069	397	0.776	35.388	.001**	2-1; 3-1, 2
	3. 15000. TL ve Üstü	164	4.3975	0.57750	Toplam	362.990	399				
	Toplam	400	3.9675	0.95381							
Kulaklar arasé Otorite	1. 5000.T.L. - 10.000.TL	32	3.1812	0.79735	G.Arasé	19.910	2	9.9550			
	2. 10000.T.L - 15000.T.L.	204	3.2559	0.85835	G. içi	253.306	397	0.638	15.602	.001**	1-3; 2-3
	3. 15000. TL ve Üstü	164	2.7939	0.71801	Toplam	273.216	399				
	Toplam	400	3.0605	0.82750							
Bilişsel Uyum	1. 5000.T.L. - 10.000.TL	32	2.7708	1.10453	G.Arasé	7.551	2	3.775			
	2. 10000.T.L - 15000.T.L.	204	2.9608	1.20052	G. içi	442.162	397	1.114	3.39	.035*	2-3
	3. 15000. TL ve Üstü	164	2.6748	0.82806	Toplam	449.712	399				
	Toplam	400	2.8283	1.06165							

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.25.öde görüldüğü üzere AkÖ toplam puanına göre 10.000.-T.L.-15.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.53) puanlarının, 5.000.-T.L.-10.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.24) puanlarından daha yüksek; 15.000.-T.L ve Üstü geliri olan katılımcıların (X=3.89) puanlarının, 5.000.-T.L.-10.000.-T.L. ve 10.000.-T.L.-15.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.24; X=3.53) puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$)

Aile içi kişisel alt boyutunda 10.000.-T.L.-15.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.71) puanlarının, 5.000.-T.L.-10.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.36) puanlarından daha yüksek; 15.000.-T.L ve Üstü geliri olan katılımcıların (X=4.39) puanlarının, 5.000.-T.L.-10.000.-T.L. ve 10.000.-T.L.-

Tablo 3.26'de görüldüğü üzere ÖkBÖ toplam puanına göre 15.000.-T.L ve Üstü geliri olan katılımcıların (X=4.03) puanlarının, 5.000.-T.L.-10.000.-T.L. ve 10.000.-T.L.-15.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.38; X=3.54) puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Özerk Benlik alt boyutunda anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

İlişkisel Benlik alt boyutunda 15.000.-T.L ve Üstü geliri olan katılımcıların (X=3.50) puanlarının, 5.000.-T.L.-10.000.-T.L. ve 10.000.-T.L.-15.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.24; X=3.27) puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Özerk-ilişkisel Benlik alt boyutunda 15.000.-T.L ve Üstü geliri olan katılımcıların (X=3.61) puanlarının, 5.000.-T.L.-10.000.-T.L. ve 10.000.-T.L.-15.000.-T.L. geliri olan katılımcıların (X=3.75; X=3.64) puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür ($p=.001$).

Tablo 3.27. AİÖ ve ÖkBÖ Alt boyutları arasındaki ilişkilere Yönelik Pearson Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. AİLE İÇİ İLİSKİSEL LİK	1							
2. KULAKLARARASI OTORİTE	-0.023	1						
3. BİLİSEL UYUM	.327**	.387**	1					
4. AİLE İÇİ İLİSKİSEL LİK	.951**	.239**	.552**	1				
5. ÖZERK BENLİK	-.378**	-.600**	-.660**	-.575**	1			
6. İLİSKİSEL BENLİK	.797**	0.071	.374**	.794**	-.474**	1		
7. ÖZERK İLİSKİSEL BENLİK	.217**	-.550**	-.527**	-0.008	.588**	.138**	1	
8. ÖZERK-İLİSKİSEL BENLİK ÖLÇEĞİ	.545**	-.530**	-.317**	.328**	.472**	.403**	.828**	1

Tablo 3.27. incelendiğinde AİÖ, ÖkBÖ ve alt boyutları ile aralarında anlamlı bir bağlantı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmış ve çelişli sonuçlara varılmıştır.

Aile içi ilişkisel dekilkeninin ($r = -0.023$ $p > 0.05$), Özerk-ilişkisel Benlik Ölçeği ($r = 0.545$ $p < 0.01$), ilişkisel benlik ($r = 0.797$, $p < 0.01$) ve özerk-ilişkisel

benlik ($r = 0.217, p < 0.01$) arasında pozitif korelasyon bulunurken, özerk benlik ($r = -0.378, p < 0.01$) ile negatif bir korelasyonu olduğu görülmüştür.

Kulaklararası Otorite değişkeninin ($r = 0.387, p < 0.01$), Özerk-kişisel Benlik ($r = -0.530, p < 0.01$), özerk benlik ($r = -0.600, p < 0.01$) ve özerk-ilişki benlik ($r = -0.550, p < 0.01$) arasında negatif bir korelasyon olduğu görülmüştür.

Bilişsel Uyum değişkeninin ($r = 0.552, p < 0.01$), ilişki benlik ($r = 0.374, p < 0.01$) arasında pozitif korelasyon bulunurken, Özerk-kişisel Benlik Ölçeği ($r = -0.317, p < 0.01$), özerk benlik ($r = -0.660, p < 0.01$) ve özerk-ilişki benlik ($r = -0.527, p < 0.01$) arasında negatif bir korelasyon olduğu görülmüştür.

Tablo 3.28.

Aile ikliminin, Benlik Kurgularına Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(•)	t	P	R	R ²	F	p
Aile iklimi Ölçeği (AİÖ)	Özerk-kişisel Benlik Ölçeği (ÖKBÖ)	2.763	.142	.328	19.396	.00	.328	.107	47.906	.001**
Aile içi ilişki				-.257		.00				
Kulaklararası Otorite	Özerk Benlik	7.039	.173	-.450	40.713	.00	.795	.632	226.861	.001**
Bilişsel Uyum				-.402		.00				
Aile içi ilişki				.763		.00				
Kulaklararası Otorite	İlişki Benlik	1.881	0.69	.047	27.122	.150	.807	.651	246.604	.001**
Bilişsel Uyum				.106		.002				
Aile içi ilişki				.379		.00				
Kulaklararası Otorite	Özerk - İlişki Benlik	5.283	.225	-.340	23.483	.00	.737	.543	156.763	.001**
Bilişsel Uyum				-.519		.00				

** $p < 0.01$, * $p < 0.05$

Tablo 3.28. incelendiğinde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olduğu için regresyon modeli anlamlıdır. Regresyon sonuçlarına göre Aile ikliminin Benlik Kurgularına pozitif ve negatif yönde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmektedir. Tekli Regresyonun açıklama gücü olarak ifade edilen R ve Çoklu Regresyon açıklama gücü olarak ifade edilen R² değerleri; Özerk-kişisel Benlik Ölçeği (ÖKBÖ) için R= 0.328, Özerk Benlik için R²= 0.632, ilişki Benlik için R²= 0.651 ve Özerk-kişisel Benlik için ise R²=

0.543'tür. Bu değerler Özerk-kişisel Benlik Ölçeği (ÖKBÖ) değışkeninin %32.8, Özerk Benlik değışkeninin %63.2, kişisel Benlik değışkeninin %65.1 ve Özerk-kişisel Benlik değışkeninin %54.3'ünün modeldeki bağımsız değışken yani Aile iklimi tarafından açıklanmış göstermektedir. Bu sonuçlara göre Aile ikliminin, Benlik Kurguları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

4. TARTILMA

Bu çalışma İstanbul ilinde yaşayan yetişkin bireylerin Aile iklimi ile Benlik Kurgusunun kulaklararası ilişkisi bağlamında incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmamızın sonuçlarına göre; aile iklimi açısından değerlendirdiğimizde kadınların aile içi ilişkisel bir başka ifade ile aile içindeki ilişkilerin tutarlı açık ve uyumlu olması konusunda erkeklere göre daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Bu durum aile içi ilişkileri kadınların daha fazla önemseydiği veya toplum tarafından kadınlara böyle bir rol verildiği şeklinde yorumlanabilir. Demir (2018) ve Karakoyun (2011) tarafından yapılmış çalışmalar da bu durumu destekler niteliktedir.

Kulaklara göre aile iklimi özellikleri incelendiğinde, aile içi ilişkisel alt boyutunda; kulak tanımlamalarından gelenekselcilerin, x, y, z ve baby boomers kulaklarında doğanlara göre daha yüksek puanları olduğu görülmüştür. Bir başka ifade ile büyüklerin küçüklere değer ve deneyim aktarımının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum toplumsal yapıda bireysel davranışların da fazla öne çıktığını düşündürmektedir.

Kulaklararası otoritede alt boyutunda ise, kulak tanımlarından gelenekselcilerden başlayıp Z kulaklarına doğru gittikçe kulaklararası otorite puan ortalamalarının düştüğü görülmektedir. Bir başka ifade ile aile içindeki hiyerarşik genç kulaklara doğru özelliğini yitirmeye başladığı söylenebilir. Kulaklararası otorite boyutunda; erkeklerin puanları daha yüksek çıkmıştır. Diğer bir ifade ile aile içerisinde yalnız büyük olanların otoritesinin sorgulanmaması taleplerinin geçerli olması aile içindeki kuralları yalnızca büyükler tarafından konması gibi konularda erkeklerin puanı daha yüksektir. Bu durum, otoritenin erkekler açısından daha önemli olduğunu düşündürmektedir. Bayerin (2013) araştırmasında da geleneksel aile kurgusunun

ataerkil bir temele oturtulmuş olmas  sebebiyle erkeklerin kadınlara göre kul aklararası otorite boyutunda da daha yüksek puanlara sahip oldukları bulunmuştur. Bu bulgu çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Bilişsel uyum boyutunda ise, baby boomers kul ağının, z, y, x ve gelenekselci kul ağı göre ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Aile kurumunun geleneksel yapısı ve toplumsal alışkanlıklarının Z kul ağı üzerinde, diğer kul aklara göre daha az etkili olduğu g r lmektedir. Bir bağka ifade ile Z kul ağının ailenin değer, inanç ve bakı açısı ile tam uyumlu olmadığı zaman zaman Z kul ağının bireyselci davranadığı söylenebilir. Duman n (2021)  niversitede okuyan Z kul ağı üzerine yaptığı araştırma makalesinde Z kul ağının en çok  ik yet ettiği husus, ebeveynlerin özel yağamlarına müdahil olmaları ve sürekli ne yapmaları gerektiği konusunda direktifler vermeleridir. Z kul ağının hayatın doğal gidilati içinde karđılarına çıkan zorluklara karđı dirençli olmamaları anne babalarının dünya g r llerini ve yağam tarzlarına bekenmemeleri, bağkaları tarafından sorgulanmak, eleştirilmek ve denetlenmek gibi tav rlardan hoğlanmadıkları sonucuna varmış olduğu gibi yaptığı çalışma ile çalışmamızın paralellik gösterdiği görülmüştür.

Çalışmamızda Z ve Y Kul ağının Ak de toplam puanları düşük çıkmıştır. Bu durum aile içindeki il ki beklentilerinin farklılađtđını düşündürmüştür. Z ve Y kul ağının aile içindeki beklentileri, aile içindeki diğer kul aklar ile aynı elit şartlara sahip olmak istedikleri g r lmektedir. Bu durum, Tosun ve Yaz cının (2021) z kul ağı olan  niversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada da Ak  puanlarının düşük çıkmaması ile benzerlik göstermektedir.

Medeni duruma göre aile iklimi özellikleri incelendiğinde, evli bireylerin, aile içi il kisellik, kul aklararası otorite ve bilişsel uyum puanlarının yüksek olduğu g r lmektedir. Bir bağka ifade ile evli kat m n lar n ailede bulunan yağ a büyüklere ve otoriteye gösterdiği uyum ile ailenin bakı açısına uygun bir model sergiledikleri söylenebilir. Kabasakal ve Aktağ (2021) tarafından 18 yağ üstü bireylere yapılan çalışmada da evli bireylerin aile tarafından sağlanan sosyal destek, aile içi il kisellik ve bilişsel uyum boyutları ortalama puanlarının yüksek olduğu görülmüştür. Bu  alışma yat ğımız araştırma ile paralellik göstermektedir.

Bireylerin eğitim durumuna göre aile iklimi özellikleri incelendiğinde, aile içi il kiselliğin üniversiteden mezun olan bireylerin ortalamaları ilkokul, ortaokul, lise ve

lisansüstü/doktora mezunlarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Kulaklararası otorite ve bilişsel uyum boyutlarında ilkokul mezunu olan kişilerin, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü/doktora mezunlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir başka ifade ile üniversite mezunu olan katılımcıların aile içindeki uyuma uydukları ilkokul mezunu olanların ise aile içindeki otoriteye daha fazla uydukları söylenebilir.

Anne eğitim durumuna göre ise, aile iklimi özellikleri incelendiğinde, aile içi ilişkisellik boyutunda anne eğitim düzeyi lise, ön lisans, üniversite ve lisansüstü/doktora olanların okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul mezunlarına göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Kulaklararası otorite ve bilişsel uyum alt boyutlarında ise, anne eğitim düzeyine göre okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul olan bireylerin anne eğitim düzeyi lise, ön lisans, üniversite ve lisansüstü/doktora olan kişilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile annenin eğitimin seviyesi arttıkça bireylerin kulaklararası ilginin, duygusal uyumun, iletişiminin ve birlikte hareket etme yeteneklerinin arttığı söylenebilir. Galioğlu (2014) tarafından üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada aile içi iletişim, roller, duygusal tepki vermek anne eğitim düzeyinin etkili olduğu bulunmuştur. Bu durum çalışmamızın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Baba eğitim durumuna göre bireylerin aile iklimi özellikleri incelendiğinde, aile içi ilişkisellik boyutunda baba eğitim düzeyi lisansüstü/doktora, üniversite, ön lisans ve lise mezunu olanların, okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul mezunu olan bireylere göre daha fazla bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Kulaklararası otorite baba eğitim düzeyine göre bakıldığında, okuma-yazma bilmeyen, ilkokul ve ortaokul olan bireylerin baba eğitim düzeyi lise, ön lisans, üniversite ve lisansüstü/doktora olan bireylere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bilişsel uyum alt boyutlarında baba eğitim düzeyine göre bakıldığında, okuma-yazma bilmeyen, ilkokul, ortaokul ve ön lisans olan bireylerin baba eğitim düzeyi lise, üniversite ve lisansüstü/doktora olan bireylere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Akyüzün (2018) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada ise baba eğitim düzeyinin aile ilişkisi düzeyi açısından farklılık görülmemiştir. Bu durum, çalışmamızla farklılık göstermektedir.

Aile türü değişkenine göre aile iklimi özellikleri incelendiğinde, aile içi ilişkiselliğin aile tipine göre bakıldığında geniş aile yapışının çok az bir farkla daha

yüksek olduğu sonucu karlı sonuçta çıkmaktadır. Kulaklararası otorite ve bilişsel uyum alt boyutlarında aile türüne göre anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmadığı görülmektedir. Çakıcı (2006) tarafından yapılan çalışmada aile türünün geneli veya çekirdek olmasının aile üyeleri üzerinde direkt bir ilişkisinin bulunmadığına dair benzer bilgilere yer verilmiştir. Kulaklararası otorite ve bilişsel uyum alt boyutlarında aile türüne göre anlamlı bir farklılığın ortaya çıkmadığı görülmektedir. Bu durum bireylerin bakış açısında toplumsal değerlerin, aileden daha etkili olduğunu düşündürmektedir.

Anne baba tutumlarına göre kişilerin aile iklimi özellikleri incelendiğinde, aile içi ilişkiseliliğin anne babası izin verici ve demokratik olan bireylerin, anne babası baskıcı otoriter olan bireylere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Kulaklararası otoritenin baskıcı / otoriter ve alıncı koruyucu ebeveynlere sahip olan bireylerde ilgisiz, izin verici ve demokratik bireylere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bilişsel uyumun baskıcı / otoriter ve alıncı koruyucu ebeveynlere sahip olan bireylerde ilgisiz, izin verici ve demokratik anne ve babalara sahip olan bireylere göre daha yüksek ortalamaların olduğu ortaya çıkmaktadır. Kızıncı (2009) araştırmasında demokratik anne babaya sahip olanların baskıcı otoriter anne babaya sahip olanlara nazaran aile içinde problem çözme yeteneklerinin yüksek olduğuna ait bulgular karlı sonuçta çıkmaktadır. Ulusoy, Özcan Demir ve Görgün Baran (2005) tarafından yapılan çalışmada izin verici ve baskıcı / otoriter, ilgisiz ebeveynlerin çocuklarının kendileri ile ilgili kararlara katılmalarına izin verilmediği, kurallara riayet ederek boyun eğen olmaları istendiği, çocuklara herhangi bir sorumluluk verilmediği, ailede içinde yaşanan problemlerin bir hayli fazla olduğu, aile bireyleri ile daha fazla anlaşamadıkları, çocukların yaşamı anlamsız bulmaktadır. Bu çalışmalar, araştırmamızda da elde edilen diğer bulgular ile paralellik taşımaktadır.

Çalışmamızda katılımcıların yaşadığı yer (köy, kasaba, şehir ve metropol) ile aile iklimleri ve alt boyutları arasında herhangi bir ilişki görülmemiştir. Kaplan (2019) tarafından yapılan çalışmada da aynı sonuca ulaşılmıştır.

Aile gelir durumuna göre aile iklimi özellikleri incelendiğinde, aile içi ilişkiseliliğin yüksek gelir olan ailelerin, düşük ve orta gelirliilere göre daha fazla bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Bir başka deyişle ile geliri yüksek olan ailelerin kulaklararası ilgi, bireylerin desteklenmesi, ailenin değer, inanç ve bakış açısına uygun bir davranış sergilenmesi, bireylerarası iletişim düzeyinin yüksek olması durumunda

herhangi bir problem yaşanması durumunda birlikte hareket etme kabiliyetlerinin diğer gelir durumlarına göre daha yüksek oldu u söylenebilir. Fakat, A O alt boyutu olan kulaklararası otoritede bulgular  orta gelirli olan ailelerin, düşük ve yüksek gelirli olanlara göre daha fazla bir ortalamaya sahip oldu u g r lmektedir. Kaplan n n (2019)  niversite öğrencileri ile yapt    al mada aylık geliri orta-düşük olan kat  n  ar n alg dad klar  kulaklararası otorite, ailesi daha yüksek aylık gelire sahip kat  n  ara göre anlaml  farkla daha fazla bulunmuştur. Bu durum sonuç bizim  al mam   n kulaklararası otorite konusundaki bulgular  ile paralelik göstermektedir.

Kulaklara göre benlik kurgular  incelendiğinde, özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik kurgusunun Z ve X kulak n n diğer kulaklara göre ortalama puanlar n n daha fazla oldu u g r lmektedir.  il kisel benlik kurgusunda ise kulak faktörünün herhangi bir anlaml  farkla   olu turmad    görülmüştür. Z ve X kulak n n daha özerk davranma eğilimi içinde oldu u söylenebilir. Aydemir n (2022) yapt    al mada da Z kulak n n ve Y kulak na göre geleneksel aile değerlerine kat mad    görülmüştür. Bu durumun,  al mam   n Z kulak n n özerk benlik geli tirm   olmas  ile paralellik gösterdiği d   n lmektedir.

Cinsiyete göre benlik kurgular  incelendiğinde anlaml  farkla  klar n oldu u g r lmektedir.  zerk benlik ve ilişkisel benlik kurgular n n kadınlarda erkeklere göre çok az bir farkla daha yüksek oldu u g r lmektedir.  zerk-ilişkisel benlik kurgusunun da kadın bireylerin erkeklere göre daha yüksek bir konumda oldu u g r lmektedir. Yavuzer (2017) tarafından yapılan araştırmada ilişkisel benlik kurgusunun kadınlarda erkeklere göre daha yüksek ve ayn  şekilde özerk-ilişkisel benlik kurgusunun da kadınlarda daha yüksek olduğuna yönelik bulgular bizim  al mam  da elde ettiğimiz sonuçlarla paralellik ta  naktad r.

Medeni duruma göre benlik kurgular  incelendiğinde, bekar bireylerin özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik ortalamalar n n evli bireylere göre daha fazla oldu u g r lmektedir.  il kisel benlik boyutunda ise evli bireylerin bekarlara göre ortalama puanlar n  daha yüksek oldu u g r lmektedir. Evli bireylerin bireysel hedeflerden ziyade içinde bulunan topluluğun hedeflerinin önceliği daha fazla dikkate ald   n  düşünebiliriz. Mu tucu ve Yavuzer (2022) tarafından yapılan  al mada bekar bireylerin özerk-ilişkisel benlik geli tirmede evli bireylere göre daha yüksek puanlara sahip oldukları ancak özerk ve ilişkisel benlikte ise anlaml  farkla   bulunmad   

görülmektedir. Çalışma, Özerk-ilişkisel benlik geliştirme konusunda bizim çalışmamız ile paralellik göstermekte ancak özerk ve ilişkisel benlik geliştirme konusunda farklılaşmaktadır.

Bireylerin eğitim durumuna göre benlik kurguları incelendiğinde, özerk benlik ve özerk-ilişkisel benlik kurgularının eğitim seviyesi arttıkça puan ortalamalarının yükseldiği görülmektedir. İlişkisel benlik boyutunda ise ilkökul mezunu olan bireylerin puan ortalamalarının, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü/doktora mezunlarına göre daha fazla bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Bireylerin eğitim durumu azaldıkça ailenin aldığı kararlara uyumlu bir davranış sergilendiği söylenebilir. Cevaplar Google Forms olarak düzenlenmiş genel olarak bilgisayar kullanmasına alışın olan bireylerin cevaplaması eğitim düzeyinde çokunluğun lise ve üniversite bitirmiş kişilerden oluşmasını açıklayabilir. Balkaya (2021) tarafından erişkin bireyler üzerine yapılan çalışmada doktora ve ilkökul eğitim seviyesindeki bireyler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamız ile paralellik göstermektedir.

Anne eğitim durumuna göre kişilerin benlik kurguları incelendiğinde, özerk benlik kurgusunun bireylerin annelerinin eğitim durumu arttıkça özerk benlik kurguları puanlarının arttığı görülmektedir. Bunun da özellikle Z kuşağı üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Z kuşağının ebeveyni olan Y ve X kuşağının eğitim seviyelerinin gün geçtikçe yükselmesi ile bu durum uyumlu bir hal göstermektedir. İlişkisel benlik kurgusunun anne eğitim durumu ilkökul olanların puan ortalamaları diğer eğitim durumlarına göre daha yüksek puanlara sahip olduğu görülmektedir. Özerk-ilişkisel benlik kurgusunun anne eğitim durumu ön lisans olan bireylerin anne eğitim durumu üniversite ve lisansüstü/doktora olan bireylere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Akhun (2012) tarafından yapılan araştırmalarda bireylerin annelerinin eğitim seviyesi arttıkça özerk benlik yapısı puanlarının artacağı belirtilmiştir. Çalışmamız ile benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Baba eğitim durumuna göre bireylerin benlik kurguları ele alındığında, özerk benlik kurgusuna sahip kişilerin babalarının eğitim durumu arttıkça özerk benlik puan ortalamalarının da yükseldiği görülmektedir. İlişkisel benlik kurgusunun baba eğitim durumu ön lisans, üniversite, lise, lisansüstü/doktora ve ilkökul olan bireylerin ortaokul ve okuma-yazma bilmeyen bireylere göre daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Özerk-ilişkisel benlik kurgusunun bireylerin babalarının eğitim durumları arttıkça özerk-

ilîkisel benlik kurgularë puan ortalamalarëñ da arttëğë görölmektedir. Akhun (2012) tarafëndan yapëlan araştırmalarda baba eëitim durumu yüksek olan kılilerin özerk benlik kurgularëñ fazla olduëuna dair bilgiler ortaya çëkmaktadır. Akhun (2012) tarafëndan yapëlan çalımda baba eëitim durumu arttëkça bireylerin özerk-ilîkisel benlik kurgularëñ puan ortalamalarëñ arttëğë ifade edilmiştir. Çalımamız ile aynë doërutudadır.

Aile türü deëilkenine göre benlik kurgularë ele alëddëğënda; özerk, ilîkisel ve özerk-ilîkisel benlik kurgularëñ kılilerin yařantëlarëñ sürdürdüëü ailenin genıl, çekirdek veya tek ebeveynli aile olmasëna göre herhangi bir farklığë göstermediëi görölmüştür. Kaşğçabalë (2012) aile tiplerinin benlik kurgularëñ oluëumunda etken olabileceëine dair çelitle çalımalara yer vermesine rağmen, Turgut (2019) tarafëndan yapëlan çalımda özerk, ilîkisel ve özerk-ilîkisel benlik kurgularëñ bireylerin iëerisinde yer aldëğë ailenin çekirdek veya genıl olmasëna göre anlamlë bir farklığë göstermediëi sonucu karıñëza çëkmaktadır, çalımamızda ortaya çëkan sonuçlar ile örtölmektedir ancak çalımamızda kşälë bir örneklem sayşë ile çalımdırtë daha büyük bir örneklem sayşë ile çalıddëğënda farklı sonuçların da ortaya çëkabileceëi düöünölmektedir.

Anne baba tutumlarëna göre bireylerin benlik kurgularë incelendiëinde, aileleri ilgisiz olan bireylerin özerk benlik kurgularëñ diëer anne baba tutumu olan bireylere göre daha yüksek olduëu görölmektedir. Anne baba tutumlarëna göre ilîkisel benlik kurgusu anlamlë farklığë göstermekte ve izin verici ebeveynlere sahip kılilerin demokratik ebeveynlere sahip kılilere göre ilîkisel benlik kurgularëñ daha fazla olduëu görölmektedir. Özerk-ilîkisel benlik kurgularëñ izin verici aile yapşëna sahip olan bireylerde, alë koruyucu baskëotoriter ve ilgisiz ebeveynlere sahip olan bireylere göre daha fazla benlik kurgusuna olduëu ortaya çëkmaktadır. Çocuklarëna karıë ilginin az olduëu ailelerde yetılën bireylerin aile dëğëndaki ortamlarda daha fazla vakit geëirdiëi her İeyi aileden destek almadan kendi balëna halletmeye çalımasë aileden kopuk olmasë bireyin özerk benlik geliértirmesine sebep olduëu düöünölebilir. Kaşğçabalë (1996a) ilgisiz bir çocuk yetörtirmenin hem dëğëa bakënlë hem de özerk bir benlik oluëumuna yol açabileceëi belirtirken, otoriter (itaatkar) çocuk yetörtirme modelinin ilîkisel benliëin geliértmesini saëladëğë özerk- ilîkisel benlik geliértiminin ise

duygusal bakım ve aile modelinde ortaya çıktığını belirtmektedir. Çalışmamız ile örtülmektedir.

Çalışmamızda katılımcıların yaşadığı yer (köy, kasaba, şehir ve metropol) ile benlik kurgusu incelendiğinde, özerk benlik kurgusunda şehir ve metropollerde yaşayan bireylerin, köy ve kasabada yaşayan bireylere göre daha yüksek puanlarının olduğu görülmektedir. İlişkisel benlik kurgusunda yerleşim yerinin anlamlı olarak çok fazla fark göstermediği görülmektedir. Özerk-ilişkisel benlik kurgusunda şehirlerde yaşayan bireylerin puanlarının diğer yerleşim yerlerinde yaşayan bireylere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Şehir ve metropollerde bireyin ilte çalışmasında bireysel başarılarının göz önünde bulundurulması rekabet ortamının olması ailenin bireyi desteklemesi, bireyleri özerk benlik modeline yönlendirdiği, köy ve kasabalarda yapılan işlerin ailecek toplu olarak yapılması bireylerin ilişkisel benlik modelini geliştirmesinde etken olduğu düşünülebilir. Kağaçbaşı (2000) refah düzeyi yüksek, kentleşmiş ve sanayileşmiş toplumlarda izin verici çocuk yetiştirme stiline görüldüğünü belirtmiştir, bu ailelerdeki sosyalleşme değerleri ve aile etkileşimi çocuğun bağımsızlığının desteklenmesini ve bu da çocukta özerk benlik kurgusunun gelişimini doğurmaktadır. Bu sonuç çalışmamız ile örtülmektedir.

Aile gelir durumuna göre benlik kurgusu incelendiğinde, özerk benlik kurgusuna göre bakıldığında aile gelir düzeyinin anlamlı olarak bir farklılık yaratmadığı ortaya çıkmaktadır. İlişkisel benlik kurgusuna göre bakıldığında, aile geliri yüksek olan bireylerin puanları diğer gelir gruplarına göre daha fazla puanı olduğu görülmektedir. Bireylerin, ailelerinin maddi olanaklarından faydalanmalarından dolayı bireyselleşmeyi tercih etmedikleri söylenebilir. Balkaya (2021) araştırmasında, bireylerin ilişkisel benliklerinin gelir grubuna göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Orta-yüksek gelir grubunda yer alan bireylerin ilişkisel benliklerinin diğer gelir grubunda yer alan bireylere nazaran daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

AkÖnün alt boyutlarından Aile içi ilişkisellikte kişiler arasındaki sosyal etkileşim, aile içindeki açık iletişim, tutarlı aile ilişkileri ve kişilerin birbirleri ile uyum içinde olmaları açısından, bireyde benlik kurgusunun yapısına bakıldığında tüm benlik modellerinde aile içi ilişkiselliğin ilişkisinin olduğu görülmektedir. Ancak en fazla özerk-ilişkisel benlik modeli üzerinde ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Bir başka deyişle aile içindeki bireylerin etkileşiminin, uyum içinde olmalarının ve karlılıkla

tutarlı ilişkilerin olduğu bireylerin özerk-ilişkisel benlik geliştirmeye daha yatkın olduğu, ortalaması düşük olanların ise ilişkisel benlik geliştirmeye daha yatkın olduğu söylenebilir. Turgut'un (2019) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, aile içi ilişkisel ve bilişsel uyumun yüksek olması özerk-ilişkisel benlik oluşturmaktadır. Bu sonuç çalışmamız ile uyumludur.

AkÖ'nün bir diğer alt boyutu olan kulaklararası otoritenin yeni kulakları, yalnızca daha büyük olanların taleplerine olumlu cevap vermeye çalışması yalnızca büyük olanların otoritesinin yargınamaz olması belli başlı kaidelerin ailedeki yalnızca büyükler tarafından konması ailede bulunan büyüklerin söylediklerinin tamamının benimsenmesi olarak bireyin benlik kurgusu yapışına bakıldığında aile içi ilişkisel boyutunda olduğu gibi tüm benlik modellerinde kulaklararası otoritenin ilişkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak en fazla özerk-ilişkisel benlik modeli üzerinde ilişki olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle aile içindeki bireylerin yalnızca daha büyük olanların taleplerine olumlu cevap vermeye çalışması yalnızca büyük olanların otoritesinin yargınamaz olması belli başlı kaidelerin ailedeki yalnızca büyükler tarafından konması ailede bulunan büyüklerin söylediklerinin tamamının benimsenmesi gibi kurallara uyan bireylerin özerk-ilişkisel benlik geliştirmeye yani aile ile duygusal ve sıklıkla ilişkiler içinde olmayı içeren ilişkisel ve kişinin bağımsız olması hayatıyla alakalı dilediği bir biçimde karar alabilmesini içeren özerkliğin birlikte olduğu benlik türüne daha yatkın olduğu, ortalaması orta derecede olanların ise ilişkisel benlik yani içinde bulunulan sosyal ortam ile bağlantılı sosyal ortamda paylaşılan müterek ilişkilerin, rollerin ve statülerin merkezde olduğu, bir gruba ilişkin olmanın ve düzen sağlamanın önemli olduğu, bireysel hedeflerden öte içinde bulunulan topluluğun hedeflerinin önceliği olan, toplumsal değerlere ve normlara uygun olabilecek hal ve hareketlerde bulunmanın mühim olduğu benlik türünü geliştirmeye daha yatkın olduğu söylenebilir. Turgut'un (2019) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada, özerk-ilişkisel benlik kurgusuna sahip olan kişilerin ailelerinde aile içi ilişkisel özelliklerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç çalışmamız ile uyumludur.

AkÖ'nün bir diğer alt boyutu olan bilişsel uyum; aile içinde bulunan kişilerin birçok konu üzerinde aynı düşünceye haiz olma, inançların, yaşama dair değerlerin ve tutumların birbiri ile benzerlik taşıması müterek zevkleri ve ilgileri paylaşması yaşam ile alakalı birçok olay durumunda benzer bir düşünceye malik olması paylaşılacak

çok fazla mülterek düüncenin olmasđ İeklinde bireyin benlik kurgusu yapşşına bakıldđğında aile içi ilııkisellik boyutunda olduğu gibi tüm benlik modellerinde bilişsel uyumun ilııkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bir başka deyiş ile aile içindeki bireylerin birçok konu üzerinde aynı düüncelere haiz olma, inançların, yaşamla dair değerlerin ve tutumların birbiri ile benzerlik taşıması mülterek zevkleri ve ilgileri paylaşması yaşam ile alakalı birçok olay durumunda benzer bir düünceye malik olması paylaşılabilen çok fazla mülterek düüncenin olması bireylerin özerk-ilııkisel benlik geliştirmeye yani aile ile duygusal ve sıkı ilııkiler içinde olmayı içeren ilııkiselliğin ve kişinin bağımsız olması hayatıyla alakalı dilediği bir biçimde karar alabilmesini içeren özerkliğin birlikte olduğu benlik türüne daha yakın olduğu, ortalaması orta derecede olanların ise ilııkisel benlik yani içinde bulunulan sosyal ortam ile bağlantılı sosyal ortamda paylaşılan mülterek ilııkilerin, rollerin ve statülerin merkezde olduğu, bir gruba ilııkin olmanın ve düzen sağlamanın önemli olduğu, bireysel hedeflerden öte içinde bulunulan topluluğun hedeflerinin önceliği olan, toplumsal değerlere ve normlara uygun olabilecek hal ve hareketlerde bulunmanın mühim olduğu benlik türünü geliştirmeye daha yakın olduğu söylenebilir. Turgut (2019) üniversite öğrencileri üzerine yaptđđ çalışmada, ilııkisel benlik kurgusuna sahip bireylerin ailelerinde aile içi ilııkisellik özelliklerinin ve bilişsel uyum düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç çalışmamız ile uyumludur.

AkÖnde tüm alt boyutlarından, Aile içi ilııkisellik, Kulaklararası Otorite ve Bilişsel Uyum boyutlarında en düşük puanlara sahip olanların Özerk Benlik geliştirdiği görülmektedir. Bir başka deyiş ile, içinde bulunulan sosyal ortamdan ayrığ, bireyin kendi düüncelerinin, maneviyatının ve maharetlerinin temelde olduğu, kişisel amaçların akı başlığı bireyin tekmiş gibi ve kendisinin ön planda olduğu bir durumun ortaya çıktđđ İeklinde değerlendirilebilir. Turgut (2019) üniversite öğrencileri üzerine yaptđđ çalışmada, özerk benlik kurgusuna sahip olan bireylerin aile içi ilııkisellik, kulaklararası otoritenin ve bilişsel uyum düzeylerinin düşük puanlı olduğu karlınıza çıkmaktadır. Bu sonuç çalışmamız ile uyumludur.

4.1. Sonuç

Araştırmamızın sonuçlarına göre;

- Aile ikliminin katılımcıların benlik gelişimi üzerinde etkisinin olduğu,

- Aile içi ilişkisellik, Kulaklararası Otorite ve Bilişsel Uyum boyutlarında puanı yüksek olanların özerk-ilişki benlik geliştirdiği,
- Aile içi ilişkisellik, Kulaklararası Otorite ve Bilişsel Uyum boyutlarında puanı orta derecede olanların ilişki benlik geliştirdiği,
- Aile içi ilişkisellik, Kulaklararası Otorite ve Bilişsel Uyum boyutlarında puanı düşük olanların özerk benlik geliştirdiği,
- Z kulakların diğer kulaklara göre daha özerk ve özerk-ilişki benlik geliştirdiği,
- Baby Boomers kulakların diğer kulaklara göre ilişki benliği sahip olduğu,
- Gelenekselci kulakların diğer kulaklara göre aile içi ilişkiselliğe ve kulaklararası otoriteye daha fazla önem verdikleri,
- Baby Boomers kulakların diğer kulaklara göre ailenin değer, inanç ve bakış açısı gibi düğüncelere daha fazla uyum gösterdiği,
- Kulaklara göre; aile ikliminin alt boyutu olan aile içi ilişkisellikte herhangi bir farklılığa sebebiyet vermediği ancak kulaklararası otorite ve Bilişsel Uyum alt boyutlarında kulaklar arasında farklılıklar olduğu,
- Metropol ve İehirlerde yaşayan bireylerin özerk ve özerk-ilişki benlik geliştirmeye daha yakın olduğu,
- Kadın katılımcıların benliğin farklılaşması ve aile iklimi tüm alt boyutlarındaki puan ortalamalarının erkek katılımcılara göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Medeni duruma göre; evli katılımcıların aile iklimi ve alt boyutlarında puan ortalamaları benlik geliştirmede ise bekar katılımcıların evli katılımcılara göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu,
- Eğitim düzeyine göre; aile iklimi ve benlik gelişiminde ön lisans, üniversite ve lisansüstü/doktora gibi mezuniyet durumunun önemli olduğu,
- Anne-Baba eğitim durumuna göre; aile iklimi ve benlik gelişiminde anne-baba eğitim durumunun önemli olduğu,
- Aile türüne göre; Aile iklimi alt boyutu olan aile içi ilişkisellik alt boyutu dğında benlik gelişiminde ve alt boyutlarında aile türünün anlamlı bir değıliklik yapmadığı

- Anne-Baba tutumuna göre; aile iklimi ve benlik gelişiminde anne baba tutumunun önemli olduğu,
- Yaşandan yere göre, özerk benlik düzeyinde aile iklimi ve diğer benlik türlerinde yaşandan yerin önemli olduğu,
- Gelir durumuna göre; özerk benlik düzeyinde aile iklimi ve diğer benlik türlerinde gelir durumunun önemli olduğu görülmektedir.

Aile iklimini Benlik Gelişimi üzerinde ilişkisi vardır sonucuna varılmış olup, araştırmanın diğer hipotezlerine yönelik sonuçlar Şekil 4.1.öde verilmiştir;

Araştırmanın Hipotezleri	SONUÇ
H1: Aile ikliminin bireylerin benlik gelişimi üzerinde etkisi vardır.	Desteklendi
H2: Z kuşağının Özerk Benlik puanları diğer kuşaklara göre daha yüksektir.	Desteklendi
H3: X kuşağının Kişisel Benlik puanları diğer kuşaklara göre daha yüksektir.	Desteklendi
H4: Gelenekselcilerin Kuşaklararası Otorite puanları diğer kuşaklara göre daha yüksektir.	Desteklendi
H5: Baby Boomers kuşağının Bilişsel Uyum puanları diğer kuşaklara göre daha yüksektir.	Desteklendi
H6: Aile içi kişisel ilişkilerin, bireylerin ilişkisel benlik geliştirmesinde ilişkisi vardır.	Desteklendi
H7: Kentlerde ve Metropollerde yaşayan bireylerin özerk benlik puanları yüksektir.	Desteklendi
H8: Kadınların, özerk benlik puanları erkeklerin özerk benlik puanlarından yüksektir.	Desteklendi
H9: Kişisel benlik modeline sahip bireylerin aileleri otoriter yapıya sahiptir.	Desteklenmedi

Şekil 4.1. Hipotezlerin Sonuçları

4.2. Sınırlılıklar

Araştırma sadece İstanbul ili ve Aile İklimi Ölçeği ve Özerk-Kişisel Benlik Ölçeğine cevap veren 400 kişinin ifadeleri ile sınırlıdır.

4.3. Öneriler

Çalışma; farklı illerde, farklı kültür yapısındaki bireylere uygulanabilir. Kuşak farklılıklarından ebeveyn tutumları incelenebilir.

KAYNAKÇA

Ackerman, N. W. (1965). *The family approach to marital disorders. The psychotherapies of marital disharmony*. USA: The Free Press.

Adler, A. (2001). *İnsan ve sanat* (K. Lopal, Çev.). İstanbul: Say Yayınları

Adıgüzel, O., Batur, H. Z. ve Eklili, N. (2014). Kulakların değil en yüzü ve Y kulakla ortaya çıkan yeni çağın ma tarzı Mobil yakalılar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 165-179.

Akçınar, B. ve Özbek, E. (2017). Benlik gelişiminin öz-yeterlik algısı ve ebeveyn davranışlarıyla ilişkisi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(1), 38-53.

Akhun, M. (2012). *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveynlik biçimleri, erken dönem uyumsuz ilişkiler, benlik kurguları, ayrılma-bireyleme ve duygu düzenleme güçlüğü'nün psikolojik belirtilerle ilişkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akın, A. ve Eroğlu, Y. (2013). *Self-compassion and relational-interdependent self construal*. *Studia Psychologica*, 55(2), 111-121.

Akyüz, A. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumlarıyla aile içi iletişim ve yalnızlık algısı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aruoba, O. (2005). Benlik. *İstanbul Metis Yayınları* (1), 12-50.

Atabay, S. (2011). Birbirini anlamak birlikte çalışmak ortak hedefimiz geleceğimiz kulaqlar. *Ted Karabük Dergisi*, 23(2), 61-69.

Atalay, F. (2021). *Üniversite öğrencilerinde benliğin farklılaşması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aydemir, E. (2022). *Y ve Z kuşakları geleneksel aile değerlerine yaklaşımlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Sosyoloji Anabilim Dalı

Balkaya, M. (2021). *Algılanan aile ikliminin ve benlik oluşumunun bireylerin romantik ilişkilerinde bağlanma stillerine etkisinin araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bandura, A. ve Walters, R. (1963). *Social learning and personality*. Development New York: Holt, Rinehart ve Winston.

Barnes, H. L., ve Olson, D. H. (1985). Parent-adolescent communication and the circumplex model. *Child Development*, 438-447.

Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907.

Baumrind, D. (1971). Harmonious parents and their preschool children. *Developmental Psychology*, 4(1), 99-102.

Bayar, Y. (2016). *Ebeveyn akran yönetiminin öncüleri ve akran ilişkileri açışından sonuçlar* Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bayat, B. (2015). *Algılanan ebeveyn kabul-reddinin yetikinlik dönemindeki psikopatoloji ile ilişkisi: Kontrol odaklı ve benlik kurgularının aracı rolü.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bayer, A. (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *İzmir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(8), 101-129.

Beavers, W. R., ve Voeller, M. N. (1983). Family models: Comparing and contrasting the Olson circumplex model with the Beavers systems model. *Family Process*, 22(1), 85-97.

Beavers, W. R., Hampson, R. B., ve Hulgus, Y. F. (1985). Commentary: The Beavers systems approach to family assessment. *Family Process*, 24(3), 398-405.

Beavers, R., ve Hampson, R. B. (2000). The Beavers systems model of family functioning. *Journal of Family Therapy*, 22(2), 128-143.

Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83-96.

Bengtson, V. L. (2001). Beyond the Nuclear Family, The Increasing Importance of Multigenerational Bonds. The Burgess award lecture. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 1-16.

Bernard, C., ve Shea, J. (2013). *Family heart of humanity*. UK: Cambridge Scholars.

Berry, J. W. (1980). Ecological analyses for cross-cultural psychology. In N. Warren (Ed.). *Studies in cross-cultural psychology* (pp. 157-158). New York: Academic Press.

Berry, J. W., Poortinga, Y. H., Segall, M. H., ve Dasen, P. R. (2002). Cross-cultural psychology research and applications. Cambridge, England: Cambridge University Press, 2, 456-470.

Björnberg, A. ve Nicholson, N. (2007). The family climate scales. Development of a new measure for use in family business research. *Family Business Review*, 20, 229-246.

Bozdağ, F. (2015). *İç göç yaşamak ve yaşamamak ergenlerin benlik kurgularına uyum sorunları ve baba ebeveynlik tarzları* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bosma, H., ve Jackson, S. (1990). *Coping and self-concept in adolescence*. Heidelberg, Berlin.

Bowlby, J. (2013). *Bağlanma*. (T. V. Soylu, Çev.). İstanbul, Pinhan Yayıncılık.

Broderick, C. B. (1993). *Understanding family process. Basics of family systems theory*. Thousand Oaks, CA, US, Sage.

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward and Experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.

Bronfenbrenner, U. ve Ceci, S.J. (1994). Nature-nurture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model. *Psychology Review*, 101(4), 568-586.

Bronfenbrenner, U., ve Evans, G. W. (2000). Developmental science in the 21st Century. Emerging questions, theoretical models, research designs and empirical findings. *Social Development*, 9, 115-125.

Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (K. D. Erguvan Sarıoğlu, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları

Burn, R. (1982). *Self-concept development and education*. New York, Holt, Rinehart and Winston.

Buse, G. ve Arkadaşlar (2018). Aile iklimi ölçeğinin türkçeye uyarlanması ve psikometrik açıdan incelenmesi. *Türk Psikoloji Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi* 8(50), 165-200.

Candemir, F. (2000). *Anne-Baba tutumlarının çocukta benlik kavramı üzerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Charles, N., Davies, C. A., ve Harris, C. (2008). *Families in transition social change, family formation and kin relationships*. Bristol, The Policy Press.

Chen, Z. Y., ve Dornbusch, S. M. (1998). Relating aspects of adolescent emotional autonomy to academic achievement and deviant behavior. *Journal of Adolescent Research*, 13(3), 293-319.

Chirkov, V., Ryan, R. M., Kim, Y., ve Kaplan, U. (2003). Differentiating autonomy from individualism and independence: A self-determination theory perspective on internalization of cultural orientations and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(1), 97-110.

Coopersmith, S., ve Feldman, R. (1974). Fostering a positive self-concept and high self esteem in the classroom. In R. H. Coop ve K. White (Eds.), *Psychological concepts in the classroom* (pp. 195-225). New York: Harper ve Row.

Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Ankara, Mentis Yayıncılık.

Covey, S.R. (1997). *The 7 Habits of Highly Effective Families*. Franklin Covey Company, New York.

Cross, S. E., ve Madson, L. (1997). Models of the self: Self-construals and gender. *Psychological Bulletin*, 122(1), 5-37.

Çakıcı S. (2006). *Alt ve üst sosyoekonomik düzeydeki ailelerin aile ilişkilerinin, anne-çocuk ilişkilerinin ve aile ilişkilerinin anne-çocuk ilişkilerine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (2002). *Handbook of self-determination research*. New York: The University of Rochester Press.

Deleire, T., ve Kalil, A. (2002). Good things come in threes. Single-parent multigenerational family structure and adolescent adjustment. *Demography*, 39(2), 393-413.

Delahoyde, T. M. (2009). *Generational Differences in Baccalaureate Nursing*. Unpublished Doctoral Dissertation, Collega of Saint Mary.

Demir, M. T. (2018). *İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin eğitim başarılarına aile içi iletişimin etkileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demiriz, S. ve Ökretir, A.D. (2007). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122.

Downing, K. (2006). Next generation. What leaders need to know about the millennials. *LIA (Leadership in Action)*, 26(3), 3-6.

Dokuyan, M. (2016). 12. sınıf öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 1-21.

Duman, M. Z. (2021). Üniversitede okuyan z kuşağının deklânen aile algısı ve aile içi ilişkilerde yaşadıkları sorunlar. *Sosyolojik Bakış Dergisi* 2(1) 20-36.

Elliot, M., ve Merrill F.E. (1961). *Social disorganization*. New York: Harper Row.

Epstein, N. B., Bishop, D. S., ve Levin, S. (1978). The McMaster model of family functioning. *Journal of Marital and Family Therapy*, 4(4), 19-31.

Epstein, N. B., Baldwin, L. M., ve Bishop, D. S. (1983). The McMaster family assessment device. *Journal of Marital and Family Therapy*, 9(2), 171-180.

Erikson, H. E. (2014). *İnsanın 8 evresi*. (G. Akkaya, Çev.). İstanbul, Okuyan Yayınları.

Eyerman, R., ve Turner, B. S. (1998). Outline of a theory of generations. *European Journal of Social Theory*, 1(1), 91-106.

Fitzpatrick, M. A., ve Caughlin, J. P. (2002). Interpersonal communication in family relationships. *Handbook of interpersonal communication*. Third edition. Thousand Oaks, Sage, 726-778.

Fox, A. (2011). Mixing it up. *HR Magazine*, May-2011, 22-27.

Framo, J. L. (1996). A personal retrospective of the family therapy field: Then and now. *Journal of Marital and Family Therapy*, 22(3), 289-316.

Freud, S. (2012). *Belgi konferans ve psikanalize toplu bakış 1938*. (K. Lipp, Çev.). İstanbul: Cem Yayınevi.

Gander, J.M. ve Gardiner, H.W. (2004). *Çocuk ve ergen gelişimi* (Belinci baskı). (B. Onur, Çev.) Ankara: Kenge Yayınevi.

Galioklu, C. (2014). *Beliren yetkinlerin yalnızlık ve umutsuzluk düzeyleri ile aile içi ilişkileri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin, 2014.

Galvin, K. M. ve Brommel, B. J. (1991). *Family communication cohesion and change*. Third Edition. New York: Harper Collins Publishers.

Gladding, S. T. (2017). *Aile terapisi tarihi, kuram ve uygulamalar* (K. Keklik ve K. Yıldırım, Çev.). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.

Gönül, B., İlk Balı, H. ve Lâhin Acar, B. (2018). Aile iklimi Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik açıdan incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 165-200.

Grotevant, H. D., ve Cooper, C. R. (1986). Individuation in family relationships. *Human Development*, 29(2), 82-100.

Gudykunst, W. B., Yang, S. M., ve Nishida, T. (1987). Cultural differences in self-consciousness and self-monitoring. *Communication Research*, 14(1), 7-34.

Gudykunst, W. B., Matsumoto, Y., Ting-Toomey, S., Nishida, T., Kim, K., ve Heyman, S. (1996). The influence of cultural individualism-collectivism, self construals, and individual values on communication styles across cultures. *Human Communication Research*, 22(4), 510-543.

Gülerce, A. (1996). *Türkiye'de ailelerin psikolojik örüntüleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları

Gülerce, A. (2007). *Dönüştürsel aile modeli ve Türkiye'de ailelerin psikolojik örüntüleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları

Güney, Ü. (2006). Kuramsal yaklaşımlar ve Türk sosyolojisi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 509-542

Gudykunst, W. B., Matsumoto, Y., Ting-Toomey, S., Nishida, T., Kim, K., ve Heyman, S. (1996). The influence of cultural individualism-collectivism, self construals, and individual values on communication styles across cultures. *Human Communication Research*, 22(4), 510-543.

Hale, R. (2008). *Baumrind parenting styles and their relationship to the parent developmental theory*. Doctoral Dissertation, Pace University.

Hardie, E. A. (2009). Development and validation of the brief Relational, Individual and Collective (brief RIC) Self-Aspects scale. *Asian Journal Of Social Psychology*, 12(1), 63-69.

Harkness, S., ve Super, C. M. (1996). *Parents cultural belief systems: Their origins, expressions, and consequences*. New York: Guilford Press.

Heelas, P., ve Lock, A. (1981). *Indigenous psychologies: The anthropology of the self*. London: Academic Press.

Hoffman, J. A. (1984). Psychological separation of late adolescents from their parents. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 170-178.

Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences*. Beverly Hills, CA: Sage

Hofstede, G. (2003). What is culture? A reply to Baskerville. *Accounting, Organizations and Society*, 28(7-8), 811-813.

Howe, N. ve Strauss, W. (2000). *Millennials Rising: The Next Great Generation*. NY: Random House.

İkiz, H. (2009). *6 yaş grubundaki çocukların benlik algıları ile aile ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ıamamoklu, E. O. (2003). Individuation and relatedness: Not opposing but distinct and complementary. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 129(4), 367-402

ıamamoklu, E. O. ve Karakitapoğlu-Aygün, Z. (2004). Self-construals and values across different cultural and socioeconomic contexts. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 130, 277-306.

Kabasakal, Z. ve Aktal, A. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde bireylerin sosyal destek ve aile iklimi algılarının incelenmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(1), 145-157.

Kağaçbalı Ç., ve Berry, J. W. (1989). Cross-cultural psychology: Current research and trends. *Annual Review of Psychology*, 40(1), 493-531.

Kağaçbalı Ç. (1996a). Özerk-ilişkisel benlik. Yeni bir sentez. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(37), 36-43.

Kağaçbalı Ç. (1996b). *Family and human development across cultures: A view from the other side*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Kağaçbalı Ç. (2000). *Kültürel psikoloji. Kültür bağlamında insan ve aile*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kağaçbalı Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context. Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(4), 403-422.

Kağaçbalı Ç. ve Ataca, B. (2005). Value of children and family change. A three decade portrait of from Turkey. *Applied Psychology: An International Review*, 54(3), 137-317.

Kağaçbalı Ç., Baydar, N. ve Cemalcılar, Z. (2006). *Autonomy and relatedness scales (Progress report)*. İstanbul: Koç Üniversitesi.

Kağaçbalı Ç. (2007). *Family, self and human development across cultures. Theory and applications (geniştirilmiş 2. baskı)*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Kağaçbalı Ç. (2012). *Benlik, aile ve insan gelişimi kültürel psikoloji*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları

Kağaçbalı Ç. ve Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insan ve insanlar sosyal psikolojiye girişi*. İstanbul: Evrim Yayınevi

Kaplan, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları aile iklimi, kuşaklararası ilişkiler ve aile uyumunun değerlendirilmesi*. Uzmanlık tezi, Çukurova Üniversitesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı

Karadayı F. (1998). *İlişkili özerklik: Kavramın ölçülmesi, gelişimi ve toplumsal önemi, gençlere ve kültüre özgü değerlendirmeler*. Adana: Çukurova Üniversitesi Basınevi.

Karakoyun, K. (2011). *Okulöğretmenlerin 8. sınıfta okuyan öğrencilerinin atadıkları düzeyleri ile aile üyeleri arasındaki ilişkinin sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kashima, E. S., ve Hardie, E. A. (2000). The development and validation of the Relational, Individual, and Collective self-aspects (RIC) Scale. *Asian Journal of Social Psychology*, 3(1), 19-48.

Kelly K. ve Bursch, D. (2014). *Managing the multigenerational workplace*. UNC Flagler Business School.

Kim, U. (1994). Individualism and collectivism: Conceptual clarification and elaboration. In U. Kim, H. C. Triandis, Ç. Kağıçbaşı S.-C. Choi, ve G. Yoon (Eds.), *Individualism and collectivism: Theory, method, and applications* (pp. 19-40). Thousand Oaks, CA: Sage.

Kim, U. E., Triandis, H. C., Kağıçbaşı Ç. E., Choi, S. C. E., ve Yoon, G. E. (1994). *Individualism and collectivism. Theory, method, and applications*. Sage Publications, Inc.

Kitayama, S., Markus, H. R., Matsumoto, H., ve Norasakkunkit, V. (1997). Individual and collective processes in the construction of the self: self-enhancement in the United States and self-criticism in Japan. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(6), 1245-1267.

Klein, A., ve Noel, B. (2006). *The single parent resource: An a-to-z manual for the challenges of single parenting*. Naperville, IL: Sourcebooks.

Kulaksızoğlu, A. (2003). *Kişisel Gelişim Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kuru, K. (2014). *Yalnızlık ve iş yaşam dengesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Lamanna, M. A. ve Riedmann, A. (2006). *Marriages ve Families: Making choices in a diverse society*. Belmont: Thomson Higher Education.

Liang, Y. (2011). *Beyond the West, above the self: A study on self-construal, its consequences, and subjective well-being* (Unpublished doctoral dissertation). New York: New York University.

Liazos, A. (2004). *Families joys, conflicts and changes*. New York: Routledge.

Lukes, S. (1973). *Individualism*. Oxford, England: Basil Blackwell.

Maccoby, E.E. ve Martin, J.A. (1983). *Socialization in the context of the family: Parent-child interaction*. P. H. Mussen, (Seri Ed.), E. M. Heatherington, (Cilt Ed.), *Handbook of child psychology: Vol.4. Socialization, personality, and social development*. Newyork: Wiley.

Mahler, M. S. (1972). On the first three subphases of the separation individuation process. *International Journal of Psycho-Analysis*, 53, 333-338.

Major, J. L. L. (2016). *Self-construal and forgiveness revisited: Examining the motivations for forgiving others* (Unpublished master's thesis). Iowa State University, Ames, Iowa.

Malthus, S. ve Fowler, C. (2009). Generation Y perceptions. *Chartered Accountants Journal*, 20-22.

Markus, H., ve Kitayama, S. (1991a). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253.

Markus, H. R., ve Kitayama, S. (1991b). *Cultural variation in the self-concept. In The self: Interdisciplinary approaches* (pp. 18-48). New York, NY: Springer.

Martindale, D. (1978). Çeşitli ilkel aile biçimleri. (A. Timuçin, Çev.). *Felsefe Dergisi*, 3, 91-103.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper ve Row.

Matsumoto, D. (1999). Culture and self: An empirical assessment of Markus and Kitayama's theory of independent and interdependent self-construals. *Asian Journal of Social Psychology*, 2(3), 289-310.

Matsumoto, D., ve Juang, L. (2016). *Culture and psychology*. Boston, USA: Wadsworth.

Miley, K.K., Oö Mella, M., Dubois, B.L. (1998). *Generalist social work practice: an empowering approach*. UK, Allyn and Bacon.

Miller, J. G. (1984). Culture and the development of everyday social explanation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(5), 961-978.

Miller, I. W., Ryan, C. E., Keitner, G. I., Bishop, D. S., ve Epstein, N. B. (2000). The McMaster approach to families. Theory, assessment, treatment and research. *Journal of Family Therapy*, 22(2), 168-189.

Morris, M. W., ve Peng, K. (1994). Culture and cause. American and Chinese attributions for social and physical events. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 949-971.

Morrison, N. C. (1995). Successful single-parent families. *Journal of Divorce and Remarriage*, 22, 205-219.

Morsünbül, Ü. (2013). Benlik kurgularının ergenlerin yaşam doyumu ve depresyon düzeylerine olan etkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 16(1), 18-26.

Murdock, G. P. (1967). Social structure. Canada: Collier-Macmillan.

Murdock, L. N. (2014). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları* (F. Akkoyun, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Murphy, S. A. (2007). Leading a multigenerational workforce.

Muhtucu, Z. ve Yavuzer, N. (2022). Kullanılan savunma mekanizmalarında benlik kurgularının etkisi. Evli ve bekar bireylerin karlıdaştırılması üzerine bir çalışma. *IJEASS*, 5(1), 21-39.

Navaro, L. (1987). *Çalkıda anne/baba eğitimi neleri kapsayabilir?*, Ya-Pa 5. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri, Antalya.

Nichols, M. P. (2013). *Aile terapisi kavramlar ve yöntemler*. (O. Gündüz, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları

Niermann, C., Krapf, F., Renner, B., Reiner, M., ve Woll, A. (2014). Family health climate scale (FHC-scale): Development and validation. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11(1), 2-14.

Nimkoff, M. F. ve Middleton, R. (1960). Types of family and types of economy. *American Journal of Sociology*, 66(3), 215-225

Olson, D.H., McCubbin, H.I., Barnes, H., Larsen, A., Muxen, M. ve Wilson, M. (1983). *Families. What makes them work*. Los Angeles, CA: Sage.

Olson, D. H., Sprenkle, D. H., ve Russell, C. S. (1979). Circumplex model of marital and family systems: I. Cohesion and adaptability dimensions, family types and clinical applications. *Family Process*, 18(1), 3-28.

Olson, D. H. (2000). Circumplex model of marital and family systems. *Journal of Family Therapy*, 22(2), 144-167.

Oppenheimer, L. (1990). *The self concept European perspectives on its development, aspects and applications*. Berlin: Springer.

Oyserman, D., Coon, H. M., ve Kemmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: Evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 128(1), 3-72.

Özakka, T. (2016). *Halk Konferansları* (İkinci Baskı). Kocaeli: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları

Özdemir, Y. (2012). Ergenlerin öznel iyi olmalarının özerk, ilişkisel ve özerk-ilişkisel benlik kurguları açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 188-198.

Özdemir, Y. (2012). Kırsal kesimde ve kentte yaayan ergenlerin benlik kurgular a es ndan karıdalt dmas  *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20, 81-96.

Öztürk, O. (2004). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* Ankara: Nobel Tıp Kitapevleri.

Öztürk, N. (2017). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları aile iklimi ve anne babaya bağlanma biçimleri ile özgüven düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *The Journal of Int. Lingual, Social and Edu. Sciences*. 3, 9-22.

Pinder-Grover, T. ve Groscurth, C. R. (2009). Principles for Teaching the Millennial Generation. Innovative Practices of U-M Faculty. *CRLT Occasional Papers, Center for Research on Learning and Teaching, University of Michigan*, 26, 1-8.

Reilly, P. (2012). *Understanding and Teaching Generation Y*. English Teaching Forum, No: 1, Mexico, 1-11.

Rogers, R. C. (1959). A theory of therapy, personality and interpersonal relationships, as developed in the client-centered framework. In S. Koch (Ed.), *Psychology, A study of a science* (pp. 184-256). New York: McGraw-Hill.

Rogers, R. C. (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin.

Rosenberg, M. (1986). *Conceiving the self*. RE Krieger.

Ryan, R. M., ve Lynch, J. H. (1989). Emotional autonomy versus detachment, Revisiting the vicissitudes of adolescence and young adulthood. *Child Development*, 60, 340-356.

Ryan, R. M., ve Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78.

Sabatelli, R. M., ve Bartle, S. E. (1995). Survey approaches to the assessment of family functioning: Conceptual, operational, and analytical issues. *Journal of Marriage and the Family*, 57(4), 1025-1039.

Sertelin, Ç. (2003). *Ebeveyn tutumları ve sosyo-kültürel yapı ve aile fonksiyonları ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sharkey, W. F., ve Singelis, T. M. (1995). Embarrassability and self-construal: A theoretical integration. *Personality and Individual Differences*, 19(6), 919-926.

Shavelson, R. J., Hubner, J. J., ve Stanton, G. C. (1976). Self-concept: Validation of construct interpretations. *Review of Educational Research*, 46(3), 407-441.

Shavelson, R. J., ve Bolus, R. (1982). Self concept: The interplay of theory and methods. *Journal of Educational Psychology*, 74(1), 3-17.

Singelis, T. M. (1994). The measurement of interdependent and independent self-construal. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20, 580-591.

Singelis, T. M., ve Brown, W. J. (1995). Culture, self, and collectivist communication: Linking culture to individual behavior. *Human Communication Research*, 21(3), 354-389.

Singelis, T. M., Bond, M. H., Sharkey, W. F., ve Lai, C. S. Y. (1999). Unpackaging culture's influence on self-esteem and embarrassability: The role of self-construals. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30(3), 315-341.

Skiba D. J. (2005). The Millennials: Have They Arrived at Your School Of Nursing? *Nursing Education Perspectives*, 25(6), 370-371.

Smith, M. B. (2009). *Psychological well-being and self-construal among asian international students: The effect of frame switching* (Unpublished doctoral dissertation). The Graduate School of Education of Fordham University, New York.

Smith, P. B., Bond, M. H., ve Kağıçbaşı Ç. (2006). *Understanding social psychology across cultures*. London: Sage.

Stevenson-Hinde, J. O. A. N., ve Akister, J. (1995). The McMaster model of family functioning: Observer and parental ratings in a nonclinical sample. *Family Process*, 34(3), 337-347.

Strauss, W. ve Howe, N. (1991). Generations: The History of America's Future, 1584 to 2069. *Perennial, New York*, 335-336.

Super, C. M., ve Harkness, S. (1986). The developmental niche: A conceptualization at the interface of child and culture. *International Journal of Behavioral Development*, 9(4), 545-569.

Sümer, N., Aktürk, E.G ve Helvacı E. (2010). Anne-Baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazmaları*, 13(25), 42-59.

Ünler D. ve Öztürk, C. (2015). Anne babaların çocuk yetiştirme tutumları ve tutumlar üzerine kültürün etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 240-246.

Tabachnick, B. ve Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics (sixth ed.)*. Pearson, Boston.

Tafarodi, R. W., ve Walters, P. (1999). Individualism-collectivism, life events, and Self-esteem: a test of two trade-offs. *European Journal of Social Psychology*, 29(5-6), 797-814.

Takano, Y., ve Osaka, E. (1999). An unsupported common view: Comparing Japan and the US on individualism/collectivism. *Asian Journal of Social Psychology*, 2(3), 311-341.

Tchob, B. K., ve Mertan, E. B. (2018). Understanding the relationship between self construals, self-esteem, social support and the sociocultural adaptation of African students in Northern Cyprus. *Journal of International Students*, 8(2), 795-820.

Toruntay, H. (2011). *Takın rolleri çalışması X ve Y kuşağı üzerinde karsılaştırılmal bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tosun, C., ve Yazıcı H. (2021). Algılanan ebeveyn ilişki tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların evlilik rol beklentileri üzerindeki etkisi: geleneksel mi, elitlikçi mi?. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 173-188.

Tönnies, F. (2001). *Community and civil society*. (J. Harris ve M. Hollis, translator) USA: Cambridge University Press.

Triandis, H. C., Bontempo, R., Villareal, M. J., Asai, M., ve Lucca, N. (1988). Individualism and collectivism: Cross-cultural perspectives on self-in-group relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 323-338.

Triandis, H. C. (1989). The self and social behavior in differing cultural contexts. *Psychological Review*, 96(3), 506-520.

Triandis, H. C., McCusker, C., ve Hui, C. H. (1990). Multimethod probes of individualism and collectivism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1006-1020.

Triandis, H. C. (1995). Individualism ve collectivism. New York: Routledge.

Triandis, H. C., ve Singelis, T. M. (1998). Training to recognize individual differences in collectivism and individualism within culture. *International Journal of Intercultural Relations*, 22(1), 35-47.

Triandis, H. C. (2001). Individualism-collectivism and personality. *Journal of Personality*, 69(6), 907-924.

Triandis, H. C., ve Suh, E. M. (2002). Cultural influences on personality. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 133-160.

Turgut, T. (2019). *Üniversite öğrencilerinde aile iklimi ve iyi oluğ arasındaki iliğkide benlik kurgularının aracı rolünün incelenmesi*. Yayınlanmamığ yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Türk, E. T. (2013). Kulak teknoloji ve sosyal hayat. *İSFAM Sosyal Bilimler Makalesi*, (5), 89-96.

Uleman, J. S., Rhee, E., Bardoliwalla, N., Semin, G., ve Toyama, M. (2000). The relational self. Closeness to ingroups depends on who they are, culture, and the type of closeness. *Asian Journal of Social Psychology*, 3(1), 1-17.

Ulukaya, S. ve Bilge, F. (2014). Üniversitede akademik ertelemenin yordayıcıları olarak aile bağlamında benlik ve ana-baba tutumları *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5, 89-102.

Ulusoy, M., Özcan Demir, N. ve Görgün Baran, A. (2005). Ebeveynin çocuk yetiştirme biçimi ve ergen problemleri: Ankara ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 367-386.

Van Steijn, D. J., Oerlemans, A. M., van Aken, M. A., Buitelaar, J. K. ve Rommelse, N. N. (2015). The influence of parental and offspring autism spectrum disorder (ASD) and attention-deficit/hyperactivity disorder (ADHD) symptoms on family climate. *Journal of Child and Family Studies*, 24, 2021-2030.

Verma, G. K., ve Bagley, C. (1982). *Self-concept achievement ve multicultural education*. London: Macmillan.

Wamboldt, F. S., ve Reiss, D. (1989). Defining a family heritage and a new relationship identity: Two central tasks in the making of a marriage. *Family Process*, 28(3), 317-335.

Williams, S. (2010). Welcome to generation Z. *B&T Magazine*, 60, 27-31.

Wilson, A. (1985). *Family*. London: Routledge.

Yamada, A. M., ve Singelis, T. M. (1999). Biculturalism and self-construal. *International Journal of Intercultural Relations*, 23(5), 697-709.

Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2005). *Ana-baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, N. (2017). Ergenlerde romantik ilişkiler açısından gelecek zaman yönelimleri ile benlik kurguları arasındaki ilişkiler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(4), 275-296.

Yeniçeri, Z. (2013). *Impact of self orientations on well-being during adulthood: The mediating roles of meaning in life, attitudes towards death and religious outlook* (Unpublished doctoral dissertation). Middle East Technical University.

Yörüköklü, A. (1998). Çocuk ruh sağlığı. *İstanbul Özgür Yayın Dağıtım* (23), 54-59.

Yücel, Y. (2003). *İlkokul 5. sınıf çocuklarında ahlaki yargı ile ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yücel, Y. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumları, benlik saygısı ve öğrenilmiş çaresizlik ile ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EK A

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, Demiroğlu Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans kapsamında Sevan Bulgur tarafından Dr. Öğr. Üyesi F. Lüle Kaya danışmanlığında yürütülmekte olan "Bireyin içine Doğduğu Aile iklimi ile Benlik Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" üzerindeki ilgisinin araştırılması ile ilgilidir. Sizinle ve ailenizle ilgili sorular yer almaktadır. Bu çalışma, bireylerin gönüllü katılma esasına dayanmakla birlikte, Demiroğlu Bilim Üniversitesi Etik Kurulundan onay almıştır. Bu araştırmaya 18 yaş üstü bireyler katılabilir.

GİZLİLİK:

Bu çalışma boyunca elde edilen verilerde KATILIMCILARIN BİLGİLERİ GİZLİ TUTULACAKTIR. Araştırma sonuçları kişi veya kurumları tanımlamadan bilimsel dergilerde yayınlanacaktır. Bu bağlamda doğru ve içten cevaplar araştırmanın doğruluğu açısından önemlidir. Çalışmayla ilgili daha fazla bilgiye ihtiyaç duyar ve yorumlarınızı iletmek isterseniz adresinden iletişime geçebilirsiniz.

Değerli zamanınız ve katkılarınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Araştırma Sorumlusu: Psikolog Sevan BULGUR (Yüksek Lisans Öğrencisi)

Danışman: Dr. F. Lüle Kaya

İsim Soyisim :

1. Cinsiyetiniz	: ☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaşınız	: ☐ 18-26 ☐ 27-45 ☐ 46-57 ☐ 58- 76 ☐ 77 Yaş Üstü
3. En Son Mezun Olduğunuz Eğitim Seviyesini Belirtiniz	: ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü / Doktora
4. Kendiniz dahil kaç kardeşiniz?	: ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ve üstü
5. Medeni Durumunuz	: ☐ Evli ☐ Bekar
6. Ailenizin Gelir Durumu	: ☐ 5000 – 10.000.- T.L. ☐ 10.001 – 15.000.- T.L. ☐ 15001.- T.L. ve Üstü
7. Annenizin Eğitim Düzeyi	: ☐ Okuma-Yazma Bilmiyor ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Ön Lisans ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü / Doktora
8. Babanızın Eğitim Düzeyi	: ☐ Okuma-Yazma Bilmiyor ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Ön Lisans ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü / Doktora
9. Aile tipinizi nasıl tanımlarsınız?	: ☐ Çekirdek Aile ☐ Geniş Aile ☐ Tek Ebeveynli Aile
10. Anne-babanızın size karşı genel tutumunu hangisi en iyi tanımlar?	☐ Aşırı koruyucu ☐ Baskıcı/Otoriter ☐ İlgisiz ☐ İzin Verici ☐ Demokratik
11. Aile büyükleri ile (dede, büyükanne vb.) iletişim düzeyiniz nasıl? / nasıldı?	☐ Zayıf / Zayıftı ☐ Orta / Ortaydı ☐ İyi / İyiydi ☐ Çok İyi / Çok İyiydi
12. Aile büyükleri ile görüşme sıklığınız nasıl? / nasıldı?	☐ Hiç ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Sık sık ☐ Her zaman
13. Yaşamınızın Çoğunu Geçirdiğiniz Yer:	☐ Köy ☐ Kasaba ☐ Şehir ☐ Metropol

EK B

AİLE İLİŞKİSELİK ÖLÇEĞİ

Aşağıda ailelerin yaşadığı birtakım deneyimler anlatılmaktadır. Sizden kendi ailenizi düşünerek bu ifadelerin sizin için ne derece geçerli olduğunu cevaplandırmanız istenmektedir. Lütfen, size en çok uyan beş seçenekten birini işaretleyiniz. (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum, seçeneğini temsil etmektedir.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Aile İçi İlişkiselik Boyutu		1	2	3	4	5
A1.	Birçoğumuzun en güçlü duygusal bağları ailenin dışındaki kişilerdir.	☐	☐	☐	☐	☐
A2.	Aramızdaki duygusal bağlar çok kuvvetlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
A3.	Genelde birlikte olmaktan mutluyuzdur.	☐	☐	☐	☐	☐
A4.	Bir süre ayrı kaldığımızda birbirimizi özleriz.	☐	☐	☐	☐	☐
A5.	Aile üyeleri varlıklarıyla birbirlerine güven verirler.	☐	☐	☐	☐	☐
A6.	Duygusal olarak yakın değilizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
A7.	Birbirimizi çok severiz.	☐	☐	☐	☐	☐
A8.	Aile üyeleri birbirlerine karşı samimidirler / sıcaktırılar.	☐	☐	☐	☐	☐
A9.	Yaşça daha büyük olanlar, yaşı küçük olanların ne yapıp ne ettiğiyle yakından ilgilenir.	☐	☐	☐	☐	☐
A10.	Yaşça büyük olanlar, yaşı küçük olanların mutluluk ve sağlığıyla yakından ilgilenir.	☐	☐	☐	☐	☐
A11.	Yaşça büyük olanlar daha genç olanların hedeflerini fazlasıyla desteklerler.	☐	☐	☐	☐	☐
A12.	Yaşça büyük olanlar daha genç olanların ihtiyaçlarına karşı çok duyarlıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
A13.	Daha yaşlı aile üyeleri, ailenin genç üyelerinin kafasını meşgul eden düşünce ve endişelerle yakından ilgilenirler.	☐	☐	☐	☐	☐
A14.	Yaşça büyük olanların yaşı daha küçük olanlara karşı koruyucu bir tutumu vardır.	☐	☐	☐	☐	☐
A15.	Kişiler birbirlerinin düşüncelerini önemsemezler.	☐	☐	☐	☐	☐
A16.	Birbirimizi dinlemek için birbirimize vakit ayırırız.	☐	☐	☐	☐	☐

A17.	Zor durumlarla etkili bir biçimde başa çıkarız.	☐	☐	☐	☐	☐
A18.	İhtiyacımız olduğunda birbirimize her zaman yardım edebiliriz.	☐	☐	☐	☐	☐
A19.	Zorluklarla karşılaştığımızda birlikte ve etkin bir biçimde uğraşırız.	☐	☐	☐	☐	☐
A20.	Ciddi sorunları çözmek için gereken güce sahip olduğumuzu biliriz.	☐	☐	☐	☐	☐
A21.	Beklenmeyen durumlarla mücadele etmekte kötüyüzdür.	☐	☐	☐	☐	☐
Kuşaklar-Arası Otorite Boyutu		1	2	3	4	5
A22.	Yaşı daha küçük olanlar, yaşı daha büyük olanların isteklerine uyum göstermeye çalışır.	☐	☐	☐	☐	☐
A23.	Yaşça büyük olanların isteklerine uyulur.	☐	☐	☐	☐	☐
A24.	Yaşı büyük olanların otoritesi sorgulanmaz.	☐	☐	☐	☐	☐
A25.	Kuralları ailenin yaşı büyük olanları koyar.	☐	☐	☐	☐	☐
A26.	Kararları, yaşça büyüklüğe bakmaksızın, her bireyin eşit söz sahibi olacağı biçimde alırız.	☐	☐	☐	☐	☐
A27.	Yaşça büyük olanların sözü emir sayılır.	☐	☐	☐	☐	☐
A28.	Yaşça bakmaksızın bütün aile üyeleri eşit yetkiye sahiptir.	☐	☐	☐	☐	☐
Bilişsel Uyum Boyutu		1	2	3	4	5
A29.	Çoğu konu üzerinde benzer görüşlerimiz/bakış açılarımız vardır.	☐	☐	☐	☐	☐
A30.	Çoğu zaman sosyal konularla ilgili çok farklı görüşlere sahibizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
A31.	Tutumlarımız ve inançlarımız çok benzerdir.	☐	☐	☐	☐	☐
A32.	Konular üzerinde tamamen farklı bakış açılarına sahibiz.	☐	☐	☐	☐	☐
A33.	Hayata dair değerlerimiz çok benzerdir.	☐	☐	☐	☐	☐
A34.	Benzer biçimde düşünürüz.	☐	☐	☐	☐	☐

EK C

ÖZERK-İLİŞKİSEL BENLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadeler Aile İçinde Özerk-İlişkisel Benlik Ölçeği ile ilgilidir. Ölçek maddelerini okuduktan sonra lütfen, size en çok uyan beş seçenekten birini işaretleyiniz. (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum, seçeneğini temsil etmektedir.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Özerk Benlik Boyutu		1	2	3	4	5
B1.	Kendimi ailemden bağımsız hissediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
B2.	Genellikle ailemin isteklerini kabul etmeye çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐
B3.	Ailemin düşündüğü şekilde düşünmek zorunda değilim.	☐	☐	☐	☐	☐
B4.	İnsanlar gelecek planları için ailelerinden onay almalıdırlar.	☐	☐	☐	☐	☐
B5.	Ailemin katılmayacağı kararlar almaktan kaçınırım.	☐	☐	☐	☐	☐
B6.	Kişisel sorunlarda, ailemin kararlarını kabul ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
B7.	Ailemin kabul etmediği biriyle yakın olmam.	☐	☐	☐	☐	☐
B8.	Kararlarımı ailemden bağımsız olarak kolayca veremem.	☐	☐	☐	☐	☐
B9.	Ailemin isteklerine göre kararlarımı kolayca değiştirebilirim.	☐	☐	☐	☐	☐
İlişkisel Benlik Boyutu		1	2	3	4	5
B10.	Ailemle ilişkimde belli bir mesafeyi korumayı tercih ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
B11.	Zor zamanlarda, ailemin benimle birlikte olacağını bilmek isterim.	☐	☐	☐	☐	☐
B12.	Ailemle geçirdiğim zaman benim için önemli değildir.	☐	☐	☐	☐	☐
B13.	Kendini aileye yakın hissetmek iyi bir şeydir.	☐	☐	☐	☐	☐
B14.	Ailem benim ilk önceliğimdir.	☐	☐	☐	☐	☐

B15.	Kendimi aileme çok bağılı hissediyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
B16.	Ailemle ilişkim kendimi huzurlu ve güvende hissetmemi sağlıyor.	☐	☐	☐	☐	☐
B17.	Aileme çok yakınım.	☐	☐	☐	☐	☐
B18.	Ailemle çok zaman geçirmekten hoşlanmıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
Özerk-İlişkisel Benlik Boyutu		1	2	3	4	5
B19.	Kişi ailesine değer verse dahi kendi fikirlerini belirtmekten çekinmemelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
B20.	Kişi ailesine çok yakın olup aynı zamanda kendi kararlarını verebilir.	☐	☐	☐	☐	☐
B21.	Kişi kendini hem ailesinden bağımsız hem de ailesine duygusal olarak bağlanmış hissedebilir.	☐	☐	☐	☐	☐
B22.	Kişi ailesine bağılı olup aynı zamanda fikir ayrılıkları için saygı bekleyebilir.	☐	☐	☐	☐	☐

EK D

ETİK KURUL DEĞERLENDİRME SONUCU

T.C.
DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

07.12.2022

SAYI : 80360459-604.02. 308 71
KONU: Sevan BULGUR'un Çalışması

Sayın
Sevan BULGUR,

Aşağıda belirtilen çalışmanız 07.12.2022 tarihli Üniversitemiz Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu toplantısında incelenmiş, çalışmanın yapılmasında etik ve bilimsel açıdan bir sakınca olmadığına oy birliği ile karar verilmiştir. Kurul kararı ilişikte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Dr. Öğr. Üyesi F. Şule KAYA
BAŞKAN

Çalışmanın Adı : Bireyin İçine Doğduğu Aile İklimi ile Benlik Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Sorumlu Araştırmacı : Sevan BULGUR

T.C.
DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

Toplantı Sayısı: 2022/ 5

Toplantı Tarihi:07.12.2022

Toplantı Saati: 13.00

Toplantı Yeri: Esentepe Kampüsü / 401 No'lu Derslik

Dr. Öğr. Üyesi F. Şule KAYA

BAŞKAN

Prof. Dr. F. Betül AYDIN

ÜYE

Prof. Dr. Nursel TELMAN

ÜYE

Prof. Dr. Birkan TAPAN

ÜYE

Doç. Dr. Başak MENDİ

ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Neşe ALGAN ÇAPRAZ

ÜYE

Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Dikmen

(Ücretsiz İzin)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed MEHTAR

ÜYE

Av. İzzettin Özkan ÖZTÜRK

ÜYE

EK E

PEARSON JOURNAL'DE YAYINLANAN MAKALE 28 ñ 29 Haziran 2021, 36-51.

2. Pearson Journal International Conference on Social Sciences & Humanities | İzmir, TURKEY

BİLİNÇLİ TÜKETİCİ TUTUMU İLE KONTROL ODAĞI İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE RELATIONSHIP BETWEEN CONSCIOUS CONSUMER ATTITUDE AND THE FOCUS OF CONTROL

Ferda Şule KAYA

Dr. Öğr. Üyesi, T.C. Demiroğlu Bilim Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü,
İstanbul, ORCID ID: 0000-0002-8415-8002

Sevan BULGUR

Psikolog, İstanbul, ORCID ID: 0000-0001-6304-9475

Ahmet GEZER

Psikolog, İstanbul, ORCID ID: 0000-0001-5174-2651

Veysel GİZLİGÖL

Psikolog, İstanbul, ORCID ID: 0000-0001-8695-9359

Özet

Bu çalışmanın amacı, bilinçli tüketici ölçeği ile kontrol odağı ölçeğinin birbirleri ile olan ilişkisinde cinsiyet, eğitim durumu ve gelir düzeyinin etkilerinin neler olduğunun araştırılmasıdır.

Çalışma, İstanbul'un Şişli ve Fatih ilçelerinde aynı zamanda İzmir'in Buca ilçesinde anket yöntemi ile tesadüfi olmayan kolayda örneklem modeli kullanılarak yapılmıştır. Tüketicinin satın alma davranışlarında bilinçli davranıp davranmadığı, içsel dışsal odakların ve sosyo-demografik özelliklerin ne kadar etkili olduğunun belirlenmesi adına, Sade Tüketim, Çevre Bilinçli Tüketim, Sosyal Sorumlu Tüketim, Rasyonel Tüketim ve Etik Tüketim gibi alt başlıklara sahip Bilinçli Tüketici Ölçeği (BTÖ) ile İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (İDKOÖ) kullanılmıştır.

Çalışmanın sonuçlarında; katılımcıların, harcama kalemi olarak birincil gıda, ikincil olarak temizlik, üçüncü olarak da giyim malzemelerinin tercih edildiği görülmüştür. Bilinçli tüketim tutumlarında erkeklerin lehine sonuç elde edilmiştir. Yaş değişkeninde 45 yaş üstü katılımcılarda sade tüketim ve çevre bilinçli tüketim konusunda fark görülmüştür. Genel sonuçta ise, iç kontrol ile bilinçli tüketim arasında pozitif ilişki elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alışveriş, Bilinçli Tüketici, Kontrol Odağı, Tüketici, Tüketim.

Abstract

The aim of this study is to investigate the effects of gender, educational status and income level on the relationship between the conscious consumer scale and the focus of control scale with each other.

The study was conducted in Şişli and Fatih districts of İstanbul, as well as in Buca district of İzmir, using a non-random sample model. The focus of exogenous and endogenous, which acts in conscious consumer buying behavior and socio-demographic characteristics of the effectiveness of the determination, in the name of Simple consumption, eco-conscious consumer, socially responsible consumption, Ethical consumption, and

2. Pearson Journal International Conference on Social Sciences & Humanities | Izmir, TURKEY

Rational Consumption, such as with sub-titles conscious consumer Scale (BTO) and internal-external locus of Control Scale (IDKOO) was used.

In the results of the study, it was observed that participants preferred primary food, secondary cleaning, and third clothing materials as spending items. Results have been obtained in favor of men in conscious consumption attitudes. In the age variable, there was a difference in plain consumption and environmentally conscious consumption in participants over 45 years of age. In general results, we were achieved the a positive relationship between internal control and conscious consumption

Keywords: Shopping, Conscious Consumer, Locus of Control, Consumer, Consumption.

